LATVIJAS BANKAS 2001. GADA PĀRSKATS

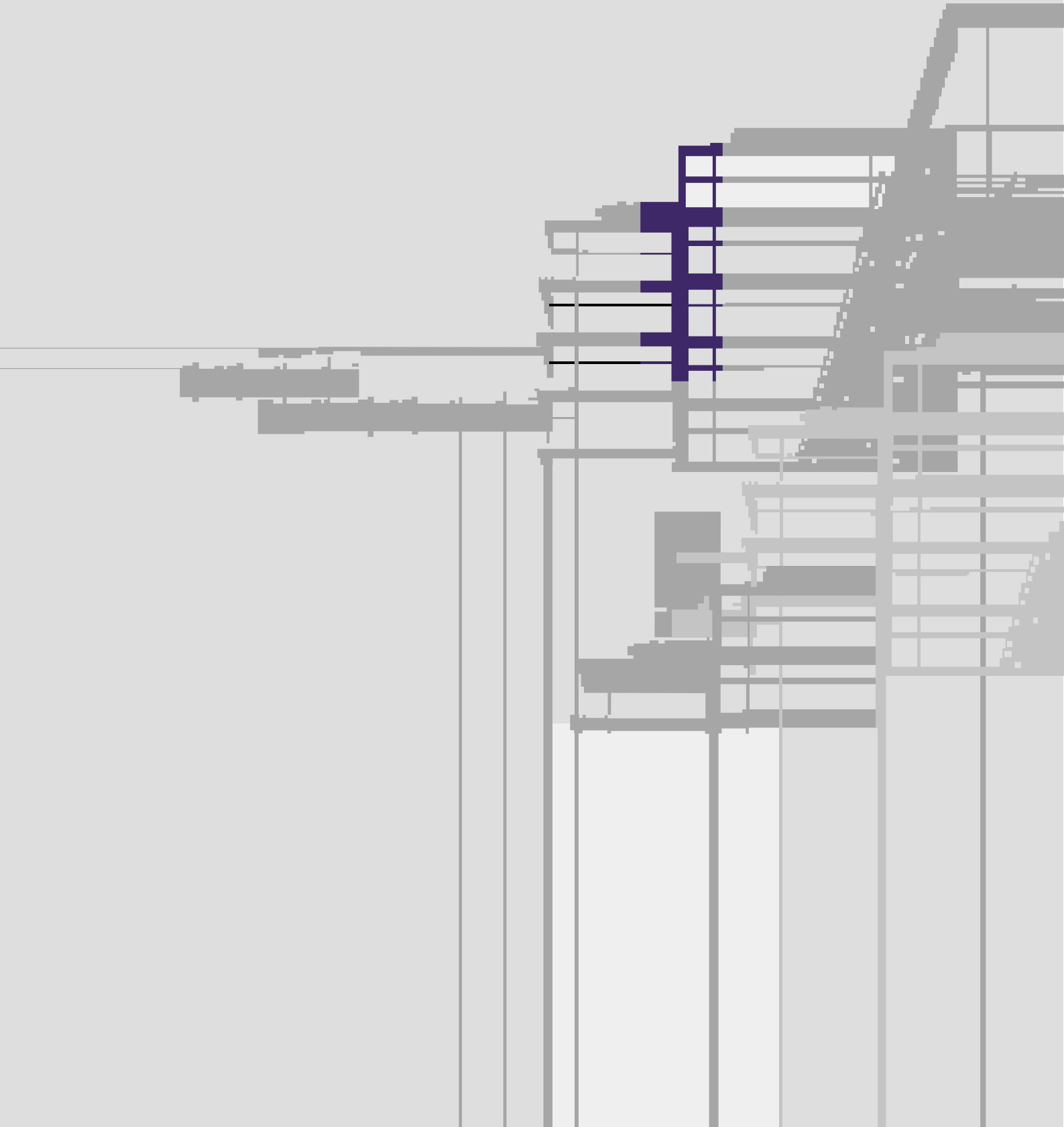

LATVIJAS BANKAS 2001. GADA PĀRSKATS

ISSN 1407–1797

LATVIJAS BANKA

© Latvijas Banka, 2002

Indriķa Stūrmaņa foto

Pārpublicējot obligāta avota norāde.

SATURS

Ievads 4
Valsts tautsaimniecība un Latvijas Bankas monetārā politika 8
Ārējā ekonomiskā vide 8
Inflācija un cenas 9
Iekšzemes kopprodukts 10
Ārējā tirdzniecība un maksājumu bilance 12
Fiskālā politika 14
Kredītiestāžu sistēma 15
Naudas piedāvājums 16
Kredītu un noguldījumu procentu likmes 19
Starpbanku tirgus 20
Naudas bāze 21
Valūtas tirgus un Latvijas ārējais parāds 22
Vērtspapīru tirgus 24
Latvijas Bankas pamatuzdevumu izpildes 2001. gada normatīvās aktualitātes 27
Starptautiskā sadarbība 30
Starptautiskās finanšu organizācijas 30
Sadarbība ar ārvalstu centrālajām bankām un tehniskā palīdzība 30
Integrācija Eiropas Savienībā 30
Latvijas Bankas valdes ziņojums 32
Latvijas Bankas valūtas maiņas politika un ārējās rezerves 32
Latvijas Bankas monetārās politikas instrumenti 33
Skaidrās naudas apgrozība 34
Valsts maksājumu bilances un finanšu statistika 36
Maksājumu sistēmas 37
Informācijas sistēmas 39
Sabiedrības informēšana 40
Latvijas Bankas kvalitātes vadība 41
Latvijas Bankas budžeta vadība 41
Latvijas Bankas darbības finansiālie rezultāti 42
Latvijas Bankas struktūra 42
Latvijas Bankas personāla apmācība 43
Latvijas Bankas 2001. gada finanšu pārskati 45
Latvijas Bankas bilance 46
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins 48
Latvijas Bankas atzītās peļņas un zaudējumu pārskats 50
Latvijas Bankas naudas plūsmas pārskats 51
Latvijas Bankas finanšu pārskatu skaidrojumi 52
Revīzijas komisijas ziņojums Latvijas Bankas padomei 74
Latvijas Bankas padomes lēmums 75
Pielikumi 77
1. Monetārie rādītāji 2001. gadā 78
2. Latvijas Bankas 2001. gada mēnešu bilances 79
3. Latvijas Bankas 1997.–2001. gada bilances 80
4. Latvijas Bankas 1997.–2001. gada peļņas un zaudējumu aprēķini 81
5. Latvijas Bankas noteiktie eiro, Lielbritānijas sterliņu mārciņas, Japānas jenas un ASV dolāra kursi 81
6. Latvijas Bankas struktūrvienības 2001. gada beigās 82
Latvijas Bankas struktūra 2001. gada beigās 85

IEVADS

2001. gadā turpinājās Latvijas tautsaimniecības attīstība, lai gan 2. pusgadā ārējais pieprasījums un tranzītpārvadājumu pieauguma temps samazinājās. Joprojām auga iekšējais pieprasījums un palielinājās izsniegto kredītu atlikums. Nozīmīgāko tautsaimniecības nozaru izaugsme noteica Latvijas vadošās pozīcijas Centrālajā Eiropā un Austrumeiropā iekšzemes kopprodukta (IKP) kāpuma tempa ziņā (2001. gadā – 7.6%). Bezdarba līmenis gandrīz nemainījās (2001. gada decembrī – 7.7%). Ārējo faktoru ietekmē nedaudz paaugstinājās gada vidējā inflācija. Gada laikā inflācijas līmenis svārstījās 0.7–3.6% robežās, un 2001. gada decembrī gada inflācija bija 3.2%.

Valsts fiskālā situācija uzlabojās – 2001. gadā valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts bija 87.2 milj. latu (par 27.3% mazāk nekā iepriekšējā gadā) jeb 1.8% no IKP (2000. gadā – 2.8%).

2001. gadā maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo sasniedza 10.1% no IKP (2000. gadā – 6.9%). Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga pakalpojumu pozitīvais saldo, bet palielinājās ārējās tirdzniecības bilances negatīvais saldo, preču importa kāpumam apsteidzot preču eksporta pieaugumu. Importā dominējošās kapitāla un starppatēriņa preces veicināja tautsaimniecības modernizāciju un izaugsmi. Latvijā ieplūda vairāk ārvalstu valūtas, nekā bija nepieciešams tekošā konta negatīvā saldo segšanai, tāpēc maksājumu bilance bija pozitīva. Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi 2001. gada decembrī bija līdzvērtīgi 4.1 mēneša preču importa apjomam.

Nozīmīgākie banku sektora darbības rādītāji turpināja uzlaboties. Būtisks bija kredītiestāžu aktīvu, izsniegto kredītu un piesaistīto noguldījumu, kā arī kapitāla un rezervju kāpums, liecinot, ka aug uzticība Latvijas banku sektoram.

Kredītu procentu likmju pazemināšanās, Latvijas valsts 3 un 5 gadu obligāciju veiksmīgās emisijas 2001. gada 1. pusgadā un lielā interese par novembrī notikušo valdības 7 gadu eiroobligāciju emisiju 200 milj. eiro apjomā liecināja par kredītriska mazināšanos. Starptautisko kredītreitingu aģentūru *Standard & Poor's*, *Moody's Investors Service* un *Fitch Ratings* paziņojumi par Latvijai iepriekš piešķirto reitingu saglabāšanu apliecināja, ka valstij ir labas izaugsmes perspektīvas. Divas starptautiskās kredītreitingu aģentūras 2001. gadā paaugstināja Latvijas reitingam attiecībā uz ilgtermiņa aizdevumiem ārvalstu valūtā veikto attīstības prognozi no stabilas uz pozitīvu, tādējādi ir liela iespēja, ka tuvāko 12 mēnešu laikā kredītreitingi tiks paaugstināti.

No 2001. gada 1. jūlija finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku uzraudzību pārņēma Finansu un kapitāla tirgus komisija un Latvijas Banka vairs neveica kredītiestāžu uzraudzību.

2001. gada nogalē tika pabeigta Latvijas Bankas Rīgas filiāles ēkas būvniecība. Latvija ieguva modernu un drošu naudas glabātavu. Rīgas filiālē darbojas Latvijas Bankas starpbanku norēķinu sistēmas un atrodas moderns datorcentrs. Būvnieciski un tehnoloģiski sarežģītā projekta īstenošanā liels bija Vācijas centrālās bankas ieguldījums.

2001. gada decembrī no amata atkāpās Einars Repše, kas Latvijas Bankas prezidenta amatā strādāja kopš 1991. gada (atkārtoti ievēlēts 1997. gadā). Viņa vadībā Latvijas Banka izauga par mūsdienīgu centrālo banku, kas izveidoja Bāzeles Banku uzraudzības komitejas efektīvas banku uzraudzības pamatprincipiem atbilstošu banku uzraudzību un īsteno stingru monetāro politiku. Einars Repše darbojās Latvijas Republikas Naudas reformas komitejā, nodrošinot to, ka 1993. gadā apritē atgriezās Latvijas nacionālā valūta – lats. Latvijas Republikas Saeima par Latvijas Bankas prezidentu ievēlēja Ilmāru Rimšēviču, atzinīgi novērtējot viņa ilggadējo

un veiksmīgo darbu Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja un prezidenta vietnieka amatā (kopš 1992. gada; atkārtoti ievēlēts 1998. gadā).

Ievērojot Latvijas mērķi – politisko un ekonomisko integrāciju Eiropas Savienībā (ES) – Latvijas Banka 2001. gada beigās lielu uzmanību pievērsa Latvijas sabiedrības informēšanai par pāreju uz eiro skaidrās naudas norēķiniem 12 Eiropas valstīs un pārmaiņām, kas skars šīs nozīmīgās pasaules valūtas turpmākos lietotājus – gan fiziskās personas, gan darījumu aprindu pārstāvjus – arī Latvijā.

VALSTS TAUTSAIMNIECĪBA UN LATVIJAS BANKAS MONETĀRĀ POLITIKA

ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE

Pasaules tautsaimniecības attīstības temps 2001. gadā palēninājās. Lejupslīde vienlaikus skāra vairāku pasaules attīstīto valstu, t.sk. ASV, Japānas un Vācijas, tautsaimniecību. Šāda tendence sāka iezīmēties jau 2000. gada beigās, bet 2001. gada 11. septembrī ASV notikušie terora akti saasināja jau esošās problēmas un negatīvi ietekmēja pasaules tirgus pieprasījumu, kavējot starptautiskās tirdzniecības attīstību. Pasaules kopējais IKP 2001. gadā palielinājās aptuveni par 2.4% (2000. gadā – par 4.7%).

ASV tautsaimniecībā 2001. gada martā sākās attīstības lejupslīde, ko veicināja strukturālās disproporcijas. Lielākās grūtības skāra informācijas tehnoloģiju nozari, kur akciju cenu straujā krituma dēļ ievērojami saruka investīciju apjoms. Augot produkcijas krājumiem noliktavās, ražošana sašaurinājās, kas savukārt izraisīja bezdarba palielināšanos un negatīvi ietekmēja privāto patēriņu. Agresīvā monetārā politika (Federālo rezervju sistēma 2001. gadā bāzes procentu likmes samazināja no 6.5% līdz 1.75%, kas ir zemākais līmenis pēdējo 40 gadu laikā) un ievērojams fiskālais stimuls gada pirmajā pusē vēl ļāva saglabāties pozitīvam tautsaimniecības izaugsmes tempam, savukārt 3. ceturksnī IKP kritās par 1.3%, bet jau 4. ceturksnī palielinājās par 1.7%. Tādējādi 2001. gadā ASV IKP pieauga tikai aptuveni par 1.2% (2000. gadā – par 4.1%).

Japānas tautsaimniecībā joprojām turpinājās lejupslīde. 2001. gadā Japānas IKP salīdzinājumā ar 2000. gadu samazinājās aptuveni par 0.5%. Finanšu sektora strukturālās problēmas, neapmierinošā fiskālā situācija un deflācija apgrūtināja Japānas tautsaimniecības atveseļošanās iespējas.

Eiro zonas valstu tautsaimniecība nespēja izvairīties no globālās lejupslīdes ietekmes: 2001. gadā šo valstu kopējais IKP pieauga aptuveni par 1.5% (2000. gadā – par 3.4%). Tomēr Vācijas un Somijas tautsaimniecības attīstības tempa palēninināšanos daļēji kompensēja IKP kāpuma tempa saglabāšanās Francijā, Spānijā un Itālijā un joprojām straujā tautsaimniecības attīstība Luksemburgā (IKP pieaugums – 6.7%) un Īrijā (5.6%). Sakarā ar investīciju ieplūdi veiksmīgi attīstījās Grieķija, kas ar 2001. gadu kļuva par Ekonomikas un monetārās savienības dalībvalsti. Palēninoties pasaules tirdzniecības izaugsmei, saruka eiro zonas valstu eksporta kāpuma un investīciju pieauguma temps. Tāpat kā citos pasaules reģionos, arī eiro zonas valstīs 11. septembra notikumi ASV negatīvi ietekmēja privātā patēriņa pieaugumu. Gada laikā pasliktinājās situācija darba tirgū un fiskālajā sektorā. Inflācija eiro zonas valstīs pārtikas cenu kāpuma rezultātā augstāko līmeni sasniedza maijā, bet gada otrajā pusē galvenokārt sakarā ar naftas cenu kritumu pasaulē samazinājās (2001. gada decembrī – 2.1%).

ES kandidātvalstu ekonomiskā situācija 2001. gadā stabilizējās, lai gan tautsaimniecības izaugsmes temps bija mazliet lēnāks nekā iepriekšējā gadā. To galvenokārt noteica ekonomiskās aktivitātes samazināšanās attīstītajās valstīs, kas ir Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu nozīmīgākās tirdzniecības partnervalstis. Būtiska tautsaimniecības izaugsme 2001. gadā turpinājās Lietuvā (IKP pieaugums – 5.9%) un Igaunijā (5.4%), turklāt gada beigās rūpnieciskās ražošanas un eksporta attīstības temps pat palielinājās. Pārējās Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs vidējais IKP kāpuma temps bija aptuveni 3%.

Ārējo ekonomisko vidi pozitīvi ietekmēja Krievijas tautsaimniecības attīstība, kas bija stabila, lai gan pazeminājās naftas cenas. Tirdzniecības bilance joprojām bija pozitīva, un tika nodrošināts valsts budžeta pārpalikums. Gada vidējā inflācija nedaudz pārsniedza 2000. gada līmeni, tomēr gada pēdējos mēnešos tā samazinājās līdz 18.6%. IKP un rūpniecības pievienotās vērtības gada vidējais pieaugums bija

aptuveni 5%. Novērtējot tautsaimniecības pozitīvās izaugsmes tendences Krievijā, starptautiskā kredītreitingu aģentūra *Standard & Poor's* paaugstināja reitingu šīs valsts ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā no B uz B+.

Starptautiskā kredītreitingu aģentūra *Moody's Investors Service* paaugstināja Ukrainas kredītreitingu uz B2. Ukrainā jau otro gadu bija vērojama strauja tautsaimniecības izaugsme – IKP 2001. gadā pieauga par 9.1% (2000. gadā – par 5.8%).

INFLĀCIJA UN CENAS

Latvijā patēriņa cenu indekss (PCI) 2001. gadā pieauga par 3.2% (2000. gadā – par 1.8%; sk. 1. att.), cenām būtiskāk palielinoties 2. pusgadā. 2001. gadā salīdzinājumā ar 2000. gadu PCI pieauga vidēji par 2.5% (2000. gadā salīdzinājumā ar 1999. gadu – vidēji par 2.6%).

1. attēls

PATĒRIŅA CENU INDEKSA PĀRMAIŅAS
(salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

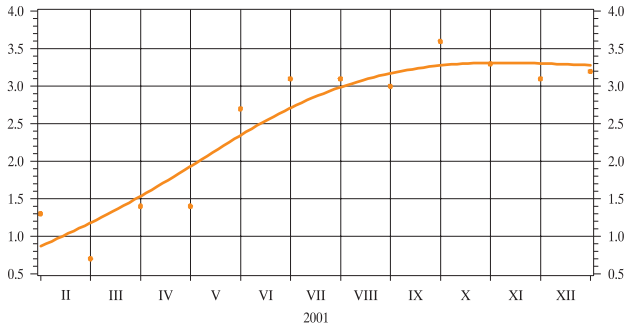

Avots:
Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Pretēji iepriekšējo gadu tendencēm pārskata gadā inflāciju noteica galvenokārt preču cenu kāpums (3.7%), bet pakalpojumu cenas palielinājās tikai par 1.6%. Visbūtiskāk preču cenu pieaugumu ietekmēja pārtikas cenu kāpums, kas noteica patēriņa cenu palielinājumu par 2.5 procentu punktiem.

Pamatinflācija, kas tiek aprēķināta kā starpība starp kopējo inflāciju un netiešo nodokļu, administratīvi regulējamo cenu un degvielas cenu kāpumu, decembrī bija pat nedaudz augstāka par gada inflāciju (3.3%). Nozīmīgākie faktori, kas to noteica, bija būtisks degvielas cenu samazinājums un lēnāks administratīvi regulējamo cenu pieauguma temps.

Pārtikas preču grupā visvairāk pieauga kartupeļu, dārzeņu un augļu cenas, kas noteica PCI palielinājumu par 1.1 procentu punktu. Dārzeņu un augļu cenu kāpums galvenokārt bija saistīts ar importa cenu pieaugumu. Savukārt kartupeļu cenu celšanos ietekmēja nelabvēlīgo laika apstākļu izraisīts kartupeļu piedāvājuma samazinājums vietējā tirgū (12 mēnešu laikā kartupeļu cenas pieauga 2.0 reizes), kā arī importa cenas, jo auga dārgāko ārvalstu kartupeļu ievedums.

Būtiski palielinājās arī gaļas un gaļas izstrādājumu cenas, paaugstinot gada inflāciju par 0.8 procentu punktiem. Liela ietekme uz iekšzemes cenām bija importa cenu pārmaiņām, jo vietējās lopkopības produkcijas ražošanas apjoms samazinājās, bet importētās lopkopības produkcijas apjoms pieauga. Importa cenu kāpumu gada sākumā izraisīja lopu mutes un nagu sērgas izplatīšanās Eiropā. Savukārt vietējo gaļas un gaļas izstrādājumu cenu kāpumu veicināja lopkopības produktu vidējo iepirkuma cenu būtisks pieaugums 1. pusgadā (aptuveni par 30%).

Nepārtikas preču grupā palielinājās medikamentu cenas, kā arī pieauga veselības aprūpes izmaksas (paaugstinājās ambulatoro pacientu aprūpes tarifi). Ievērojami cēlās maksa par studijām augstskolā.

2001. gadā pasaules tirgū notikušo naftas cenu pārmaiņu ietekmē kritās degvielas cenas (par 9.8%). Turpināja samazināties telefona iekārtu cenas un telefona pakalpojumu tarifi (par 4.1%; sakarā ar konkurenci mobilo sakaru tirgū).

Gada inflācijas pieaugumu lielā mērā noteica ārējie faktori, galvenokārt pārtikas cenu kāpums Latvijas nozīmīgākajās tirdzniecības partnervalstīs. Augstākā gada inflācija bija septembrī (3.6%), bet zemākā – februārī (0.7%). Visvairāk PCI palielinājās maijā (par 1.0%), bet februārī, jūlijā un augustā tas samazinājās.

Tautsaimniecībā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 2001. gadā sasniedza Ls 160.07 (pieaugums salīdzinājumā ar 2000. gada atbilstošo periodu – 7.0%). Vidējā neto darba samaksa gada laikā palielinājās par 6.6% (līdz Ls 115.70 jeb 72.2% no vidējās bruto darba samaksas). Darba samaksas pieaugums bija lielāks nekā gada inflācija, tāpēc reālā bruto darba samaksa salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 4.4%, bet reālā neto darba samaksa – par 4.0%.

Palielinoties pieprasījumam un līdz ar to uzlabojoties arī rūpniecības produkcijas noietam, turpinājās ražotāju cenu kāpums. 2001. gadā salīdzinājumā ar 2000. gadu apstrādes rūpniecībā ražotāju cenu indekss eksportētajai produkcijai pieauga par 3.1%, bet vietējā tirgū pārdotajai produkcijai – par 1.1%. Ražotāju cenu indekss elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē palielinājās par 1.3%. Rūpniecībā kopumā ražotāju cenu indekss pieauga par 1.7% (2000. gadā salīdzinājumā ar 1999. gadu – par 0.6%).

Samazinoties būvmateriālu izmaksām, būvniecības izmaksu indekss salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kritās par 5.0% (2000. gadā – par 1.9%).

Eksporta vienības vērtība, kas iepriekšējos trijos gados samazinājās, 2001. gadā palielinājās par 2.6%. Visstraujāk (par 32.1%) auga pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku) cenas. Cēlās arī minerālo produktu (par 9.3%), koksnes papīrmasas, papīra un kartona (par 5.4%), metālu un to izstrādājumu (par 5.0%) eksporta vienības vērtība. Savukārt mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, dažādu rūpniecības preču, koksnes un tās izstrādājumu eksporta vienības vērtība samazinājās (attiecīgi par 4.4%, 3.0% un 1.0%). Reālais eksports palielinājās par 8.2%.

Importa vienības vērtība pieauga par 1.7% (iepriekšējā gadā – par 6.7%). Tās kāpumu mazināja importā dominējošo preču – mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu un minerālo produktu – cenu sarukums (attiecīgi par 2.6% un 6.3%). Palielinājās pārējo importā nozīmīgo preču – augu valsts produktu, transportlīdzekļu, tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu – cenas (attiecīgi par 8.8%, 6.5% un 3.8%). Reālais imports pieauga par 11.9%.

Eksporta vienības vērtībai ceļoties straujāk nekā importa vienības vērtībai, tirdzniecības nosacījumi 2001. gadā uzlabojās par 0.9%.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2001. gadā IKP faktiskajās cenās bija 4 740.8 milj. latu, bet salīdzināmajās cenās pārsniedza iepriekšējā gada apjomu par 7.6% (sk. 1. tabulu). Transporta, glabāšanas un sakaru nozares ieguldījums kopējās pievienotās vērtības reālajā pieaugumā 1. pusgadā sasniedza 14.0%, būtiski palielinoties gan dzelzceļa, gan ostu darbības rezultātiem. 2. pusgadā, īpaši 4. ceturksnī, samazinājās pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms, jo mainījās Krievijas dzelzceļa tarifu politika un kritās naftas produktu cenas pasaules tirgū. 1. pusgadā pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 11.3%, bet 4. ceturksnī samazinājās par 10.6%. Tas negatīvi ietekmēja arī ostu darbības rādī-

tājus. 2001. gada pirmajos deviņos mēnešos Latvijas ostās saņemto un no tām nosūtīto kravu kopapjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 12.6%, bet 4. ceturksnī – tikai par 1.0%. Ventspils ostā saņemto un no tās nosūtīto kravu apjoms 4. ceturksnī samazinājās par 1.2%. Tomēr nozares ieguldījums kopējās pievienotās vērtības reālajā pieaugumā 2001. gadā bija augsts (9.5%).

1. tabula

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJĀ BRUTO PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA
(salīdzināmajās cenās; salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

	1999	2000	**2001**
Iekšzemes kopprodukts	1.1	6.8	**7.6**
Preču sektors	–4.2	6.5	**8.0**
Pakalpojumu sektors	5.1	7.1	**8.1**

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Arī tirdzniecībā 2001. gada otrajā pusē pieauguma temps salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās, un to daļēji noteica augstā bāze. Mazumtirdzniecības apgrozījums pārskata gadā salīdzināmajās cenās palielinājās par 9.0%. Citas pakalpojumu sektora nozares attīstījās vienmērīgi visu gadu. Operācijās ar nekustamo īpašumu, nomā un citā komercdarbībā pievienotā vērtība pieauga par 13.9%, finanšu starpniecībā – par 7.3%, viesnīcu un restorānu nozarē – par 13.7%. Pievienotā vērtība salīdzināmajās cenās pakalpojumu sektorā palielinājās par 8.1%.

Preču sektora attīstību (pieaugums – 8.0%) noteica tā galvenā nozare – apstrādes rūpniecība. Tās ieguldījumu kopējās pievienotās vērtības reālajā pieaugumā (9.5%) nodrošināja augstais iekšējais un ārējais pieprasījums. Visvairāk rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss pieauga ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošanā (par 34.6%), pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā (par 31.4%) un mēbeļu ražošanā, citur neklasificētā ražošanā (par 23.5%). Veiksmīgi turpināja attīstīties arī būvniecība (pieaugums – 6.1%), elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde (6.6%), kā arī lauksaimniecība, mednieciba un mežsaimniecība (6.8%).

Nodarbinātības valsts dienestā reģistrēto bezdarbnieku skaits 2001. gadā samazinājās par 1.8%, un 2001. gada decembrī bezdarba līmenis bija 7.7% (2000. gada decembrī – 7.8%).

Bezdarba līmeņa stabilizēšanos noteica augošā ekonomiskā aktivitāte valstī, bet mazāka ietekme bija sezonāliem faktoriem. Lai gan 1. ceturksnī bezdarba līmenis sezonālu faktoru ietekmē pieauga (līdz 8.1% martā), pēc tam tas saruka un jūlijā–decembrī gandrīz nemainījās (7.6–7.7%; zemākais bezdarba līmenis kopš 1998. gada septembra). Samazinājās arī ilgstošo bezdarbnieku skaits. Darba tirgus noslodzes koeficients palielinājās līdz 53 (2000. gada beigās – 41). Augstākais bezdarba līmenis joprojām bija Rēzeknes rajonā (26.5%), kā arī Balvu un Preiļu rajonā (attiecīgi 21.6% un 20.2%). Zemākais bezdarba līmenis bija Saldus, Ogres un Rīgas rajonā (attiecīgi 5.9%, 6.2% un 6.6%), bet Rīgā bezdarba līmenis decembrī bija tikai 3.6%.

ĀRĒJĀ TIRDZNIECĪBA UN MAKSĀJUMU BILANCE

Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums 2001. gadā sasniedza 3 458.0 milj. latu, eksportam palielinoties par 11.1% un importam – par 13.8%. Importa pārsvars pār eksportu pieauga (no 70.9% 2000. gadā līdz 75.2% 2001. gadā). Lai gan pieprasījuma kritums Eiropā noteica eksporta kāpuma samazināšanos gada otrajā pusē, eksporta gada pieauguma temps bija gandrīz tāds pats kā 2000. gadā. Straujāku importa kāpumu izraisīja augošais iekšzemes pieprasījums.

Ārējās tirdzniecības bilances negatīvais saldo pieauga līdz 945.2 milj. latu (sk. 2. tabulu). Lielākais bija mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, minerālo produktu, transportlīdzekļu un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas negatīvais saldo. Importa pieauguma dēļ būtiski palielinājās mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu un transportlīdzekļu negatīvais saldo, bet eksporta kāpuma rezultātā samazinājās augu valsts produktu un pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku) negatīvais saldo. Koksnes un tās izstrādājumu pozitīvais saldo būtiski nemainījās un sedza 42.1% no ārējās tirdzniecības negatīvā saldo (2000. gadā – 49.8%).

2. tabula

LATVIJAS ĀRĒJĀ TIRDZNIECĪBA
(eksports – FOB cenās; imports – CIF cenās; milj. latu)

	1999	2000	**2001**
Eksports	1 008.3	1 131.3	**1 256.4**
Imports	1 723.9	1 933.9	**2 201.6**
Bilance	–715.6	–802.6	**–945.2**

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Latvijas ārējās tirdzniecības nozīmīgākās partneres bija ES valstis (55.7% no ārējās tirdzniecības apgrozījuma kopapjoma). Šo valstu īpatsvars eksporta kopapjomā samazinājās no 64.6% 2000. gadā līdz 61.2% 2001. gadā, eksporta pieauguma tempam sarūkot līdz 5.2%. No ES valstīm Latvijas eksports visvairāk palielinājās uz Vāciju (par 15.2 milj. latu). Būtiski pieauga eksports uz NVS valstīm un pārējām valstīm, visvairāk – uz Krieviju (par 26.2 milj. latu), Lietuvu (par 16.3 milj. latu) un Igauniju (par 12.0 milj. latu). Imports no ES valstīm un pārējām valstīm pieauga, bet no NVS valstīm nemainījās. Nozīmīgākās Latvijas eksporta partnervalstis bija Vācija, Lielbritānija, Zviedrija, Lietuva un Krievija, savukārt importa partnervalstis – Vācija, Krievija, Lietuva, Somija un Zviedrija.

Latvijas nozīmīgākās eksportpreces pārskata gadā bija koksne un tās izstrādājumi (34.0% no eksporta kopapjoma), tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi (14.1%), metāli un to izstrādājumi (12.7%), mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas (6.4%), kā arī ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija (6.3%). Būtisks bija pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku; par 32.4 milj. latu), tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu (par 18.8 milj. latu), mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu (par 17.8 milj. latu), dažādu rūpniecības preču (galvenokārt mēbeļu; par 10.8 milj. latu) eksporta kāpums. Eksportā dominējošo preču – koksnes un tās izstrādājumu – izvedums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu būtiski nemainījās, un tas noteica eksporta pieauguma tempa palēnināšanos. Koksni un tās izstrādājumus Latvija eksportēja galvenokārt uz Lielbritāniju (37.0% no šo preču eksporta kopapjoma), Zviedriju (17.2%) un Vāciju (13.3%). Koksnes un tās izstrādājumu izvedums uz Lielbritāniju, Zviedriju un Īriju nedaudz samazinājās, bet uz Somiju, Franciju un Igauniju pie-

auga. Tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu galvenie noieta tirgi bija Vācija (17.9%), Zviedrija (13.3%) un Dānija (13.1%). Šo preču eksports kritās uz Vāciju, Nīderlandi un Slovākiju, bet pieauga uz pārējām valstīm. Metālu un to izstrādājumu eksportā turpinājās jau iepriekšējos gados aizsāktā tirgus pārorientācija. Vācija joprojām bija galvenais metālu un to izstrādājumu noieta tirgus (35.4%). Eksports visvairāk palielinājās uz Irānu un Alžīriju (par 15.7 milj. latu), kas gandrīz kompensēja eksporta samazināšanos uz ASV. Mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu eksportā dominēja Lietuva (17.3%), Krievija (16.4%), Vācija (14.2%) un Igaunija (9.3%), jo šajās valstīs, kā arī Ukrainā pieauga šo preču pieprasījums. Ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija joprojām tika eksportēta galvenokārt uz Lietuvu (25.9%), Igauniju (17.6%) un Krieviju (11.7%). Pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku) lielo noietu nodrošināja Krievijas un ASV tirgus paplašināšanās (attiecīgi par 15.9 milj. latu un 7.2 milj. latu), kā arī Lietuvas tirgus izaugsme. Galvenie mēbeļu noieta tirgi bija Vācija (30.9%) un Dānija (22.2%), kur pieprasījums turpināja augt.

Importa preču grupu struktūrā 2001. gadā dominēja mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas (21.1% no importa kopapjoma), minerālie produkti (11.1%), ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija (10.5%), transportlīdzekļi (9.4%), metāli un to izstrādājumi (8.3%), kā arī tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi (7.4%). Imports pieauga visās preču grupās, izņemot minerālos produktus un augu valsts produktus. Visvairāk palielinājās mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu (par 64.2 milj. latu), transportlīdzekļu (par 56.4 milj. latu), ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas (par 24.9 milj. latu), pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku; par 20.4 milj. latu) un metālu un to izstrādājumu (par 19.7 milj. latu) ievedums. Nozīmīgākās Latvijas partnervalstis mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu importā bija Vācija (22.0%), Somija (16.9%) un Zviedrija (7.3%). Šo preču ievedums pieauga galvenokārt no Vācijas, Somijas, Itālijas, Lietuvas un Nīderlandes.

Minerālo produktu imports visvairāk samazinājās no Krievijas (par 27.6 milj. latu), un to daļēji kompensēja augstāks ievedums no Baltkrievijas un Lietuvas. Krievija piegādāja 41.2% no visu minerālo produktu kopapjoma. Ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkciju visvairāk importēja no Vācijas (14.9%), mazāk – no Krievijas, Šveices, Polijas, Somijas un Igaunijas. Transportlīdzekļus ieveda galvenokārt no Vācijas (35.5%), Zviedrijas (14.9%) un Somijas (9.0%). Lielākais transportlīdzekļu importa pieaugums bija no Vācijas (par 23.8 milj. latu) un Zviedrijas (par 11.8 milj. latu). Metāli un to izstrādājumi visvairāk tika importēti no Krievijas (18.6%), Vācijas (14.4%), Lietuvas (8.8%) un Igaunijas (7.8%), bet to ievedums visvairāk palielinājās no Lietuvas, Baltkrievijas un Vācijas. Tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu importā dominēja Vācija (18.6%), Zviedrija (13.6%), Dānija (11.1%) un Itālija (9.4%), un visvairāk šo preču imports palielinājās no Itālijas.

Ārējās tirdzniecības norēķinos 2001. gadā pieauga eiro un kritās ASV dolāra īpatsvars. Ekonomikas un monetārās savienības valstu valūtu un eiro īpatsvars ārējās tirdzniecības norēķinos sasniedza 40.7% (2000. gadā – 35.5%), bet ASV dolāra īpatsvars samazinājās no 43.6% līdz 38.8%.

Lata reālais efektīvais kurss attiecībā pret desmit galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām 2001. gadā samazinājās par 2.2%, bet lata nominālais efektīvais kurss attiecībā pret šo valstu valūtām palielinājās par 0.4%. Lata reālais efektīvais kurss attiecībā pret galveno attīstīto tirdzniecības partnervalstu valūtām pieauga par 1.3% (sakarā ar lata nominālā efektīvā kursa palielināšanos pret šo valstu valūtām), bet attiecībā pret galveno attīstības tirdzniecības partnervalstu valūtām samazinājās par 8.9% (galvenokārt sakarā ar augstāku inflācijas līmeni šajās valstīs).

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo 2001. gadā bija 476.8 milj. latu jeb 10.1% no IKP (2000. gadā – 6.9%). To noteica samērā zemais ārējais pieprasījums un iekšzemes pieprasījuma pieaugums. Privatizējamās valsts a/s "Latvijas kuģniecība" veiktās triju kuģu iegādes rezultātā preču importa kāpums (18.4%) apsteidza eksporta pieaugumu (11.5%). Preču negatīvais saldo palielinājās par 205.0 milj. latu. Ienākumu pozitīvais saldo nedaudz (par 2.8 milj. latu) palielinājās, bet kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo samazinājās (par 9.3 milj. latu). Sniegto pakalpojumu apjoma pieaugums bija lielāks nekā saņemto pakalpojumu apjoma kāpums, tāpēc pakalpojumu pozitīvais saldo palielinājās (par 35.6 milj. latu) un sedza 35.7% no preču negatīvā saldo.

Tekošā konta negatīvo saldo sedza galvenokārt ārvalstu investīcijas un ilgtermiņa aizņēmumi (t.sk. valdības emitētās eiroobligācijas). Tiešo investīciju, portfeļieguldījumu un citu ieguldījumu saldo bija pozitīvs (attiecīgi 121.6 milj. latu, 81.4 milj. latu un 419.1 milj. latu). 2001. gadā Latvijā ieplūda vairāk ārvalstu valūtas, nekā bija nepieciešams tekošā konta negatīvā saldo segšanai, tāpēc rezerves aktīvi pieauga (par 192.7 milj. latu) un maksājumu bilance bija pozitīva.

FISKĀLĀ POLITIKA

2001. gadā valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts bija 87.2 milj. latu jeb 1.8% no IKP – mazāks nekā 2000. gadā (2.8% no IKP) un mazāks, nekā bija plānots. Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā deficīta samazināšanos noteica augstāks IKP pieaugums, nekā bija prognozēts, un izdevumus ierobežojošā valdības politika (netika atcelti ierobežojumi pilnas pensijas saņemšanai strādājošajiem pensionāriem, tika noteikti ierobežojumi atsevišķu nozaru darbinieku algu paaugstināšanai u.c.). Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais deficīts bija 89.5 milj. latu.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu pieaugums salīdzinājumā ar 2000. gadu bija straujāks nekā izdevumu kāpums (attiecīgi 5.5% un 3.2%). Pārskata gadā pieauga visu nodokļu ieņēmumi, izņemot akcīzes nodokli. Visvairāk palielinājās iedzīvotāju ienākuma nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi (attiecīgi par 9.1% un 3.8%). Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi, kas veido valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu nozīmīgu daļu, palielinājās par 3.2%. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi (5.7% no kopējiem ieņēmumiem) salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 33.5%, bet muitas nodokļa un īpašuma nodokļu ieņēmumi palielinājās attiecīgi par 6.4% un 6.3%. Savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumi saruka par 1.9% sakarā ar akcīzes nodokļa likmes samazināšanu dīzeļdegvielai (gāzeļļai) un problēmām šā nodokļa administrēšanā.

Valsts pamatbudžeta ieņēmumi 2001. gadā bija 739.9 milj. latu (par 8.6% lielāki nekā 2000. gadā), izdevumi (t.sk. tīrie aizdevumi) – 809.9 milj. latu (par 0.9% lielāki nekā 2000. gadā) un fiskālais deficīts – 70.0 milj. latu (1.7 reizes mazāks nekā 2000. gadā). Nodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā pieauga par 7.6%.

Valsts speciālā budžeta ieņēmumi un izdevumi salīdzinājumā ar 2000. gadu palielinājās attiecīgi par 3.1% un 0.6%. Valsts speciālā budžeta fiskālais deficīts bija 23.0 milj. latu (2000. gadā – 39.7 milj. latu) un tika finansēts ar aizņēmumu no valsts pamatbudžeta. Valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta fiskālais deficīts bija tikai 9.2 milj. latu (2000. gadā – 29.2 milj. latu) – trīs reizes mazāks, nekā bija plānots. Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi pārskata gadā pieauga par 3.2%, bet izdevumi samazinājās par 1.0%.

Pašvaldību konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts 2001. gadā bija 26.7 milj. latu (par 13.6 milj. latu lielāks nekā iepriekšējā gadā; t.sk. Rīgas pilsētas fiskālais deficīts – 23.0 milj. latu). Pretēji pārējos budžetos vērojamai tendencei pašvaldību

konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi pieauga mazāk nekā izdevumi (attiecīgi par 3.4% un 6.4%).

Valdības parāds 2001. gadā palielinājās par 141.8 milj. latu (līdz 712.7 milj. latu). Pieaugumu noteica galvenokārt 7 gadu eiroobligāciju emisija novembrī 200 milj. eiro apjomā. Valdības ārējais parāds palielinājās par 108.7 milj. latu un gada beigās sasniedza 456.7 milj. latu, bet valdības iekšējais parāds pieauga par 33.1 milj. latu un gada beigās bija 256.0 milj. latu. Iekšējo parādu veidoja emitētās valsts parādzīmes un obligācijas.

KREDĪTIESTĀŽU SISTĒMA

Pārskata gada beigās Latvijas Republikā bija reģistrētas 45 kredītiestādes (t.sk. 22 bankas, 22 krājaizdevu sabiedrības un *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāle) un darbojās *Dresdner Bank AG* pārstāvniecība Rīgā.

Vairākums Latvijas banku ir privātas, un valsts daļa banku sektora apmaksātajā pamatkapitālā pārskata gada beigās bija tikai 4.5%. Latvijas valsts ir a/s "Latvijas Hipotēku un zemes banka" īpašniece, bet a/s "Latvijas Krājbanka" ir valsts kapitāla daļa, un šīs bankas privatizācijas process turpinās.

2001. gada 1. pusgadā Latvijas Banka licenci kredītiestādes darbībai izsniedza a/s "Akciju komercbanka "Baltikums"" un četrām jaunām kooperatīvajām krājaizdevu sabiedrībām: Pūres Kooperatīvajai krājaizdevu sabiedrībai, Straupes Kooperatīvajai krājaizdevu sabiedrībai, Kandavas novada Kooperatīvajai krājaizdevu sabiedrībai un kooperatīvajai krājaizdevu sabiedrībai "Āgenskalns".

2001. gada 1. jūlijā Latvijā darbu sāka Finansu un kapitāla tirgus komisija, kas darbojas saskaņā ar "Finansu un kapitāla tirgus komisijas likumu" un regulē un pārrauga finanšu un kapitāla tirgu un tā dalībnieku darbību. Tās mērķis ir veicināt ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību, kā arī finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti. Jaunajai institūcijai sākot darbu, Latvijas Banka vairs neveica kredītiestāžu uzraudzību.

Kopējais apmaksātais kredītiestāžu pamatkapitāls 2001. gada beigās bija 237.4 milj. latu (par 17.8% vairāk nekā 2000. gada beigās). Ārvalstu kapitāla īpatsvars apmaksātajā banku pamatkapitālā nedaudz saruka (2001. gada beigās – 67.7%).

Banku un krājaizdevu sabiedrību attīstībai 2001. gadā bija raksturīgas pozitīvas tendences. Strauji pieauga visi nozīmīgākie kredītiestāžu darbības rādītāji, t.sk. aktīvi (neieskaitot aktīvus pārvaldīšanā) – par 28.2% (līdz 3 460.1 milj. latu), izsniegto kredītu atlikums (ieskaitot tranzītkredītus) – par 50.5% (līdz 1 637.0 milj. latu) un noguldījumu atlikums – par 25.0% (līdz 2 330.7 milj. latu).

Banku sektors 2001. gadā guva 49.6 milj. latu peļņu (par 29.5% vairāk nekā iepriekšējā gadā). Kredītiestāžu kapitāls un rezerves pārskata gadā pieauga par 35.4% un perioda beigās sasniedza 308.9 milj. latu.

2001. gada beigās salīdzinājumā ar 2000. gada beigām nedaudz mainījās banku aktīvu struktūra. Par 4.1 procentu punktu samazinājās prasību pret kredītiestādēm īpatsvars (t.sk. prasību pret OECD dalībvalstu kredītiestādēm īpatsvars – par 4.3 procentu punktiem). Savukārt izsniegto kredītu īpatsvars pieauga par 7.0 procentu punktiem (līdz 47.3% no banku aktīviem). 85.9% no kredītu atlikuma bija izsniegti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām.

Banku likvīdo aktīvu daļa (kase, prasības pret Latvijas Banku un kredītiestādēm, valdības vērtspapīri) 2001. gada beigās bija 35.8% no aktīvu kopsummas un no-

drošināja noguldītāju prasību apmierināšanai pietiekamu brīvo resursu apjomu. Savukārt 63.6% no likvīdajiem aktīviem bija prasības pret OECD valstu kredītiestādēm.

Salīdzinājumā ar 2000. gada beigām samazinājās nebankām izsniegto vidēja termiņa (no 1 līdz 5 gadiem) kredītu atlikuma īpatsvars (no 50.7% līdz 44.8%) un īstermiņa kredītu atlikuma īpatsvars (no 27.2% līdz 26.2%), bet palielinājās ilgtermiņa (ar termiņu ilgāku par 5 gadiem) kredītu atlikuma īpatsvars (no 22.1% līdz 29.0%).

Banku piesaistīto nebanku noguldījumu atlikums 2001. gada beigās sasniedza 2 330.7 milj. latu, turklāt auga privātpersonu uzticība Latvijas banku sektoram. Iekšzemes privātpersonu noguldījumu īpatsvars banku piesaistīto noguldījumu kopapjomā pārskata gadā pieauga no 21.3% līdz 24.0%. Palielinājās vidēja termiņa (no 1 līdz 5 gadiem) noguldījumu īpatsvars (no 5.1% līdz 5.5%). Pieprasījuma noguldījumu īpatsvars pieauga (no 65.1% līdz 68.1%), bet īstermiņa noguldījumu īpatsvars samazinājās (no 29.0% līdz 25.4%).

Pārskata gadā krājaizdevu sabiedrību aktīvi pieauga par 61.2%, tomēr bija tikai 0.05% no kredītiestāžu aktīvu kopapjoma.

NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas galvenie monetārie rādītāji atspoguļoti gada pārskata 1. pielikumā. Naudas piedāvājums M2X[1] palielinājās par 20.8% un 2001. gada beigās bija 1 541.4 milj. latu (sk. 2. att.). Stabilā valsts tautsaimniecības attīstība veicināja naudas piedāvājuma pieauguma tempa palēninājumu (M2X kāpums 2000. gadā – 27.9%). Plašā nauda vienmērīgi auga visu gadu (1. pusgadā – par 10.8%; 2. pusgadā – par 9.1%), sezonālu faktoru dēļ samazinoties janvārī un nedaudz sarūkot septembrī sakarā ar ASV notikušajiem terora aktiem. Visstraujāk (par 3.6%) plašā nauda pieauga martā, kad krasi palielinājās banku piesaistīto iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums, un decembrī (par 3.4%), kad skaidrās naudas pieprasījums bija augstāks nekā iepriekšējos gados.

2. attēls

PLAŠĀ NAUDA
(milj. latu)

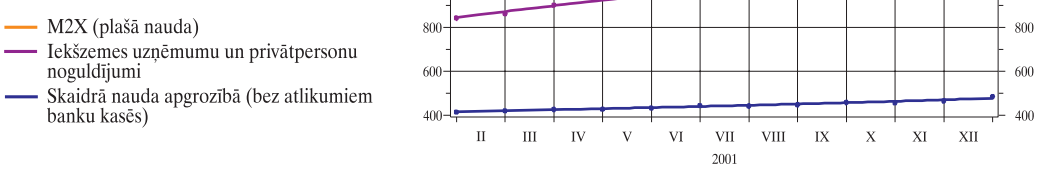

Banku sektora un nacionālās valūtas stabilitāte, strādājošo materiālās labklājības pieaugums un tautsaimniecības reālā sektora tālāka nostiprināšanās ļāva banku sektoram palielināt piesaistīto iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikumu (par 208.1 milj. latu jeb 24.5%; sk. 3. att.). Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) pieauga par 57.5 milj. latu jeb 13.4%, bet tās kāpuma temps saglabājās 2000. gada līmenī. Visstraujāk skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) palielinājās sezonālu faktoru ietekmē jūnijā un decembrī (attiecīgi par 2.5% un 4.4%) un septembrī (par 2.3%). Turpinājās bezskaidras

[1] Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi nacionālajā un ārvalstu valūtā.

3. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMU UN PRIVĀTPERSONU NOGULDĪJUMI BANKĀS
(perioda beigās; milj. latu)

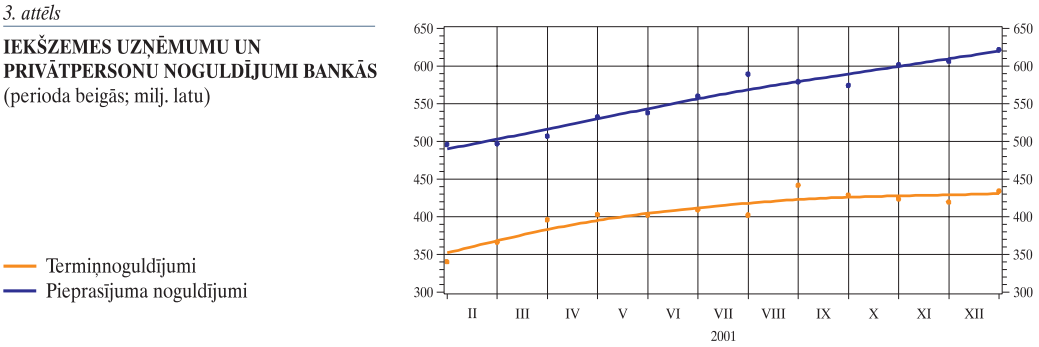

naudas maksāšanas līdzekļu attīstība, un skaidrās naudas īpatsvars plašajā naudā 2001. gada beigās samazinājās līdz 31.5% (2000. gada beigās – 33.5%). Pieprasījuma noguldījumu īpatsvars plašajā naudā pieauga nedaudz (par 0.5 procentu punktiem – līdz 40.3%), bet termiņnoguldījumu īpatsvars palielinājās straujāk (par 1.5 procentu punktiem – līdz 28.2%), kas liecina par to, ka ekonomiskās situācijas stabilitāte valstī tiek gaidīta arī turpmāk. Termiņnoguldījumu atlikumā pieauga iekšzemes privātpersonu noguldījumu atlikuma īpatsvars (par 10.7 procentu punktiem – līdz 69.8%), bet pieprasījuma noguldījumu atlikumā dominēja iekšzemes uzņēmumu noguldījumi (56.3%), lai gan auga iekšzemes privātpersonu noguldījumu īpatsvars. Tādējādi iekšzemes privātpersonu noguldījumu atlikums sasniedza 54.4% no noguldījumu atlikuma (2000. gada beigās – 48.4%).

Augstāks ienesīgums un nacionālās valūtas stabilitāte nodrošināja to, ka latos veikto noguldījumu atlikuma kāpums (29.0%) apsteidza ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma pieaugumu (19.5%), tāpēc latos veikto noguldījumu īpatsvars 2001. gada beigās sasniedza 55.0% no noguldījumu atlikuma (2000. gada beigās – 53.1%).

Mazāk likvīdās plašās naudas sastāvdaļas kvazinaudas[1] pieaugums (31.7%) apsteidza tās likvīdākās sastāvdaļas M1[2] kāpumu (13.0%).

Lai gan Latvijas Bankas ārējās rezerves būtiski pieauga, banku sistēmas tīrie ārējie aktīvi 2001. gadā samazinājās par 5.3 milj. latu. To noteica 2001. gadam raksturīgā tendence no nerezidentiem aizņemtos līdzekļus aizvien vairāk izvietot iekšzemes aktīvos – galvenokārt iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegtajos kredītos. Banku sektora ārzemju pasīvu pieaugums (378.0 milj. latu) ievērojami pārsniedza ārzemju aktīvu kāpumu (154.0 milj. latu), un šie rādītāji gada beigās bija attiecīgi 49.8% un 42.7% no kredītiestāžu kopsavilkuma bilances kopsummas.

Prasības pret kredītiestādēm, kas bija dominējošā ārzemju aktīvu pozīcija, palielinājās par 1.1%, bet ieguldījumi ārvalstu kredītiestāžu parāda vērtspapīros – par 19.8%. Par 29.0% (līdz 501.2 milj. latu) pieauga prasības pret ārvalstu nebankām, t.sk. kredīti – par 57.0% un ieguldījumi parāda vērtspapīros – par 14.3%. Sakarā ar eiro skaidrās naudas ieviešanu būtiski (par 43.8%) palielinājās ārvalstu valūtas atlikums banku kasēs. Strauji pieauga nozīmīgākie banku sektora ārzemju pasīvu posteņi, t.sk. saistības pret ārvalstu kredītiestādēm (par 53.8%) un ārvalstu nebanku noguldījumi (par 24.8%).

Naudas piedāvājuma kāpumu 2001. gadā noteica iekšzemes kredītu atlikuma pieaugums (par 376.5 milj. latu jeb 35.6%). Iekšzemes uzņēmumiem un privātperso-

[1] Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu termiņnoguldījumi latos + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi ārvalstu valūtās.
[2] Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu pieprasījuma noguldījumi latos.

nām izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 450.5 milj. latu jeb 49.8%, bet banku sistēmas neto prasības pret centrālo valdību samazinājās 1.9 reizes.

Kredītu (īpaši ilgtermiņa kredītu) atlikuma straujāku pieaugumu veicināja ekonomiskās aktivitātes un banku piesaistīto noguldījumu atlikuma kāpums, kredītu procentu likmju pazeminināšanās, ko noteica kredītriska samazināšanās un kredītu nodrošinājuma uzlabošanās, kā arī jaunu banku produktu ieviešana un iedzīvotāju ienākumu līmeņa celšanās. Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu īpatsvars kredītiestāžu kopsavilkuma bilances aktīvos 2001. gada beigās sasniedza 39.9% (iepriekšējā gada beigās – 33.5%).

Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto ilgtermiņa kredītu atlikums palielinājās par 383.1 milj. latu jeb 55.0%, bet īstermiņa kredītu atlikums – par 67.4 milj. latu jeb 32.5% (sk. 4. att.). Tādējādi 2001. gada beigās 79.7% no izsniegtajiem kredītiem bija ilgtermiņa kredīti (2000. gada beigās – 77.1%). Ilgtermiņa kredītu atlikuma kāpumu noteica hipotēku kredīta atlikuma pieaugums par 124.4 milj. latu jeb 2.1 reizi (līdz 235.9 milj. latu). Strauji auga arī komerckredīta (par 198.3 milj. latu jeb 65.9%) un industriālā kredīta (par 86.7 milj. latu jeb 31.0%) atlikums. Rezidentiem izsniegto kredītu atlikumā joprojām dominēja komerckredīts (36.8% no izsniegto kredītu atlikuma), industriālais kredīts (27.0%) un hipotēku kredīts (17.4%).

4. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMIEM UN PRIVĀTPERSONĀM IZSNIEGTIE KREDĪTI
(perioda beigās; milj. latu)

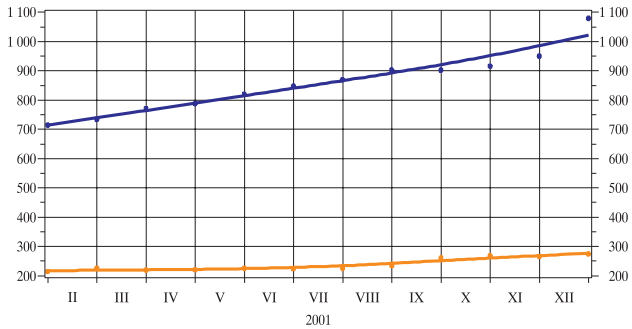

Lai gan būtiski (par 145.8 milj. latu jeb 33.4%) pieauga arī latos izsniegto kredītu atlikums, ievērojami zemākas procentu likmes noteica straujāku ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikuma kāpumu (par 304.6 milj. latu jeb 65.1%). Tādējādi latos izsniegto kredītu īpatsvars 2001. gadā samazinājās par 5.3 procentu punktiem (līdz 43.0%).

Kredītu atlikums būtiski palielinājās tirdzniecībā (par 61.6 milj. latu jeb 31.5%), būvniecībā (par 44.0 milj. latu jeb 2.3 reizes), apstrādes rūpniecībā (par 29.9 milj. latu jeb 17.8%), pārējos pakalpojumos (par 27.1 milj. latu jeb 29.5%), viesnīcu un restorānu nozarē (par 25.2 milj. latu jeb 2.7 reizes), bet visvairāk (par 136.2 milj. latu jeb 3.5 reizes) tas pieauga finanšu starpniecībā, jo viena no Latvijas bankām decembrī izsniedza liela apjoma kredītu finanšu institūcijai, kurai finanšu grupas ietvaros ārvalstu finansējums tika aizstāts ar iekšzemes finanšu resursiem. 2001. gada beigās vislielākie kredītieguldījumi bija veikti tirdzniecībā (23.1% no iekšzemes uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikuma), apstrādes rūpniecībā (17.8%) un finanšu starpniecībā (17.0%). Pārskata gadā īstermiņa kredīti visvairāk izsniegti tirdzniecībai (35.6% no īstermiņa kredītu atlikuma) un apstrādes rūpniecībai (24.4%), bet ilgtermiņa kredīti visvairāk izsniegti tirdzniecībai un finanšu starpniecībai (attiecīgi 19.6% un 18.7% no ilgtermiņa kredītu atlikuma).

KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU PROCENTU LIKMES

Kredītu atlikuma straujo pieaugumu izraisīja stabilas makroekonomiskās situācijas veicinātā banku konkurences saasināšanās, kā rezultātā samazinājās kredītu procentu likmes.

Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās par 1.9 procentu punktiem (līdz 9.9% 2001. gada decembrī; sk. 5. att.). Kritumu noteica gan iekšzemes uzņēmumiem, gan iekšzemes privātpersonām izsniegto īstermiņa kredītu vidējās svērtās procentu likmes samazināšanās (attiecīgi no 11.6% līdz 9.7% un no 15.0% līdz 12.8%).

5. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMIEM UN PRIVĀTPERSONĀM LATOS IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES
(%)

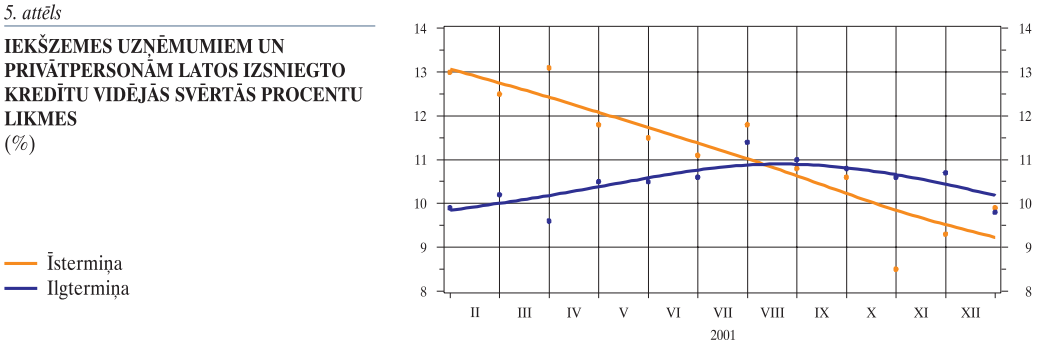

Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme pārskata gadā bija 9.6–11.4%, turklāt decembrī būtiski neatšķīrās no 2000. gada decembra līmeņa (9.8%).

OECD valstu valūtās izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme galvenokārt ārējo faktoru ietekmē saruka straujāk par latos izsniegto kredītu vidējo svērto procentu likmi. 2000. gadā zemāka bija latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme, bet 2001. gadā, samazinoties nozīmīgāko attīstīto valstu bāzes procentu likmēm, saruka attiecīgo valūtu resursu cena pasaules un arī Latvijas finanšu tirgū, tāpēc palielinājās OECD valstu valūtās izsniegto kredītu pieprasījums. Šajās valūtās izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās no 12.1% 2000. gada decembrī līdz 7.1% 2001. gada decembrī, bet ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme – attiecīgi no 10.4% līdz 5.6%.

Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu latos veikto noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes joprojām bija samērā augstas (sk. 6. att.) – ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme bija 6.7–7.2%, bet īstermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme palielinājās no 4.2% 2000. gada decembrī līdz 5.7% 2001. gada decembrī.

6. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMU UN PRIVĀTPERSONU LATOS VEIKTO NOGULDĪJUMU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES
(%)

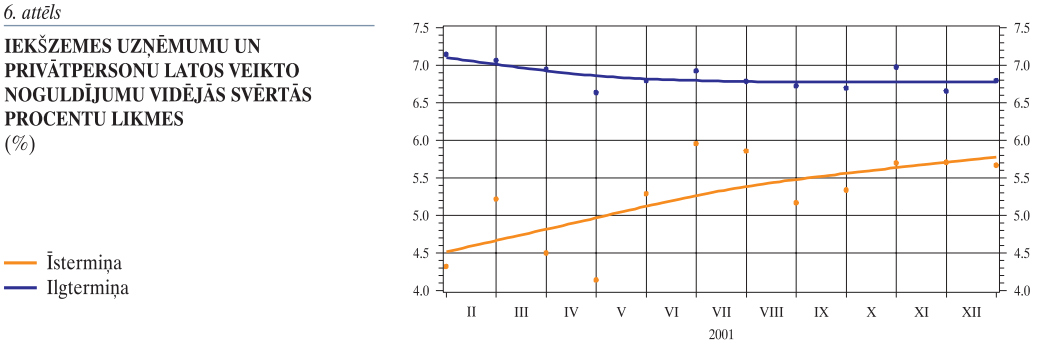

OECD valstu valūtās veikto noguldījumu procentu likmes turpināja samazināties. Šajās valūtās veikto īstermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme pakāpeniski saruka no 5.9% 2000. gada decembrī līdz 3.0% 2001. gada decembrī, bet ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme – attiecīgi no 6.5% līdz 4.8%.

Straujāk samazinoties kredītu procentu likmēm, saruka arī kredītu un noguldījumu procentu likmju starpība, kas liecināja par banku darbības izmaksu un resursu izmantošanas optimizāciju. Kredītu un noguldījumu procentu likmju starpība īstermiņa darījumiem latos samazinājās par 3.3 procentu punktiem (līdz 4.2 procentu punktiem). OECD valstu valūtās izsniegto kredītu un piesaistīto noguldījumu procentu likmju starpība saruka par 2–3 procentu punktiem. Kredītu un noguldījumu procentu likmju starpība ilgtermiņa darījumiem latos gandrīz nemainījās (2001. gada decembrī – 3.0 procentu punkti).

Gada otrajā pusē mazliet palielinājās inflācija, tāpēc kritās latos izsniegto kredītu reālās procentu likmes, bet mazāk – latos veikto noguldījumu reālās procentu likmes. Īstermiņa kredītu reālā procentu likme 2001. gadā saruka par 3.3 procentu punktiem (līdz 6.7%), bet ilgtermiņa kredītu reālā procentu likme – par 1.4 procentu punktiem (līdz 6.6%). Īstermiņa noguldījumu reālā procentu likme gandrīz nemainījās (2.5%), bet ilgtermiņa noguldījumu reālā procentu likme samazinājās par 1.6 procentu punktiem (līdz 3.6%).

STARPBANKU TIRGUS

Pārskata gadā iekšzemes starpbanku tirgū izsniegto kredītu apjoms palielinājās 1.7 reizes (līdz 4.5 mljrd. latu). Iekšzemes bankām izsniegto starpbanku kredītu vidējais mēneša apjoms bija 374.4 milj. latu (2000. gadā – 222.2 milj. latu).

Tautsaimniecības izaugsme, gan privātā sektora, gan valdības augošais pieprasījums pēc latu resursiem un rezervju prasību apjoma pieaugums banku piesaistīto noguldījumu atlikuma kāpuma rezultātā jau kopš gada sākuma noteica augstu latu resursu pieprasījumu. Tas rosināja bankas efektīvāk pārvaldīt brīvos latu resursus, novirzot tos starpbanku tirgus darījumos, un aktīvāk izmantot Latvijas Bankas piedāvātās aizņemšanās iespējas. Starpbanku tirgus apgrozījuma būtisko kāpumu noteica gan latos, gan OECD valstu valūtās izsniegto kredītu apjoma palielināšanās. Latos izsniegtie kredīti sasniedza 76.5% no iekšzemes starpbanku kredītu apgrozījuma (2000. gadā – 78.1%). Starpbanku kredīti galvenokārt tika izsniegti uz nakti (77.4%) un ar termiņu līdz 1 mēnesim (21.8%). Iekšzemes starpbanku tirgus apgrozījums līdz ar naudas tirgus procentu likmju kāpumu palielinājās jau kopš gada sākuma, oktobrī sasniedzot vislielāko darījumu mēneša apjomu (548.3 milj. latu).

Latu resursu paaugstināto pieprasījumu veicināja arī 2001. gadam raksturīgais naudas tirgus procentu likmju atšķirību pieaugums darījumiem latos un OECD valstu valūtās. Tas noteica latu resursu procentu likmju pieaugumu naudas tirgū, īsāka termiņa darījumu procentu likmēm svārstoties plašā diapazonā. Latos uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme visaugstākā bija jūnijā (7.1%), ko noteica papildu skaidrās naudas pieprasījums sezonālu faktoru ietekmē. Savukārt OECD valstu valūtās izsniegto kredītu procentu likmes samazinājās, un uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme saruka no 5.4% janvārī līdz 2.8% decembrī.

Naudas tirgus procentu likmju indekss RIGIBOR kredītiem ar 3 mēnešu termiņu 2001. gadā bija 6.9% (2000. gadā – 5.4%).

Banku sektora ārvalstu kredītiestādēm izsniegto kredītu apjoms palielinājās 1.4 rei-

zes (līdz 72.5 mljrd. latu). No tiem 97.4% bija izsniegti OECD valstu valūtās un galvenokārt ar termiņu uz nakti.

NAUDAS BĀZE

Naudas bāze M0[1] pieauga par 8.9% (2000. gadā – par 7.7%) un 2001. gada beigās sasniedza 617.1 milj. latu (sk. 7. att.). Augot skaidrās naudas pieprasījumam (skaidrā nauda apgrozībā 2001. gadā palielinājās par 73.7 milj. latu jeb 15.3%), samazinājās kredītiestāžu noguldījumu atlikums Latvijas Bankā (par 23.4 milj. latu jeb 27.7%). Tomēr noguldījumu vidējais atlikums dienas beigās Latvijas Bankā (89.3 milj. latu) bija par 3.7% lielāks nekā 2000. gadā, jo banku piesaistīto noguldījumu atlikuma kāpuma rezultātā pieauga kredītiestāžu rezervju normas izpildei nepieciešamo līdzekļu apjoms. Skaidrās naudas īpatsvars naudas bāzē palielinājās līdz 90.1% (2000. gada beigās – 85.1%).

7. attēls

NAUDAS BĀZE
(milj. latu)

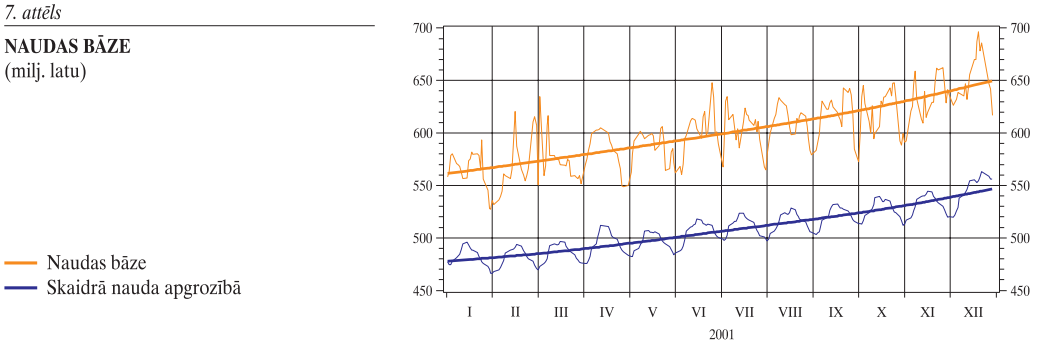

Naudas bāzes pieaugumu galvenokārt nodrošināja tīro ārējo aktīvu palielināšanās (par 218.7 milj. latu jeb 40.5%), Latvijas Bankai pērkot ārvalstu valūtu (pārskata gadā neto nopirkta ārvalstu valūta 131.7 milj. latu apjomā, kas ir lielākais kopš 1993. gada) un Latvijas Bankas ārējos aktīvos iekļaujot par eiroobligāciju emisiju novembrī valdības saņemtos līdzekļus. Naudas piedāvājumu palielināja arī valūtas mijmaiņas darījumu atlikuma kāpums par 17.5 milj. latu. Tādējādi 2001. gada beigās Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi sasniedza rekordlielu apjomu – 759.2 milj. latu (sk. 8. att.) un decembrī sedza 4.1 (2000. gada decembrī – 3.4) mēneša preču importa apjomu, bet emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem sasniedza 123.0% (2000. gada beigās – 95.4%).

8. attēls

LATVIJAS BANKAS TĪRIE ĀRĒJIE AKTĪVI
(milj. latu)

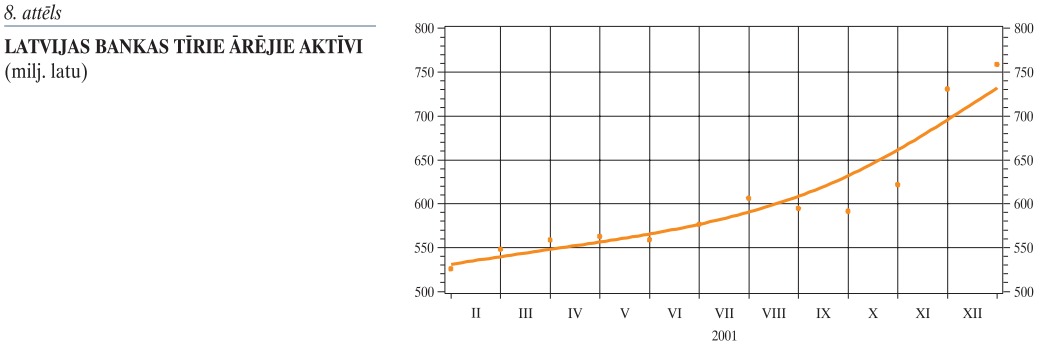

Valdības noguldījuma atlikums Latvijas Bankā pieauga par 73.7 milj. latu, centrālās bankas īpašumā esošo valdības vērtspapīru portfelis samazinājās par 27.0 milj. latu un bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikums – par 23.7 milj. latu, lai

[1] Skaidrā nauda apgrozībā + noguldījumi Latvijas Bankā.

gan 2001. gadā bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu kopapjoms (3 233.1 milj. latu) bija 10.0 reižu lielāks nekā 2000. gadā. Šādu kāpumu noteica tas, ka bankas kompensēja likviditātes svārstības un nodrošināja rezervju prasību izpildi galvenokārt ar Latvijas Bankas kredītu (īpaši lombarda kredītu) palīdzību. No bankām izsniegtajiem Latvijas Bankas kredītiem 72.3% bija pieprasījuma lombarda kredīti, 27.1% – *repo* kredīti un 0.6% – automātiskie lombarda kredīti (kredītu mēneša vidējos atlikumus sk. 3. tabulā).

3. tabula

LATVIJAS BANKAS KREDĪTI BANKĀM
(vidējais atlikums; milj. latu)

	1999	2000	**2001**
Janvāris	42.5	54.9	**42.5**
Februāris	60.7	41.5	**74.8**
Marts	74.9	39.6	**41.6**
Aprīlis	71.0	38.6	**39.6**
Maijs	55.7	46.3	**66.3**
Jūnijs	48.7	43.2	**89.2**
Jūlijs	42.4	43.5	**73.2**
Augusts	37.9	36.1	**63.2**
Septembris	48.1	37.0	**70.0**
Oktobris	38.2	36.6	**76.8**
Novembris	40.0	31.5	**69.8**
Decembris	53.1	38.7	**63.5**

Repo kredīti tika izsniegti galvenokārt ar 7 dienu termiņu (804.3 milj. latu), bet uz 28 dienām izsniegti 59.7 milj. latu un uz 91 dienu – 12.7 milj. latu. *Repo* kredīti tika izsniegti 3.0 reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā, pieprasījuma lombarda kredīti – 99.4 reizes vairāk (2 336.9 milj. latu) un automātiskie lombarda kredīti – 4.1 reizi vairāk (19.5 milj. latu).

Latvijas Bankas refinansēšanas likme 2001. gadā nemainījās (3.5%; sk. 9. att.). *Repo* kredītu procentu likme mainījās līdz ar starpbanku kredītu procentu likmju pārmaiņām, tomēr vidēji tā bija augstāka nekā iepriekšējā gadā.

9. attēls

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES
(%)

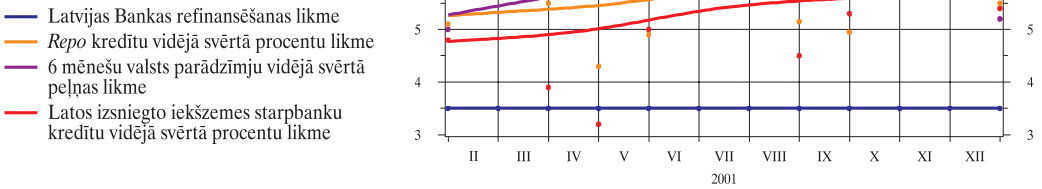

VALŪTAS TIRGUS UN LATVIJAS ĀRĒJAIS PARĀDS

Pārskata gadā ārējo rezervju kopapjoms palielinājās (līdz 1 218.4 milj. ASV dolāru 2001. gada beigās). Latvijas Banka no kredītiestādēm un valdības neto nopirka 208.0 milj. ASV dolāru (visvairāk – novembrī, kad Latvijas Republikas Finansu ministrija konvertēja latos daļu līdzekļu, kas tika saņemti par eiroobligāciju emisiju, un decembrī, kad no kredītiestādēm tika nopirkts vislielākais ASV dolāru apjoms).

Savukārt 32.5 milj. ASV dolāru tika iegūti latu pirkšanas ar atpārdošanu darījumu rezultātā. Ārējo rezervju palielinājumu ASV dolāru izteiksmē mazināja ASV dolāra kursa pieaugums attiecībā pret latu (no 0.613 līdz 0.638; sk. 10. att.). 2001. gadā palielinājās Finansu ministrijas līdzekļu atlikums Latvijas Bankā (galvenokārt par eiroobligāciju emisiju saņemtie līdzekļi, kas netika konvertēti latos), kā arī ienākumi, kas gūti, ieguldot ārējās rezerves ārvalstu finanšu tirgos saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajām vadlīnijām.

10. attēls

LATVIJAS BANKAS NOTEIKTAIS ASV DOLĀRA UN EIRO KURSS
(Ls pret ārvalstu valūtu)

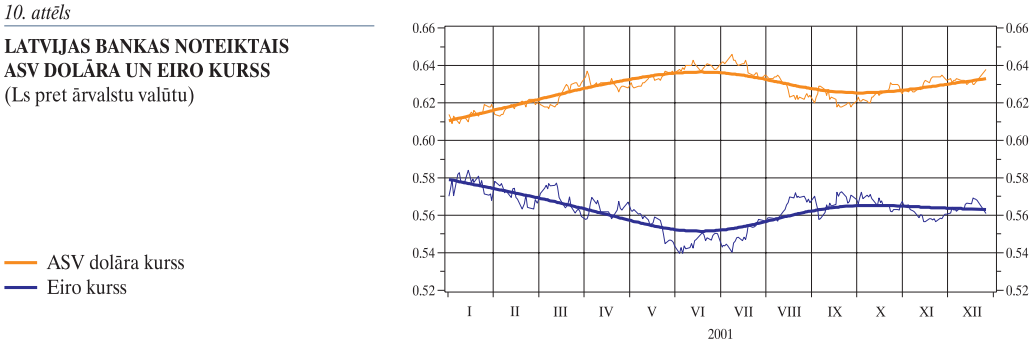

Pasaules valūtas tirgū 2001. gadā bija vērojamas lielas svārstības. SDR valūtu groza valūtu kursu svārstības galvenokārt ietekmēja ES valstu ekonomisko un politisko problēmu daļēji veiksmīga risināšana, Japānas tautsaimniecības stagnācija un nespēja veikt ekonomiskās reformas un ASV tautsaimniecības attīstības tendences.

Pārskata gadā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās par 5.6% (no 0.9427 2000. gada beigās līdz 0.8895 2001. gada beigās), zemāko līmeni (0.8352) sasniedzot 6. jūlijā. Lai gan ASV tautsaimniecības attīstības rādītāji bija zemi un ASV Federālo rezervju sistēma būtiski samazināja procentu likmes, ASV dolāra kurss attiecībā pret pārējām SDR valūtu groza valūtām turpināja augt. To galvenokārt noteica tirgus dalībnieku cerības uz ASV tautsaimniecības straujām pozitīvām pārmaiņām. ASV dolāra kurss attiecībā pret Japānas jenu palielinājās no 114.41 2000. gada beigās līdz 131.65 2001. gada beigās (pieaugums – 15.1%). To noteica Japānas valdības nespēja veikt ekonomiskās reformas, kas apturētu tautsaimniecības lejupslīdi, un arī pasaules ekonomiskās attīstības stagnācija papildus negatīvi ietekmēja Japānas tautsaimniecību. Japānas jenas kurss bija zems visu gadu, bet krasākās svārstības notika gada pirmajās un pēdējās dienās. Īpaši strauji Japānas jenas kurss kritās gada beigās. Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās (par 2.6%; no 1.4930 2000. gada beigās līdz 1.4546 2001. gada beigās). Viszemākais tas bija 2001. gada 12. jūnijā (1.3682), bet visaugstākais – 1. janvārī (1.4932).

Tā kā pārskata gadā ASV dolāra kurss attiecībā pret visām pārējām SDR valūtu groza valūtām pieauga, iekšzemes valūtas tirgū ASV dolāra kurss attiecībā pret latu pieauga no 0.6192 2000. gada beigās līdz 0.6305 2001. gada beigās (par 1.8%). Augstākais ASV dolāra kurss bija 2001. gada 5. jūlijā (0.6399).

Saskaņā ar starptautisko investīciju bilances datiem valsts ārējais parāds 2001. gadā pieauga par 541.2 milj. latu un gada beigās sasniedza 3 428.9 milj. latu (72.3% no IKP). Ārvalstu aktīvi gada beigās bija 2 538.2 milj. latu un tīrais ārējais parāds – 890.6 milj. latu (18.8% no IKP). Ilgtermiņa parāds bija 1 490.3 milj. latu un īstermiņa parāds – 1 938.5 milj. latu. 2001. gadā salīdzinājumā ar 2000. gadu ilgtermiņa parāda īpatsvars nedaudz pieauga (no 39.7% līdz 43.5%).

Ārējā parāda struktūra sektoru dalījumā 2001. gada beigās bija šāda: valdības saistības – 13.7%, banku saistības – 49.3% un uzņēmumu saistības – 37.0%.

Valdības ārējais parāds 2001. gada beigās bija 470.7 milj. latu (9.9% no IKP). 2001. gadā valdība saņēma ārvalstu aizņēmumus 129.0 milj. latu apjomā (t.sk. eiro-obligāciju emisija – 200.0 milj. eiro jeb 112.2 milj. latu apjomā). Ārvalstu aizņēmumu apkalpošanai 2001. gadā tika izlietoti 37.7 milj. latu, kas līdzvērtīgi 3.0% no eksporta gada apjoma. Pakāpeniski tika atmaksāti starptautisko finanšu institūciju aizdevumi. Par Pasaules Bankas aizdevumiem tika veikti maksājumi 7.0 milj. latu apjomā un par SVF Sistēmiskās pārveides fonda aizdevumu – 7.6 milj. XDR (6.1 milj. latu) apjomā.

Banku sektora ārējais parāds 2001. gada beigās bija 1 690.6 milj. latu (t.sk. ilgtermiņa saistības – 229.4 milj. latu un īstermiņa saistības – 1 461.2 milj. latu). Banku sektora īstermiņa saistības galvenokārt veidoja banku piesaistītie noguldījumi (1 034.1 milj. latu). Palielinājās banku sektora ilgtermiņa saistību īpatsvars (no 10.0% 2000. gada beigās līdz 13.6% 2001. gada beigās). Banku sektora tīrais ārējais parāds 2001. gada beigās bija 272.8 milj. latu.

Uzņēmumu sektoram salīdzinājumā ar banku sektoru bija lielāks ilgtermiņa saistību īpatsvars (54.8% no ilgtermiņa saistībām veidoja aizņēmumi no saistītajiem uzņēmumiem). 2001. gada beigās uzņēmumu ārvalstu saistības sasniedza 1 267.6 milj. latu, t.sk. ilgtermiņa saistības – 792.5 milj. latu (62.5% no uzņēmumu parāda) un īstermiņa saistības (galvenokārt tirdzniecības kredīti) – 475.2 milj. latu.

VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

Valsts vērtspapīru sākotnējā tirgū Latvijas Banka turpināja darboties kā valdības pilnvarots aģents vērtspapīru sākotnējo izsoļu veikšanā un uzskaitē. Izsoles organizē Latvijas Bankas un Latvijas Republikas Finansu ministrijas izveidota izsoles komisija.

Gan valsts vērtspapīru piedāvājums, gan banku pieprasījums, gan arī pārdotais valsts vērtspapīru apjoms bija ievērojami mazāks nekā 2000. gadā. Valsts kases 2001. gadā sākotnējā tirgū bankām piedāvāto valsts vērtspapīru apjoms bija 207.5 milj. latu (par 17.8% mazāks nekā iepriekšējā gadā), un galvenokārt tika emitētas ilgtermiņa obligācijas.

Valsts vērtspapīru sākotnējā tirgū pārdotais vērtspapīru apjoms bija par 41.3% mazāks nekā 2000. gadā (137.1 milj. latu), turklāt 1. pusgadā tika emitēti valsts vērtspapīri 122.2 milj. latu vērtībā. Gatavojoties eiroobligāciju emisijai, 2001. gada otrajā pusē Valsts kase būtiski samazināja vērtspapīru emisiju. Valdība nebija ieinteresēta valsts parādzīmju pārdošanā un noteica zemas maksimāli pieļaujamās diskonta likmes. 2000. gadā valsts vērtspapīru izsolēs piedalījās 18 banku, bet 2001. gadā – 15 banku. Valsts vērtspapīru izsolēs pieprasījuma un piedāvājuma attiecība saruka no 2.2 (2000. gadā) līdz 1.3 (2001. gadā). Atbilstoši Valsts kases politikai un samazinoties banku likviditātei, augstā privātā sektora kredītu pieprasījuma apstākļos bankas samazināja pieprasījumu valsts vērtspapīru sākotnējās izsolēs.

Pārskata gadā notika četras valsts iekšējā aizņēmuma 3 mēnešu, septiņas 6 mēnešu un sešas 12 mēnešu parādzīmju izsoles. Notika arī divas 5 gadu obligāciju izsoles, bet divās izsolēs tika pārdota 3 gadu obligāciju emisija. Vairākas valsts parādzīmju izsoles nenotika pieprasījuma trūkuma dēļ.

Valsts vērtspapīru kopapjoms apgrozībā gada laikā palielinājās par 14.1% (līdz 257.8 milj. latu). Parādzīmju kopapjoms apgrozībā samazinājās par 54.4%, bet obligāciju kopapjoms palielinājās par 42.4%. 2001. gadā visstraujāk saruka 2 gadu obligāciju, kā arī 6 un 12 mēnešu parādzīmju īpatsvars (attiecīgi līdz 5.8%, 2.1%

un 9.4% no apgrozībā esošo valsts vērtspapīru kopapjoma). Savukārt 3 un 5 gadu obligāciju īpatsvars apgrozībā esošo valsts vērtspapīru kopapjomā gada beigās sasniedza attiecīgi 27.5% un 55.1% (atsevišķu termiņu valsts vērtspapīru atlikumus gada laikā sk. 11. att.).

11. attēls

VALSTS VĒRTSPAPĪRI
(milj. latu)

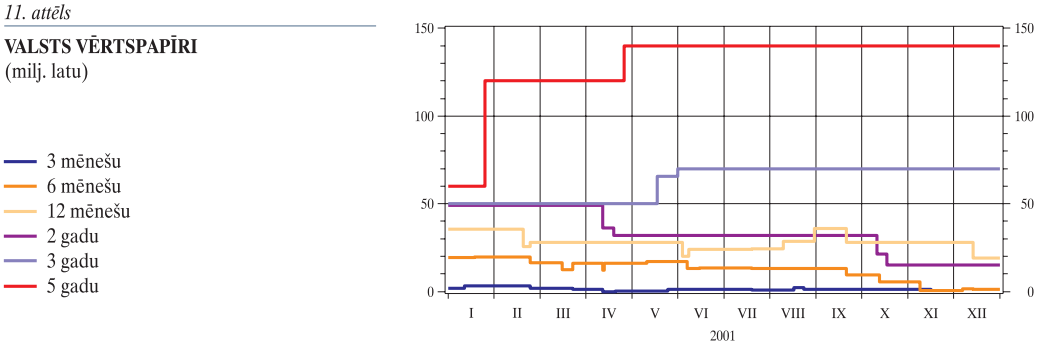

Valsts vērtspapīru ienesīguma līmenis pārskata gadā bija mainīgs (sk. 12. att.). Parādzīmju ienesīgums palielinājās: 6 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme pieauga no 4.84% 2000. gada decembrī līdz 5.10% 2001. gada decembrī un 12 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme – attiecīgi no 5.53% līdz 5.64%. Valsts obligāciju vidējā svērtā peļņas likme samazinājās: 3 gadu obligāciju vidējā svērtā peļņas likme 2001. gadā bija 6.86% un 5 gadu obligāciju vidējā svērtā peļņas likme – 8.07% (attiecīgi par 1.2 un 0.9 procentu punktiem mazāk nekā 2000. gadā). Parādzīmju diskonta likmju pieaugumu noteica naudas tirgus procentu likmju palielinājums straujā tautsaimniecības izaugsmes tempa un kreditēšanas attīstības rezultātā. Ilgtermiņa vērtspapīru vidējo svērto peļņas likmju kritums un ārvalstu investoru līdzdalība izsolēs liecināja par Latvijas finanšu tirgus pozitīvo vērtējumu attīstības vidējā termiņā.

12. attēls

IZSOLĒS PĀRDOTO VALSTS VĒRTSPAPĪRU VIDĒJĀS SVĒRTĀS DISKONTA LIKMES UN FIKSĒTĀS PEĻŅAS LIKMES
(%)

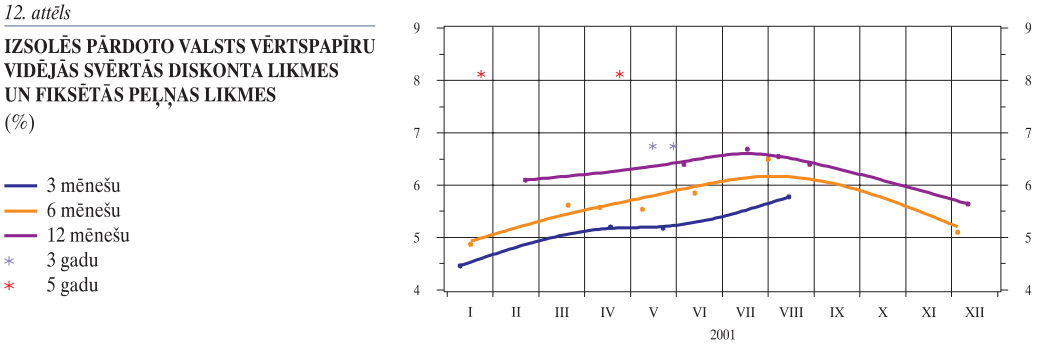

Valsts vērtspapīru īpašnieku struktūrā Latvijas Bankas īpatsvars 2001. gadā samazinājās (no 32.2% līdz 15.9%), bet palielinājās nerezidentu īpatsvars (no 2.8% līdz 9.2%) un rezidentu uzņēmumu īpatsvars (no 4.3% līdz 11.9%). Pieauga banku klientu interese par darījumiem ar valsts vērtspapīriem, jo, palielinoties to termiņam, radās ilgtermiņa resursu izvietošanas papildiespēja. Banku veikto darījumu īpatsvars valsts vērtspapīru tirgū mainījās maz (2001. gada beigās – 55.8%).

Rīgas Fondu biržā (RFB) 2001. gadā parāda vērtspapīru (galvenokārt valsts vērtspapīru) apgrozījums bija 424.4 milj. latu (par 9.6% lielāks nekā iepriekšējā gadā). Latvijas Banka valsts vērtspapīru otrreizējā tirgū veica intervences augustā, septembrī un oktobrī, kopā pārdodot vērtspapīrus par 10.5 milj. latu un nopērkot par 9.9 milj. latu.

Latvijas valdība 2001. gadā veiksmīgi izvietoja otro eiroobligāciju emisiju (pirmā ei-

roobligāciju emisija notika 1999. gadā). Atšķirībā no 1999. gadā notikušās 5 gadu eiroobligāciju emisijas tika emitētas 7 gadu eiroobligācijas. Eiroobligāciju vidējā svērtā peļņas likme sākotnējā izvietošanā bija 5.64% gadā, turklāt uzcenojums virs Vācijas vērtspapīru attiecīgās likmes bija ievērojami zemāks nekā iepriekšējā Latvijas eiroobligāciju emisijā. Eiropā Latvijas 7 gadu eiroobligācijas tika novērtētas pozitīvi un pircēju struktūra bija diversificēta. Starptautiskās kredītreitingu aģentūras Latvijas eiroobligācijām piešķīra reitingu BBB, kas atbilst pirmās Latvijas eiroobligāciju emisijas reitingam un Latvijas reitingam attiecībā uz ilgtermiņa aizdevumiem ārvalstu valūtā.

2001. gadā turpināja aktivizēties arī Latvijas privātā sektora vērtspapīru tirgus un RFB darbība, tomēr atsevišķi tās darbības rādītāji bija zemāki nekā 2000. gadā.

Latvijas Centrālajā depozitārijā tika reģistrētas vairākas jaunas publisko akciju emisijas ar nominālvērtību kopsummu 3.7 milj. latu, tomēr reģistrēto akciju nominālvērtību kopsumma nedaudz saruka. Savukārt šo akciju tirgus kapitalizācija palielinājās par 27.6% un sasniedza 351.9 milj. latu. Pieaugumu noteica galvenokārt a/s "Latvijas Gāze" akciju cenas kāpums par 85.6%.

Korporatīvo parāda vērtspapīru tirgū 2001. gadā tika emitēti pirmie 7 un 10 gadu vērtspapīri. Valsts a/s "Latvijas Hipotēku un zemes banka" emitēja 7 un 10 gadu ķīlu zīmes 8.0 milj. latu apjomā, bet a/s "Mūsa Motors Grupa" – 10 gadu obligācijas 1.2 milj. latu apjomā. Lielākā bija a/s "Pirmā banka" stratēģiskā investora *Norddeutsche Landesbank Girozentrale* 5 gadu obligāciju emisija 11.0 milj. latu apjomā. Tomēr Latvijas Centrālajā depozitārijā reģistrēto latos denominēto privātā sektora fiksētā ienākuma vērtspapīru nominālvērtību kopsumma 2001. gadā pieauga tikai par 2.3% (līdz 48.2 milj. latu), jo notika *Svensk Eksportkredit* 3 gadu obligāciju dzēšana 15.0 milj. latu apjomā.

Akciju tirgus apgrozījums RFB salīdzinājumā ar 2000. gadu saruka par 24.8% un bija 99.6 milj. latu (neskaitot akciju izsoles). Būtiskākie darījumi akciju otrreizējā tirgū bija saistīti ar stratēģisko investoru veiktajām investīcijām (piemēram, Dānijas apdrošināšanas kompānijas *Codan* veiktā a/s "Balta" akciju atpirkšana, SIA "Itera Latvija" veiktā a/s "Latvijas Gāze" akciju iegāde). Nozīmīgākais notikums RFB akciju tirgū bija jūlijā notikusī valstij piederošo 2% a/s "Latvijas Gāze" akciju izsole, kas izraisīja straujas a/s "Latvijas Gāze" akciju cenas pārmaiņas.

Sakarā ar a/s "Latvijas Gāze" akciju cenas pārmaiņām RFB akciju kapitalizācijas indekss *Dow Jones Riga Stock Exchange* (DJRSE) gada laikā pieauga par 44.0%.

Privāto parāda vērtspapīru apgrozījums RFB 2001. gadā sasniedza 26.7 milj. latu jeb 4.1% no RFB kopējā apgrozījuma (2000. gadā – 6.3%). Lielākā daļa no šā apgrozījuma bija darījumi ar *Nordic Investment Bank* emitētajām obligācijām.

Sertifikātu tirgu būtiski ietekmēja Latvijas Republikas Saeimā pieņemtie likuma "Par privatizācijas sertifikātiem" grozījumi, saskaņā ar kuriem privatizācijas sertifikātu derīguma termiņš tika pagarināts līdz 2002. gada 31. decembrim, bet īpašuma kompensācijas sertifikātu derīguma termiņš – līdz 2003. gada 31. decembrim.

Decembra vidū RFB paziņoja par būtiskām kotēšanas sarakstu pārveidēm, paredzot ar 2002. gada 1. janvāri oficiālajā sarakstā kotēt tikai a/s "Latvijas Gāze" un a/s "Ventspils Nafta" akcijas, bet otrajā sarakstā atstāt tikai desmit uzņēmumu akcijas. Tika paziņots arī par nodomu noteikt stingrākas prasības vērtspapīru emitentu iekļaušanai oficiālajā un otrajā sarakstā.

LATVIJAS BANKAS PAMATUZDEVUMU IZPILDES 2001. GADA NORMATĪVĀS AKTUALITĀTES

11. janvāris

Latvijas Bankas padome apstiprināja ""Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskata" sagatavošanas noteikumus". Pārskata sniedzējiem uzņēmumiem pārskats jāsniedz, sākot ar datiem par 2001. gada 1. ceturksni.

Latvijas Bankas padome veica grozījumus (spēkā ar 01.02.2001.) Latvijas Bankas padomes 24.03.2000. lēmumā Nr. 73/3 "Par ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumiem", "Ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu noteikumos", "Latvijas Bankas organizētās vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumos", "Banku termiņnoguldījumu Latvijas Bankā pieņemšanas noteikumos" un "Latvijas Bankas lombarda kredītu izsniegšanas noteikumos".

15. marts

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Kredītriska pārvaldīšanas ieteikumus" (spēkā ar 01.04.2001.).

Latvijas Bankas padome veica grozījumu "Skaidrās naudas inkasācijas licences saņemšanas noteikumos".

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu apjomu" (spēkā ar 01.04.2001.).

17. maijs

Latvijas Bankas padome veica grozījumus "Ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumos" (spēkā ar 01.07.2001.).

Latvijas Bankas padome veica grozījumu "Aktīvu un ārpusbilances saistību novērtēšanas noteikumos" (spēkā ar 01.06.2001.).

24. maijs

Latvijas Bankas valde veica grozījumus lēmumā "Par pārskatiem par darījumiem vērtspapīru otrreizējā tirgū ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma obligācijām" (spēkā ar 01.06.2001.).

Latvijas Bankas valde veica grozījumus lēmumā "Par "Pārskatu par darījumiem vērtspapīru otrreizējā tirgū ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmēm" un par "Pārskatu par Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmēm"" (spēkā ar 01.06.2001.).

14. jūnijs

Latvijas Bankas valde veica grozījumu "Latvijas Bankas organizēto vērtspapīru otrreizējā tirgus izsoļu noteikumos" (spēkā ar 01.08.2001.).

Latvijas Bankas valde veica grozījumu "Latvijas Bankas organizēto vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu *(repo)* izsoļu noteikumos" (spēkā ar 01.08.2001.).

Latvijas Bankas valde veica grozījumus "Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsoļu noteikumos" (spēkā ar 01.08.2001.).

Latvijas Bankas valde veica grozījumu "Latvijas Bankas organizēto vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu *(reverse repo)* izsoļu noteikumos" (spēkā ar 01.08.2001.).

12. jūlijs

Latvijas Bankas padome veica grozījumus "Latvijas Bankas organizētās vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumos", "Ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu noteikumos" un "Latvijas Bankas lombarda kredītu izsniegšanas noteikumos" (spēkā ar 01.08.2001.).

Latvijas Bankas padome jaunā redakcijā apstiprināja kredītiestāžu "Mēneša bilances pārskatu" un "Kredītiestāžu mēneša bilances pārskata un pielikumu sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2002.).

2. augusts
Latvijas Bankas valde apstiprināja "RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanas noteikumus" (spēkā ar 01.09.2001.).

13. septembris
Latvijas Bankas padome apstiprināja "Banku minimālo rezervju prasību aprēķināšanas un izpildes noteikumus" un noteica, ka Latvijas Republikā reģistrēto banku un ārvalstu banku filiāļu vidējais kases (t.sk. bankomātu) un skaidrās naudas ceļā atlikums latos minimālo rezervju prasību izpildē nedrīkst pārsniegt 30% līdzšinējo 40% vietā no aprēķinātajām minimālajām rezervju prasībām (spēkā ar 01.01.2002.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Latvijas Bankas politiku maksājumu sistēmas jomā".

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Rekomendācijas darījumu veikšanai ar elektroniskajiem maksāšanas līdzekļiem".

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Kredītiestāžu ilgtermiņa ārējo aizņēmumu pārskata un prognozes sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2002.).

Latvijas Bankas padome jaunā redakcijā apstiprināja "Ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskata" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2002.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja ""Ārējo ieguldījumu gada pārskata" sagatavošanas noteikumus".

Latvijas Bankas padome jaunā redakcijā apstiprināja "Skaidrās naudas inkasācijas licenču saņemšanas noteikumus" (spēkā ar 15.10.2001.).

27. septembris
Latvijas Bankas valde veica grozījumus "Latvijas Bankas starpbanku norēķinu veikšanas noteikumos" (daļa grozījumu spēkā ar 26.10.2001., pārējie – ar 01.02.2002.).

11. oktobris
Latvijas Bankas valde jaunā redakcijā apstiprināja "Starpbanku informācijas apmaiņas sistēmas administrēšanas noteikumus" (spēkā ar 01.11.2001.).

25. oktobris
Latvijas Bankas valde veica grozījumu "Ārvalstu valūtu bezskaidras naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumos" (spēkā ar 01.11.2001.).

15. novembris
Latvijas Bankas padome par 1.0 procentu punktu (līdz 5.0%) samazināja rezervju normu Latvijas Republikā reģistrētajām bankām un ārvalstu banku filiālēm (spēkā ar 01.01.2002.).

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par procentu likmēm" (spēkā ar 19.11.2001.), par 1.5 procentu punktiem paaugstinot banku noguldījumu Latvijas Bankā procentu likmes (7 dienas – 3.0% gadā; 14 dienu – 3.25% gadā).

Latvijas Bankas padome veica grozījumus "Latvijas Bankas organizētās vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumos" (spēkā ar 01.12.2001.).

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu ar 2001. gada 1. decembri pārtraukt ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsoļu organizēšanu.

Latvijas Bankas padome veica grozījumus "Ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumos" (spēkā ar 15.12.2001.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Aizdomīgu un neparastu finanšu darījumu identifikācijas procedūru izstrādes ieteikumus valūtas maiņas uzņēmumiem (uzņēmējsabiedrībām)" (spēkā ar 01.12.2001.).

27. decembris
Latvijas Bankas valde veica grozījumus "Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsoļu noteikumos" (spēkā ar 15.02.2002.).

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

STARPTAUTISKĀS FINANŠU ORGANIZĀCIJAS

Latvija kā dalībvalsts 2001. gadā turpināja darboties SVF, Starptautiskajā Rekonstrukcijas un attīstības bankā, Starptautiskajā Attīstības asociācijā un Starptautiskajā Finanšu korporācijā, kā arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankā. Latvijas Banka turpināja līdzdalību Starptautisko norēķinu bankā.

Līdz 2001. gada 9. aprīlim bija spēkā Latvijas un SVF vienošanās par resursu rezervi valdības ekonomiskās programmas atbalstam, un 20. aprīlī tika noslēgta jauna vienošanās par resursu rezervi (33 milj. XDR uz 20 mēnešiem), taču pārskata gadā šī aizņemšanās iespēja netika izmantota. Latvijas kvota SVF 2001. gada beigās bija 126.8 milj. XDR.

2001. gadā Latvijā tika īstenota kopējā SVF un Pasaules Bankas finanšu sektora stabilitātes novērtējuma programma *(Financial Sector Assesment Program)*, kuras ietvaros tika vērtēts banku un citu finanšu institūciju darbības risks, kā arī Latvijas Bankas prakses atbilstība starptautiski pieņemtajiem standartiem un kodeksiem.

SADARBĪBA AR ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM UN TEHNISKĀ PALĪDZĪBA

Turpinājās Latvijas Bankas sadarbība un pieredzes un informācijas apmaiņa ar citu valstu centrālajām bankām. 2001. gada aprīlī Latvijas Banka Rīgā organizēja 8. Baltijas valstu centrālo banku darbinieku pieredzes apmaiņas semināru par monetārās politikas, valūtas operāciju un sabiedrisko attiecību jautājumiem.

Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās gan Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas darbā, gan gadskārtējā Ziemeļvalstu un Baltijas valstu centrālo banku seminārā par maksājumu sistēmām, kurā apsprieda vairākus aktuālus jautājumus (elektroniskās naudas attīstība, centrālās bankas loma neliela apjoma klientu maksājumu sistēmās, vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzība).

Latvijas Banka regulāri sadarbojās ar reālā laika bruto norēķinu sistēmas lietotāju grupu, kurā ietilpst visu to centrālo banku pārstāvji, kurās ieviesta *Logica UK Limited* izstrādātā sistēma. Sanāksmēs tika apspriesti šīs norēķinu sistēmas attīstības scenāriji un iespējas un nepieciešamās sistēmas pārmaiņas. Lietotāji tika informēti par reālā laika bruto norēķinu sistēmas jaunākajiem moduļiem un funkcionalitāti, kā arī par S.W.I.F.T. jaunākajām attīstības tendencēm un projektiem.

Starptautisko finanšu organizāciju un ārvalstu centrālo banku tehniskā palīdzība Latvijas Bankai pārskata gadā tika sniegta galvenokārt kā iespēja saņemt konsultācijas ar centrālās bankas darbību saistītos jautājumos un piedalīties šo institūciju rīkotajos semināros un kursos.

Tehniskās palīdzības programmu ietvaros Latvijas Bankas darbinieki piedalījās vairākos SVF Institūta un Apvienotā Vīnes institūta kursos, kā arī Austrijas, Francijas, Itālijas, Lielbritānijas, Šveices un Vācijas centrālās bankas rīkotajos semināros. 2001. gadā turpinājās sadarbība ar Vācijas centrālo banku, kas Latvijas Bankai sniedza konsultācijas vairākās centrālās bankas darbības jomās.

Arī Latvijas Banka sniedza tehnisko palīdzību, konsultējot Gruzijas Nacionālās bankas speciālistus sabiedrisko attiecību un preses dienesta darbības jautājumos.

INTEGRĀCIJA EIROPAS SAVIENĪBĀ

Latvijas Banka 2001. gadā turpināja piedalīties Latvijas valdības un valsts institūciju kopīgajā darbā, lai veicinātu Latvijas integrāciju ES. Latvijas iestāšanās sarunās

ar ES sadaļās, kas ir tiešā vai daļējā Latvijas Bankas kompetencē (Ekonomikas un monetārā savienība, kapitāla brīva aprite, pakalpojumu sniegšanas brīvība un statistika), abu pušu viedokļi saskaņoti un sarunas provizoriski slēgtas.

Latvijas Banka sagatavoja ES direktīvu prasībām atbilstošu Latvijas normatīvo aktu grozījumu priekšlikumus un pilnveidoja noteikumus, kas regulē Latvijas maksājumu sistēmu darbību. Latvijas Banka turpināja sadarbību ar Eiropas Komisiju, diskutējot par jautājumiem, kas saistīti ar maksājumu sistēmu likumdošanas bāzes pilnveidi un ES normatīvo aktu maksājumu sistēmu jomā ieviešanu Latvijā.

Turpinājās regulāra informācijas apmaiņa un sadarbība ar Eiropas Centrālo banku. Latvijas Bankas prezidents piedalījās Eiropas Centrālās bankas rīkotajā ES kandidātvalstu centrālo banku vadītāju sanāksmē Briselē. Paplašinājās lietišķie kontakti ar Eiropas Centrālo banku statistikas, monetārās izpētes, maksājumu sistēmu un centrālo banku likumdošanas jomā, un tika uzsākta informācijas apmaiņa grāmatvedības un informācijas sistēmu jautājumos.

LATVIJAS BANKAS VALDES ZIŅOJUMS

Latvijas saimnieciskās dzīves norises arī 2001. gadā bija saistītas ar nozīmīgākajām pasaules ekonomiskās un politiskās attīstības tendencēm un finanšu tirgus aktualitātēm. Jau kopš 2000. gada beigām bija vērojama pasaules tautsaimniecības izaugsmes tempa palēninināšanās, un situāciju vēl vairāk pasliktināja 2001. gada 11. septembrī ASV notikušo terora aktu sekas. Pirmo reizi pēdējo 20 gadu laikā tautsaimniecības lejupslīde vienlaikus skāra ASV, Japānu un Vāciju. Eiro zonas valstu ekonomiskās situācijas pasliktināšanos galvenokārt noteica Vācijas tautsaimniecības attīstības tempa palēninināšanās un kopējā pieprasījuma samazināšanās pasaulē.

Latvijas tautsaimniecību 2001. gadā pasaules ekonomiskās attīstības tendences pagaidām vēl būtiski neietekmēja, un galveno tautsaimniecības nozaru līdzsvarota attīstība nodrošināja vienu no straujākajiem iekšzemes kopprodukta pieauguma tempiem Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs. Latvijā turpinājās ar virzību uz Eiropas Savienību saistītā tautsaimniecības strukturālā pārveide, nodrošinot ārvalstu ieguldītāju interesi un tiešo investīciju apjoma palielināšanos. Tekošā konta deficīts pieauga, pakalpojumu eksporta izaugsmei nespējot mazināt ārējās tirdzniecības negatīvā saldo ietekmi, bet tā finansēšanu nodrošināja valstī ieplūstošais ārvalstu kapitāls un Latvijas maksājumu bilance bija pozitīva. Uzlabojās fiskālā situācija – valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts 2001. gadā bija ievērojami mazāks nekā iepriekšējā gadā. Latvijas Bankas monetārā politika nodrošināja zemas inflācijas saglabāšanos un nacionālās valūtas stabilitāti, kā arī palīdzēja uzturēt pietiekamu likviditātes līmeni banku sektorā. Šo faktoru mijiedarbība veidoja attīstībai labvēlīgu Latvijas makroekonomisko vidi.

Latvijas Bankas valde vadīja bankas darbu, ievērojot Latvijas Republikas likuma "Par Latvijas Banku" un citu normatīvo aktu prasības un Latvijas Bankas padomes lēmumus monetārās politikas un citās bankas darbības jomās. Pārskata gadā notikušajās 47 Latvijas Bankas valdes sēdēs tika pieņemti 26 lēmumi par monetārās politikas instrumentu lietošanu un 267 lēmumi par pārējā centrālās bankas praktiskā darba vadīšanu. Latvijas Bankas valde sagatavoja 44 Latvijas Bankas padomes lēmuma projektus un iesniedza izskatīšanai Latvijas Bankas padomē 18 ziņojumus par centrālās bankas darbības jautājumiem.

LATVIJAS BANKAS VALŪTAS MAIŅAS POLITIKA UN ĀRĒJĀS REZERVES

2001. gadā Latvijas Bankas valūtas maiņas politika nemainījās, saglabājot lata piesaisti SDR valūtu grozam (kopš 1994. gada 1 XDR = Ls 0.7997). Lata kurss attiecībā pret atsevišķām ārvalstu valūtām mainījās atkarībā no to kursu savstarpējām svārstībām pasaules valūtas tirgū.

Latvijas Bankas ārējās rezerves ietver zelta krājumus, ārvalstu konvertējamās valūtas un SDR. Ārējās rezerves 2001. gada beigās sasniedza 777.3 milj. latu (2000. gada beigās – 563.4 milj. latu).

Latvijas Banka ārējās rezerves pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām un joprojām iegulda drošos un likvīdos finanšu instrumentos, galvenokārt ASV, Vācijas, Francijas, Lielbritānijas, Japānas valdību, to aģentūru un starptautisko organizāciju emitētajos parāda vērtspapīros. Tika apgūti arī jauni finanšu instrumenti un tirgi. Vadlīnijās atļautajās robežās Latvijas Bankas ārējās rezerves tika ieguldītas augstas kvalitātes kredītiestāžu un uzņēmumu parāda vērtspapīros, ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros un atsaucamās obligācijās, kā arī biržā tirgotos procentu nākotnes līgumos.

Latvijas Bankas zelta rezerves tika noguldītas īstermiņa noguldījumos ārvalstu kredītiestādēs ar augstu kredītreitingu. Kopš 1994. gada oktobra Latvijas Banka

izmanto triju ārvalstu valūtas rezervju pārvaldītāju pakalpojumus Lielbritānijā un ASV, un tie darbojas saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām.

LATVIJAS BANKAS MONETĀRĀS POLITIKAS INSTRUMENTI

Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu klāsts un lietojums atbilda Eiropas Centrālo banku sistēmas monetārās politikas instrumentu lietošanas veidam. Latvijas Banka pilnveidoja normatīvos noteikumus, turpinot monetārās politikas operācijas reglamentējošo noteikumu saskaņošanu ar Eiropas Centrālās bankas prasībām.

Attīstīto valstu centrālās bankas pārskata gadā vairākkārt veica procentu likmju pazeminināšanu, bet, tā kā Latvijas tautsaimniecības izaugsme un kredītu pieprasījuma kāpums noteica naudas tirgus procentu likmju palielināšanos, Latvijas Banka 2001. gadā nemainīja refinansēšanas likmi un lombarda kredītu procentu likmes. Refinansēšanas likme kopš 2000. gada 17. marta saglabājās 3.5% līmenī, savukārt lombarda kredītu procentu likmes bija šādas: pirmajām desmit kredīta izmantošanas dienām – 5.5%, vienpadsmitajai līdz divdesmitajai kredīta izmantošanas dienai – 6.5%, no divdesmit pirmās kredīta izmantošanas dienas – 7.5%.

Naudas tirgus procentu likmes bija augstākas nekā iepriekšējā gadā, un tas rosināja Latvijas Banku palielināt banku termiņnoguldījumu procentu likmes, kas kalpo par starpbanku tirgus procentu likmju zemāko robežu. Ar 2001. gada 19. novembri 7 dienu termiņnoguldījumu procentu likme tika paaugstināta no 1.5% līdz 3.0%, bet 14 dienu termiņnoguldījumu procentu likme – no 1.75% līdz 3.25%. Tādējādi tika samazināta starpība starp lombarda kredītu un banku termiņnoguldījumu procentu likmēm, ierobežojot naudas tirgus procentu likmju svārstības.

Augsto naudas tirgus procentu likmju līmeni darījumiem latos noteica arī skaidrās naudas apgrozībā un rezervju prasību pieaugums (attiecīgi par 15.3% un 16.3%). Banku rezervju prasības palielinājās, jo auga banku piesaistīto noguldījumu atlikumi un tādējādi arī naudas piedāvājums. Nacionālās valūtas pieprasījumu palielināja arī apstāklis, ka banku saistības ārvalstu valūtā (galvenokārt piesaistītie noguldījumi) 2001. gadā pieauga ievērojami straujāk nekā saistības latos.

Visvairāk lietotie monetārās politikas instrumenti 2001. gadā bija *repo* un lombarda kredīti. Šie kredīti bankām tika izsniegti pret valsts vērtspapīru ķīlu, kā arī pret tādu privātā sektora vērtspapīru ķīlu, kuru emitentiem Latvijas Bankas apstiprinātu starptautisko kredītreitingu aģentūru piešķirtais reitings nav zemāks par Latvijas valsts reitingu ilgtermiņa saistībām latos.

Latvijas Banka piedāvāja *repo* darījumus ar 7, 28 un 91 dienas termiņu. 2001. gadā *repo* darījumi tika noslēgti par 876.6 milj. latu un šo darījumu dienas beigu vidējais atlikums bija 25.0 milj. latu (pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu attiecīgi 3.0 reizes un 9.5%). *Repo* darījumu vidējā svērtā procentu likme salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās (no 4.11% līdz 5.40%).

Ievērojami plašāk nekā iepriekšējos gados (2 356.4 milj. latu apjomā) tika izsniegti lombarda kredīti, un to dienas beigu vidējais atlikums bija 22.2 milj. latu. Īpaši aktīvi bankas lombarda kredītus izmantoja jūnijā un jūlijā, kā arī oktobrī un novembrī.

Valūtas mijmaiņas darījumos izsniegto līdzekļu apjoms salīdzinājumā ar 2000. gadu samazinājās par 26.6%, bet šo darījumu dienas beigu vidējais atlikums palielinājās par 98.7 milj. latu (līdz 136.3 milj. latu). Latvijas Bankas padome ar 2001. gada 1. aprīli samazināja ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu apjomu, bet ar 2001. ga-

da 1. decembri pārtrauca šo darījumu izsoļu organizēšanu. Vislielākais valūtas mijmaiņas darījumu apjoms bija februārī un martā, kad bankām bija nepieciešami resursi valsts obligāciju iegādei vērtspapīru sākotnējā tirgū. Pārskata gadā īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsolēs izsniegti 212.7 milj. latu (par 33.4% mazāk nekā 2000. gadā) un ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izolēs – 59.0 milj. latu (par 16.1% vairāk nekā 2000. gadā). Īstermiņa un ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu vidējā svērtā procentu likme pārskata gadā bija attiecīgi 6.4% un 6.6% (2000. gadā – 4.8% un 6.5%).

Pārskata gadā Latvijas Banka nopirka valsts vērtspapīrus 9.9 milj. latu apjomā, bet pārdeva 10.5 milj. latu apjomā. Latvijas Bankas intervences valsts vērtspapīru otrreizējā tirgū bija ievērojami mazākas, tāpēc vērtspapīru portfeļa vidējais atlikums (35.1 milj. latu) bija 1.8 reizes mazāks nekā 2000. gadā. Bankas nebija ieinteresētas pārdot valsts parādzīmes, un Latvijas Banka galvenokārt iegādājās valsts obligācijas.

Latvijas valdība brīvos līdzekļus noguldīja Latvijas Bankā, veicot pieprasījuma noguldījumus un termiņnoguldījumus.

Banku termiņnoguldījumi ar 7 un 14 dienu termiņu tika piesaistīti 111.3 milj. latu apjomā, bet to vidējais atlikums joprojām bija neliels (3.4 milj. latu), turklāt 2.0 reizes mazāks nekā 2000. gadā. Banku termiņnoguldījumu atlikuma pieaugums Latvijas Bankā bija vērojams martā, kad bankām resursu pārpalikums radās pēc liela apjoma valūtas mijmaiņas darījumu veikšanas, un decembrī, kad, ārvalstu valūtu pārdošanas rezultātā uzkrājušas pārāk lielas virsrezerves, bankas tās noguldīja termiņnoguldījumos Latvijas Bankā, jo to procentu likmes novembrī tika paaugstinātas.

Reverse repo izsoles pārskata gadā notika tikai janvārī nolūkā pazemināt banku likviditātes līmeni.

Rezervju norma 2001. gadā bija 6% no attiecīgās Latvijas Republikā reģistrētās bankas vai ārvalstu bankas filiāles piesaistīto līdzekļu vidējiem atlikumiem (neatkarīgi no valūtas veida un noguldījuma termiņa un neieskaitot saistības pret kredītiestādēm, valsts budžetu un Latvijas banku ārvalstīs atvērto filiāļu piesaistītos līdzekļus). Rezervju normas faktisko izpildi joprojām veidoja kredītiestādes norēķinu konta Latvijas Bankā un kases (latos) vidējie atlikumi (skaidrās naudas īpatsvars nedrīkstēja pārsniegt 40%). Lai tuvinātos Ekonomikas un monetārās savienības dalībvalstu pieņemtajai praksei, rezervju norma, sākot ar 2002. gada 1. janvāri, samazināta līdz 5%, bet pieļaujamā skaidrās naudas daļa – līdz 30%.

Latvijas Banka turpināja aprēķināt RIGIBID (starpbanku noguldījumu procentu likmēm) un RIGIBOR (starpbanku kredītu procentu likmēm), saskaņā ar "RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanas noteikumiem" (spēkā ar 01.09.2001.) kotēšanas sarakstā iekļaujot bankas, kas ir aktīvas starpbanku tirgus dalībnieces un spēj veikt tirgus operācijas atbilstoši to kotētajām naudas tirgus procentu likmēm darījumiem latos arī svārstīgā starpbanku tirgū, to veikto darījumu īpatsvars starpbanku tirgus apgrozījumā bija nozīmīgākais un reputācija – nevainojama (pārskata gada beigās sarakstā bija iekļautas šādas bankas: a/s "Hansabanka", a/s "Latvijas Krājbanka", a/s "Latvijas Unibanka", a/s "Parekss-banka", a/s "*Vereinsbank* Rīga" un *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāle).

SKAIDRĀS NAUDAS APGROZĪBA

2001. gada novembrī tika pabeigta Rīgas filiāles ēkas būvniecība, radot centrālās bankas vajadzībām atbilstošu, ietilpīgu un drošu skaidrās naudas glabātavu. Ēkas

projekta koncepcija tapa sadarbībā ar Vācijas centrālās bankas speciālistiem. Arhitektu birojs "Kronbergs, Kārkliņš un partneri" veidoja projekta arhitektonisko risinājumu, arhitektu birojs *Held & Partner* un inženieru birojs *Alhäuser+König* izstrādāja detalizētus darba zīmējumus un pārraudzīja būvniecības procesu, bet galvenais būvuzņēmējs bija pilna sabiedrība "*E. Heitkamp Lettland* un Rīgas Būvapvienība". Jaunbūvē notiek banknošu un monētu apstrāde un skaidrās naudas saņemšana no bankām un izsniegšana tām. Rīgas filiāles ēkā atrodas arī centrālās bankas datorcentrs, kas nodrošina visu svarīgāko informācijas sistēmu un to datu dublēšanu reālā laika režīmā. Savukārt jaunbūvē izvietotā starpbanku automatizētā maksājumu sistēma un elektroniskā klīringa sistēma atbilst Eiropas Centrālās bankas drošības prasībām maksājumu sistēmām.

Latvijas Banka jaunā redakcijā apstiprināja "Skaidrās naudas inkasācijas licenču saņemšanas noteikumus" (spēkā ar 15.10.2001.). Noteikumi izstrādāti saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 07.10.1997. noteikumiem Nr. 348 "Atsevišķu uzņēmējdarbības veidu licencēšanas noteikumi" un nosaka kārtību, kādā Latvijas Banka izsniedz licenci skaidrās naudas inkasācijai, un prasības inkasācijas veikšanai. Šādu licenci Latvijas Banka izsniedz Latvijas Republikā reģistrētiem uzņēmumiem, kuru dibinātājiem un īpašniekiem ir nevainojama reputācija.

Saskaņā ar Eiropas Padomes Noziedzības problēmu komitejas ekspertu ieteikumiem Latvijas Banka apstiprināja "Aizdomīgu un neparastu darījumu identifikācijas procedūru izstrādes ieteikumus valūtas maiņas uzņēmumiem (uzņēmējsabiedrībām)" (spēkā ar 01.12.2001.) un veica grozījumus "Ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumos" (spēkā ar 15.12.2001.), nosakot, ka valūtas maiņas uzņēmumu īpašniekiem jābūt ar nevainojamu reputāciju. Ieteikumi nosaka pamatprincipus, kas Latvijas Republikā reģistrētajiem uzņēmumiem, kuriem izsniegta ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas licence, jāņem vērā, izstrādājot un dokumentējot iekšējās kontroles procedūras aizdomīgu un neparastu finanšu darījumu identificēšanai un lai izvairītos no šādu finanšu darījumu veikšanas. Noteikts arī šādu uzņēmumu pienākums identificēt klientu likumā "Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu" noteiktajos gadījumos un gadījumos, kad darījuma pazīmes atbilst neparasta darījuma pazīmju sarakstā ietvertajām pazīmēm vai arī citu apstākļu dēļ rodas aizdomas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai legalizācijas mēģinājumu.

Latvijas Banka 2001. gada februārī laida apgrozībā jaunu piecu latu banknoti ar pilnveidotiem drošības elementiem un decembrī – jaunu viena lata monētu ar stārķa attēlu reversā, lai paplašinātu apgrozības monētu klāstu.

Skaidrā nauda apgrozībā 2001. gadā palielinājās par 15.3% (no 482.3 milj. latu līdz 556.0 milj. latu). Piecu gadu laikā apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoms pieaudzis 1.6 reizes.

No banku sistēmas saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi nodrošināja automatizētās naudas apstrādes sistēmas. 2001. gadā apstrādātās naudas apjoms (797.8 milj. latu) 1.4 reizes (2000. gadā – 1.3 reizes) pārsniedza apgrozībā esošās skaidrās naudas apjomu. Šajā procesā no apgrozības izņemtās naudas kopējā vērtība bija 203.5 milj. latu jeb 25.5% no apstrādātās naudas (2000. gadā attiecīgi 114.5 milj. latu jeb 18.9%). 2001. gadā atklāto viltojumu nominālvērtību summa (15.0 tūkst. latu), tāpat kā 2000. gadā, bija tikai 0.003% no apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoma.

2001. gadā Latvijas Banka piedalījās divās starptautiskās monētu programmās un to ietvaros laida apgrozībā divas piemiņas monētas. 2002. gada olimpiskajām spēlēm Soltleiksitijā veltīta viena lata sudraba piemiņas monēta "Hokejs" (apgrozībā no

21.06.2001.). Somijas kaltuves *Rahapaja Oy* organizētās starptautiskās monētu programmas "Hanzas pilsētas" ietvaros kalta viena lata sudraba jubilejas monēta "Cēsis" (apgrozībā no 29.06.2001.). Latvijas Banka sāka īstenot nacionālo monētu programmu "Latvija. Laikmetu grieži un laikmetu vērtības". Šīs programmas pirmās sērijas "Pamati" ietvaros kaltas divas viena lata sudraba piemiņas monētas – "Zeme" (apgrozībā no 08.03.2001.) un "Debess" (apgrozībā no 19.12.2001.). Latvijas Banka izlaida arī viena lata sudraba piemiņas monētu "Likteņa monēta" ar apzeltītu aversu (apgrozībā no 19.12.2001.). 2001. gadā Latvijā pārdots 7 525, ārvalstīs – 14 930 jubilejas un piemiņas monētu.

VALSTS MAKSĀJUMU BILANCES UN FINANŠU STATISTIKA

Latvijas Banka 2001. gadā uzsāka mēneša maksājumu bilances (pamatrādītāju) publicēšanu, kas ļauj operatīvi veikt makroekonomisko procesu analīzi un sniegt informāciju par Latvijas rezidentu ekonomiskajiem darījumiem ar ārvalstīm.

Maksājumu bilances sagatavošanas jomā veiktais metodoloģiskais darbs nodrošināja ārējo ieguldījumu un transporta un starpniecības pakalpojumu datu ieguves pilnveidi. Lai pilnīgāk uztvertu maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamos datus, 2001. gadā ieviesti divi jauni pārskati. "Ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskats" izstrādāts, lai ar izlases metožu palīdzību aptvertu plašāku statistisko datu loku par uzņēmumu ārējiem ieguldījumiem. "Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskats" ieviests nolūkā iegūt aptverošākus datus par rezidentu sniegtajiem un saņemtajiem transporta pakalpojumiem, kā arī par pārvadājumos sniegtajiem starpniecības pakalpojumiem. Jauno pārskatu izveides procesā Latvijas Banka sadarbojās ar potenciālajiem pārskatu sniedzējiem (respondentiem), auditorfirmām, attiecīgajām profesionālajām asociācijām un Latvijas Republikas Centrālo statistikas pārvaldi, nodrošinot kvalitatīvāku pārskatu izveidi un ieviešanu.

""Ārējo ieguldījumu gada pārskata" sagatavošanas noteikumus" Latvijas Banka apstiprināja ar mērķi pilnveidot gada maksājumu bilances sagatavošanu un atjaunināt ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskata apsekojuma izlasē iekļaujamo respondentu loku.

Latvijas Banka pilnveidoja valsts ārējā parāda statistikas sagatavošanai nepieciešamo datu vākšanas sistēmu, nosakot kārtību, kādā respondenti sniedz datus par saņemtajiem un tuvāko triju gadu laikā plānotajiem ilgtermiņa ārējiem aizņēmumiem, to atmaksu un procentu samaksu.

Latvijas Banka turpināja saskaņot banku un monetārās statistikas sagatavošanas metodoloģiju ar Eiropas Centrālās bankas noteiktajām prasībām. Latvijas Banka apstiprināja "Kredītiestāžu mēneša bilances pārskata un pielikumu sagatavošanas noteikumus" jaunā redakcijā (spēkā ar 01.01.2002.), kas nodrošina precīzāku datu institucionālo dalījumu, plašāku finanšu instrumentu loku un to termiņdalījumu. Tādējādi uzlabosies statistiskās informācijas kvalitāte un tiks iegūta precīzāka informācija maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances sagatavošanai.

Latvijas Banka sadarbojās ar respondentiem, lai padziļinātu ekonomisko procesu izpēti un nodrošinātu kvalitatīvu saņemto statistisko datu apkopošanu.

2001. gada 1. jūlijā darbu uzsāka Finansu un kapitāla tirgus komisija, tāpēc tika izveidota Latvijas Bankas un Finansu un kapitāla tirgus komisijas informācijas apmaiņas sistēma, lai atbrīvotu respondentus no vienveidīgu finanšu statistikas datu sniegšanas vairākām institūcijām un nodrošinātu maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamo informāciju.

Piedaloties Eiropas Centrālās bankas un Eiropas Kopienu Statistikas biroja rīkotajos semināros un darba grupu sanāksmēs, Latvijas Banka turpināja integrēšanās procesu Eiropas Savienībā finanšu statistikas un maksājumu bilances statistikas jomā. Pārskata gadā Latvijas Banka sagatavoja informāciju par banku un monetārās statistikas sagatavošanas metodoloģiju Eiropas Centrālās bankas publicētajai rokasgrāmatai *Money and Banking Statistics in the Accession Countries: Methodological Manual* un informāciju par maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances sagatavošanas metodoloģiju rokasgrāmatas projektam *Accession Countries Balance of Payments/International Investment Position Statistical Methods*. Latvijai šajos izdevumos izveidota atsevišķa sadaļa. Latvijas Banka sagatavoja arī Latvijas vērtspapīru tirgus aprakstu Eiropas Centrālās bankas publikācijai *Bond Markets and Long-term Interest Rates in European Union Accession Countries* un monetāro finanšu institūciju sarakstu Eiropas Centrālās bankas publikācijai *Provisional List of Monetary Financial Institutions of the Accession Countries*, kas tiek regulāri revidēta un publicēta Eiropas Centrālās bankas interneta lapā.

Finanšu statistiskas un maksājumu bilances statistikas datus Latvijas Banka joprojām publicēja gan savos periodiskajos izdevumos un interneta lapā, gan ar SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta, SVF izdevumu *International Financial Statistics* un *Balance of Payments Statistics Yearbook*, Starptautisko norēķinu bankas un Eiropas Kopienu Statistikas biroja starpniecību.

MAKSĀJUMU SISTĒMAS

Pārskata gadā tika veikti grozījumi likumā "Par Latvijas Banku", precizējot Latvijas Bankas lomu un uzdevumus maksājumu sistēmu jomā un saskaņojot tos ar Eiropas Centrālo banku sistēmas uzdevumiem, kas noteikti Māstrihtas līguma 105. pantā. Saskaņā ar šiem grozījumiem Latvijas Banka veicina maksājumu sistēmu raitu darbību Latvijas Republikā un ir tiesīga apstiprināt normatīvos norādījumus un noteikumus, lai panāktu efektīvu un drošu klīringa un maksājumu sistēmu darbību.

Latvijas Banka apstiprināja savu politiku maksājumu sistēmu jomā, formulējot pārraudzības principus, saskaņā ar kuriem rīkojas centrālā banka, veicinot maksājumu sistēmas raitu darbību valstī, nosakot, kādas sistēmas pakļautas Latvijas Bankas pārraudzībai un kāda ir tās atbildība un uzdevumi konkrētu ar maksājumu sistēmām saistītu jautājumu risināšanā.

Latvijas Banka pirmām kārtām pārraudzīja liela apjoma starpbanku maksājumu sistēmas, kas ir galvenais monetārās politikas transmisijas mehānisms un var būt lielākais riska avots valsts maksājumu sistēmas darbībā, jo tajās tiek apstrādātas ievērojamas naudas plūsmas. Šādu sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pārraudzība visās Eiropas Savienības valstīs tiek veikta saskaņā ar Starptautisko norēķinu bankas "Sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pamatprincipiem". Latvijas Banka veic starpbanku automatizētās maksājumu sistēmas (SAMS) un elektroniskā klīringa sistēmas (EKS) pārraudzību, novērtējot sistēmu atbilstību šiem pamatprincipiem. Saskaņā ar starptautisko praksi par sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu Latvijā pašlaik uzskatāma vienīgi SAMS, tomēr Latvijas Banka līdzīgu pārraudzību attiecina arī uz EKS, jo tā ir Latvijā vienīgā neliela apjoma maksājumu klīringa sistēma, kas apstrādā lielu skaitu klientu maksājumu, un traucējumi šīs sistēmas darbībā var nelabvēlīgi ietekmēt plašu klientu loku. Latvijas Banka veic SAMS un EKS ikdienas pārraudzību, kontrolējot sistēmu operacionālo darbību, kā arī apstiprinot sistēmu darbību regulējošus noteikumus. Pārskata gadā Latvijas Banka veica arī abu starpbanku maksājumu sistēmu risku novērtēšanu.

Maksājumu sistēmas efektīva un droša darbība ir svarīga ne vien bankām, bet arī

to klientiem, kas ieinteresēti banku piedāvāto maksāšanas līdzekļu izmantošanā. Pārskata gadā Latvijas Banka turpināja apkopot un analizēt informāciju par Latvijā lietotajiem maksāšanas līdzekļiem.

Lai veicinātu drošu un efektīvu elektronisko maksāšanas līdzekļu izmantošanu, Latvijas Banka pārskata gadā apstiprināja "Rekomendācijas darījumu veikšanai ar elektroniskajiem maksāšanas līdzekļiem", kas nosaka kredītiestāžu un to klientu savstarpējās saistības un atbildību darījumos ar elektroniskajiem maksāšanas līdzekļiem. Rekomendācijas izstrādātas, lai noteiktu minimālās prasības elektronisko maksāšanas līdzekļu izlaišanai, apkalpošanai un izmantošanai Latvijas Republikā, un tās atbilst Eiropas Savienības praksei, kas vērsta uz patērētāju aizsardzību un veicina elektronisko maksāšanas līdzekļu plašu izmantošanu. Rekomendācijās iekļautas Eiropas Kopienu Komisijas rekomendācijas Nr. 97/489/EC "Rekomendācija darījumiem ar elektroniskajiem maksāšanas līdzekļiem un attiecībām starp to emitentu un turētāju" prasības.

Kopš 2001. gada 1. jūlija maksājumu sistēmu pārraudzība un finanšu tirgus dalībnieku uzraudzība ir dažādu institūciju pārziņā. Lai veiksmīgi nodrošinātu maksājumu sistēmu pārraudzību, Latvijas Banka sadarbojās ar Finansu un kapitāla tirgus komisiju un noslēdza līgumu, kas paredz nodrošināt brīvu informācijas apmaiņu jautājumos, kuri saistīti ar maksājumu sistēmu darbību. Šāda sadarbība mazina riskus finanšu sistēmā un veicina tās stabilitāti.

Latvijas Banka turpināja sadarbību arī ar maksājumu sistēmas dalībniekiem un maksājumu servisa nodrošinātājiem, risinot dažādus ar maksājumu sistēmām saistītus jautājumus. Latvijas Banka piedalījās diskusijā ar bankām par vienotu klientu maksājumu veidlapu izstrādi Latvijā un apsprieda elektroniskās naudas attīstības iespējas ar vairākām institūcijām, kas ieinteresētas šāda maksāšanas instrumenta ieviešanā. Latvijas Banka, sadarbojoties ar institūcijām, kas nodrošina nelielo specializēto maksājumu sistēmu darbību un sniedz saviem klientiem maksājumu pakalpojumus, apkopoja un analizēja informāciju par maksājumu sistēmas attīstību Latvijā.

Lai veicinātu sabiedrības izpratni par maksājumu sistēmu nozīmi, Latvijas Banka publicēja izdevumu "Latvijas maksājumu sistēmas pārraudzība", kurā skaidrota Latvijas Bankas politika maksājumu sistēmas jomā un apskatīta valsts maksājumu sistēmas uzbūve un ar to saistītie riski.

Sadarbībā ar bankām un institūcijām, kas nodrošina maksājumu un vērtspapīru sistēmu darbību, Latvijas Banka 2001. gadā sagatavoja pārskatu par Latvijas maksājumu un norēķinu sistēmām, ko paredzēts iekļaut Eiropas Centrālās bankas izdevumā *Blue Book. Payment systems in countries that have applied for membership of the European Union*.

Pārskata gadā Latvijas Banka turpināja nodrošināt SAMS un EKS darbību. SAMS ir Latvijas Bankas reālā laika bruto norēķinu sistēma, kas paredzēta liela apjoma un steidzamiem maksājumiem, kuri saistīti ar starpbanku tirgus darījumiem un Latvijas Bankas monetāro operāciju norēķiniem. EKS ir neto norēķinu sistēma, kas paredzēta liela skaita, bet neliela apjoma klientu elektronisko maksājumu apstrādei.

2001. gadā Latvijas Banka veica vairākas pārmaiņas maksājumu sistēmu operacionālajā darbībā, kas atspoguļotas "Latvijas Bankas starpbanku norēķinu veikšanas noteikumu" grozījumos.

Latvijas Bankas starpbanku maksājumu sistēmās tika uzsākta pāreja uz jaunu S.W.I.F.T. standartu (MT103), lai veicinātu klientu maksājumu automatizētu ap-

strādi, maksimāli standartizējot saņemto maksājumu apstrādei nepieciešamo informāciju. Jaunā standarta izmantošana ļaus bankām būtiski palielināt saņemto maksājumu apstrādes automatizāciju, tādējādi samazinot gan maksājumu izpildes laiku, gan ar maksājumu apstrādi saistītās izmaksas. MT103 formāta maksājumu apstrāde SAMS uzsākta 2001. gada rudenī (EKS – ar 01.02.2002.).

Lai pilnveidotu valsts maksājumu bilances sagatavošanu, spēkā stājās prasība Latvijas Bankas starpbanku maksājumu sistēmās iesniegtajos klientu maksājuma ziņojumos norādīt maksātāja rezidences pazīmi.

Tika noteikts saņēmēja bankas pienākums ieskaitīt pilnu maksājuma rīkojumā norādīto summu saņēmēja kontā, no maksājuma summas neatskaitot komisijas maksu, izņemot gadījumus, kad maksātājs noteicis, ka komisijas maksa daļēji vai pilnībā jāmaksā saņēmējam. Šī prasība atbilst Eiropas Savienības direktīvā Nr. 97/5/EC "Par starpvalstu kredīta pārvedumiem" noteiktajam.

Lai ierobežotu risku, Latvijas Banka noteica viena maksājuma apjoma ierobežojumu (spēkā ar 01.02.2002.) – EKS pieņem tikai tādus maksājumus, kuri nepārsniedz 50 000 latu. Maksājumi, kas lielāki par šo summu, jānosūta apstrādei uz SAMS.

SVF un Pasaules Bankas finanšu sektora stabilitātes novērtēšanas programmas ietvaros tika veikts Latvijas maksājumu sistēmas novērtējums, norādot, ka valsts maksājumu sistēma ir labi attīstīta un aizsargāta no iespējamiem finansiālajiem riskiem, un sniedzot dažas piebildes par nepieciešamību pilnveidot maksājumu sistēmas juridisko bāzi Latvijā. Pozitīvi novērtēta SAMS un EKS darbība un to atbilstība "Sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pamatprincipiem", kā arī sniegts atzinums, ka Latvijas Bankas rīcība, veicinot maksājumu sistēmu raitu darbību, atbilst starptautiskajai praksei un vērtējama pozitīvi. Saņemtais norādījums par nepieciešamību formulēt un publicēt Latvijas Bankas darbības principus maksājumu sistēmu pārraudzībā izpildīts 2001. gada septembrī, apstiprinot "Latvijas Bankas politiku maksājumu sistēmas jomā".

Pārskata gadā SAMS apstrādāto maksājumu kopapjoms pieauga par 72.6% un bija 26.3 mljrd. latu. Šādu kāpumu noteica banku aktivitāte naudas tirgū un darījumos ar Latvijas Banku. Turpināja augt arī SAMS apstrādāto maksājumu kopskaits. 2001. gadā SAMS apstrādāts par 11.1% vairāk maksājumu nekā 2000. gadā un apstrādāto maksājumu skaits sasniedza gandrīz 85.2 tūkst. Viena SAMS apstrādātā maksājuma vidējā summa 2001. gadā bija 308.3 tūkst. latu.

Latvijā arvien vairāk privātpersonu un nelielo uzņēmumu maksājumus veica, izmantojot bezskaidras naudas maksāšanas līdzekļus, tāpēc pārskata gadā palielinājās arī banku veikto klientu maksājumu skaits. Tādējādi 2001. gadā EKS apstrādāto maksājumu kopapjoms bija par 8.7% lielāks nekā iepriekšējā gadā un sasniedza 7.3 mljrd. latu, savukārt maksājumu kopskaits pieauga par 16.0% (līdz 14.5 milj. maksājumu).

INFORMĀCIJAS SISTĒMAS

2001. gadā nomainītas vairākas informācijas sistēmas (valsts vērtspapīru otrreizējā tirgus, *reverse repo* un valūtas mijmaiņas darījumu izsoļu informācijas sistēma), nodrošinot būtiski augstāku operāciju automatizācijas un drošības līmeni. Šo procesu plānots turpināt, nomainot vērtspapīru norēķinu sistēmu. Visām Latvijas Bankas informācijas sistēmām tika veikta risku analīze, lai apzinātu potenciālos riskus, novērtētu iespējamo ietekmi uz Latvijas Bankas darbību un mazinātu to varbūtību.

Turpinājās integrētās bankas informācijas sistēmas *Globus* ieviešana. Jaunā sistēma nodrošinās vienotu un automatizētu Latvijas Bankas finanšu darījumu uzskaiti, būtiski samazinot ar to saistītos riskus.

Pārskata gadā uzsākta elektronisko dokumentu pārvaldes sistēmas ieviešana, lai izveidotu vienotu elektronisko datu bāzi, kurā atrodami visi Latvijas Bankas normatīvie dokumenti, radot iespēju izmantot modernās informācijas tehnoloģijas arī Latvijas Bankas padomes un valdes sēžu laikā.

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

Pārskata gadā Latvijas Banka komunikāciju ar sabiedrību nodrošināja ar Latvijas Bankas izdevumu, preses, interneta, televīzijas un radio starpniecību.

2001. gadā publicētajā Latvijas Bankas 2000. gada pārskatā atspoguļota Latvijas Bankas darbība un tās finanšu rezultāti. Informāciju par tautsaimniecības un monetāro rādītāju attīstību sniedza Latvijas Bankas izdevumi "Monetārais Biļetens" un "Monetārais Apskats". Sākot ar 2001. gadu, Latvijas Banka katru mēnesi publicēja izdevumu "Latvijas Maksājumu Bilance (Pamatrādītāji)", ievērojot Eiropas Centrālās bankas prasības un iekļaujoties tās noteiktajos maksājumu bilances sagatavošanas termiņos, un turpināja publicēt ceturkšņa biļetenu "Latvijas Maksājumu Bilance". Publicēts arī Monetārās politikas pārvaldes speciālistu pētījums "Cenu dinamika Latvijā: pieredze un perspektīvas". Izdevumā "Latvijas Bankai bieži uzdotie jautājumi" sniegta informācija par Latvijas Bankas monetāro politiku, lata piesaisti SDR valūtu grozam, skaidrās naudas apriti, maksājumu sistēmu darbību u.c. sabiedrību interesējošiem jautājumiem. Savukārt biļetenā "Averss un Reverss" analizēti ekonomiskie procesi Latvijā un ārvalstīs un atspoguļoti Latvijas Bankas padomes un valdes lēmumi.

Latvijas Bankas interneta lapā (www.bank.lv) pieejami visi Latvijas Bankas izdevumi, ievietots Latvijas Bankas padomes sēžu kalendārs un regulāri papildināta un atjaunota informācija par Latvijas Banku, tās apstiprinātajiem normatīvajiem aktiem, finanšu statistiku, maksājumu un norēķinu sistēmām, Latvijas naudu u.c. jautājumiem.

Paziņojumos plašsaziņas līdzekļiem regulāri tika ietverta informācija par Latvijas Bankas padomes un valdes lēmumiem un Latvijas Bankas darbību. Latvijas Bankas speciālisti sagatavoja materiālus Latvijas un ārvalstu laikrakstiem un žurnāliem par centrālās bankas kompetencē esošajiem jautājumiem.

Latvijas Bankas prezidents un valdes priekšsēdētājs regulāri preses konferencēs informēja plašsaziņas līdzekļu pārstāvjus par tautsaimniecības un banku sistēmas attīstību. Centrālās bankas noteiktie ārvalstu valūtu kursi, normatīvie norādījumi un noteikumi un cita oficiālā informācija tika publicēta Latvijas Republikas oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

Latvijas Banka lielu uzmanību pievērsa sabiedrības informēšanai par Ekonomikas un monetārās savienības politiku. Sadarbojoties ar Eiropas Centrālo banku un Vācijas centrālo banku, sagatavoti un izdoti divi bukleti, kuros ietverta informācija par eiro dizainu, pretviltošanas elementiem, maiņas kursu attiecībā pret citām valūtām, maiņas iespējām u.c. jaunās valūtas potenciālajiem lietotājiem svarīgiem jautājumiem. Plaša informācija par eiro tika ievietota Latvijas Bankas interneta lapas speciāli izveidotajā sadaļā (www.eiro.lv).

Latvijas Bankas speciālisti lasīja lekcijas par centrālās bankas darbību un tautsaimniecības attīstību studentiem, ekonomikas skolotājiem un vidusskolēniem.

2001. gada vasarā tika organizēta vidusskolēnu – biznesa ekonomisko pamatu olimpiāžu uzvarētāju – ekskursija uz Eiropas Centrālo banku un Vācijas centrālo banku, lai iepazīstinātu ar šo nozīmīgo finanšu institūciju darbību un vienotās monetārās politikas principiem. Ekonomikas skolotājiem gada nogalē tika sniegta iespēja Somijas centrālajā bankā iepazīties ar tās darbību Eiropas Centrālo banku sistēmas ietvaros un apmeklēt Somijas kaltuvi *Rahapaja Oy*.

Latvijas Banka piedalījās televīzijas raidījuma "Kā bankā" un radioraidījuma "Lata spogulī" veidošanā. Raidījumos tika atspoguļotas tautsaimniecības un finanšu norises Latvijā un pasaulē.

LATVIJAS BANKAS KVALITĀTES VADĪBA

Pārskata gadā pilnveidotas vairākas Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas procedūras, nodrošinot detalizētāku Latvijas Bankas darba procesu aprakstu, un izstrādātas jaunas procedūras maksājumu operāciju un informācijas sistēmu jomā.

2001. gadā notika divi Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas iekšējie auditi (aprīlī un maijā, kā arī oktobrī un novembrī) un divi uzraudzības auditi, ko jūnijā un decembrī veica *Bureau Veritas Latvia*. Uzraudzības auditu laikā būtiskas nepilnības Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmā un neatbilstības standartam ISO 9002:1994 netika atklātas.

Tā kā tuvāko divu gadu laikā nodrošināma Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas atbilstība kvalitātes vadības sistēmas standartam ISO 9000:2000 un veicams atkārtots sertifikācijas audits, sākta kvalitātes vadības sistēmas pārveide atbilstoši jaunajam standartam.

LATVIJAS BANKAS BUDŽETA VADĪBA

Latvijas Bankas budžeta un rīcības kapitāla izlietošanas tāmes sagatavošana, apstiprināšana un izpilde īstenota saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteikto kārtību.

Latvijas Bankas valde Latvijas Bankas budžeta un rīcības kapitāla izlietošanas tāmes projektu sagatavoja, pamatojoties uz pasaules un Latvijas tautsaimniecības un finanšu tirgus attīstības prognozēm, Latvijas Bankas struktūrvienību iesniegtajiem izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu projektiem un ievērojot iepriekšējos gados veikto izdevumu apjomu. Latvijas Bankas valde sagatavoto Latvijas Bankas budžeta un rīcības kapitāla izlietošanas tāmes projektu ar tā skaidrojumu iesniedza Latvijas Bankas budžeta komisijai.

Latvijas Bankas budžeta komisija izskatīja Latvijas Bankas valdes iesniegto Latvijas Bankas budžeta un rīcības kapitāla izlietošanas tāmes projektu un tā skaidrojumu, uzklausīja Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja un Latvijas Bankas struktūrvienību vadītāju paskaidrojumus, sagatavoja atzinumu un iesniedza to Latvijas Bankas padomē apstiprināšanai.

Izdevumi un ilgtermiņa ieguldījumi pārskata gadā tika veikti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprināto Latvijas Bankas 2001. gada budžetu un rīcības kapitāla izlietošanas tāmi. Latvijas Bankas valde par Latvijas Bankas budžeta un rīcības kapitāla izlietošanas tāmes izpildes gaitu regulāri sniedza pārskatu Latvijas Bankas padomei un Latvijas Bankas budžeta komisijai.

LATVIJAS BANKAS DARBĪBAS FINANSIĀLIE REZULTĀTI

Latvijas Bankas tīrie procentu ienākumi 2001. gadā sasniedza 39 484 tūkst. latu. Latvijas Bankas procentu ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no zelta un ārvalstu konvertējamo valūtu rezervju ieguldījumiem drošos, augsti likvīdos un ienesīgos finanšu instrumentos un ienākumi no darījumiem valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgū un naudas tirgū. Latvijas Bankas procentu izdevumus galvenokārt veidoja procenti par valdības noguldījumiem. Latvijas Banka 2001. gadā guva 22 154 tūkst. latu peļņu.

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA

Latvijas Bankas padomes sastāvs 2001. gada beigās bija šāds:

– Latvijas Bankas prezidents	**Ilmārs Rimšēvičs**;
– Latvijas Bankas prezidenta vietnieks[1]	
– padomes locekļi:	**Harijs Bušs**, **Valentīna Kolotova**, **Arvils Sautiņš**, **Vita Pilsuma**, **Varis Zariņš**, **Valentīna Zeile**.

Latvijas Bankas valde 2001. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

– valdes priekšsēdētājs	**Ilmārs Rimšēvičs**[2];
– valdes priekšsēdētāja vietniece[3]	**Māra Raubiško**;
– valdes locekļi:	**Helmūts Ancāns**, **Roberts L. Grava**, **Reinis Jakovļevs**, **Māris Kālis**.

Pēc desmit gadu ilga veiksmīga darba Latvijas Republikas Saeima ar 2001. gada 21. decembri atbrīvoja Einaru Repši no Latvijas Bankas prezidenta amata pēc paša vēlēšanās un šajā amatā uz sešu gadu termiņu ievēlēja Ilmāru Rimšēviču, līdzšinējo Latvijas Bankas prezidenta vietnieku. Latvijas Bankas padome 2001. gada 13. septembrī par Latvijas Bankas valdes locekli apstiprināja Latvijas Bankas galveno grāmatvedi Māri Kāli, vienlaikus atbrīvojot no šā amata Antoniju Silenieci.

Latvijas Bankā 2001. gada beigās strādāja 732 pastāvīgie darbinieki (2000. gada beigās – 739).

Pārskata gadā turpinājās Latvijas Bankas struktūras pilnveide. Ekspluatācijā tika nodota Rīgas filiāles jaunbūve Rīgā, Bezdelīgu ielā 3, tāpēc notika strukturālas pārmaiņas Rīgas filiālē, Saimniecības pārvaldē, Aizsardzības pārvaldē un Būvniecības pārvaldē. Jaunu projektu īstenošana (maksājumu sistēmu drošības uzlabošana, normatīvo aktu saskaņošana ar Eiropas Savienības prasībām) noteica pārmaiņas Maksājumu sistēmu pārvaldes struktūrā.

---

[1] Vakance ar 21.12.2001. Kopš 14.02.2002. – Andris Ruselis.
[2] Kopš 21.01.2002. – Māra Raubiško.
[3] Amata vieta slēgta ar 21.12.2001.

Sakarā ar to, ka "Finansu un kapitāla tirgus komisijas likums" ar 2001. gada 1. jūliju noteica Latvijas Bankas Kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes iekļaušanu Finansu un kapitāla tirgus komisijā, no Latvijas Bankas struktūras tika izslēgta Kredītiestāžu uzraudzības pārvalde.

Lai nodrošinātu vienotu Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības pārraudzību, izveidota Latvijas Bankas informācijas sistēmu drošības vadītāja amata vieta. Latvijas Bankas informācijas sistēmu drošības vadītāja pienākums ir Latvijas Bankas risku analīzes procesa koordinēšana un Latvijas Bankas informācijas sistēmu un ar tām saistīto resursu drošības jautājumu pārraudzīšana un koordinēšana.

LATVIJAS BANKAS PERSONĀLA APMĀCĪBA

Pārskata gadā Latvijas Bankas darbinieki paaugstināja profesionālo zināšanu līmeni, piedaloties semināros, kursos un konferencēs Latvijā un ārvalstīs, tā gūstot jaunāko informāciju monetārās politikas, makroekonomikas un monetārās analīzes, valūtas operāciju, maksājumu sistēmu, statistikas un banku grāmatvedības jomā.

Pārskata gadā Latvijas Bankas darbinieki pilnveidoja angļu un franču valodas prasmi un padziļināja zināšanas datorzinībās, personāla vadīšanā, projektu vadīšanā, saskarsmes psiholoģijā, lietišķajā etiķetē un jautājumos par Eiropas Savienību. Latvijas Bankas struktūrvienību vadītāji tika iepazīstināti ar darba izpildījuma vērtēšanas sistēmu un tās ieviešanas kārtību Latvijas Bankā. Savukārt jaunie darbinieki speciālā seminārā guva informāciju par Latvijas Bankas uzdevumiem un to izpildi, bet Monetārās politikas pārvaldes speciālistu organizētais seminārs sniedza plašāku ieskatu par minētās pārvaldes darba virzieniem un saturu.

2001. gadā sākās ciešāka sadarbība ar Francijas Bankas Starptautisko Banku un finanšu institūtu, kas deva iespēju Latvijas Bankas darbiniekiem piedalīties divos specializētos semināros par finanšu instrumentiem un Francijas Bankas pieredzi uzņēmumu plānveida kontrolē un analīzē.

LATVIJAS BANKAS 2001. GADA FINANŠU PĀRSKATI

LATVIJAS BANKAS BILANCE

(gada beigās; tūkst. latu)

AKTĪVI	Skaidrojumi[1]	**2001**	2000
ĀRZEMJU AKTĪVI		**881 489**	669 551
Zelts	4	44 443	41 917
Speciālās aizņēmuma tiesības		54	3
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5	732 799	521 512
Starptautiskais Valūtas fonds	6	101 144	101 144
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	7	1 043	983
Pārējie ārzemju aktīvi	8	2 006	3 992
VIETĒJIE AKTĪVI		**98 121**	143 859
Kredīti kredītiestādēm	9	18 833	42 530
Tranzītkredīti	10	18 612	23 835
Valdības vērtspapīri	11	24 715	51 725[2, 3]
Pamatlīdzekļi	12	32 819	22 657
Pārējie vietējie aktīvi	13	3 142	3 112[3]
KOPĀ AKTĪVI		**979 610**	813 410

[1] No 50. lappuses līdz 71. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.
[2] Papildus ietverts Latvijas valdības vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts (929 tūkst. latu) saskaņā ar Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politikas maiņu (sk. 3. un 11. skaidrojumu).
[3] Uzkrātie procentu ienākumi par Latvijas valdības obligācijām (1 157 tūkst. latu), kas 2000. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Pārējie vietējie aktīvi", ietverti postenī "Valdības vērtspapīri" saskaņā ar Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politikas maiņu (sk. 3. un 11. skaidrojumu).

(turpinājums) (gada beigās; tūkst. latu)

PASĪVI	Skaidrojumi	**2001**	2000
ĀRZEMJU SAISTĪBAS		**122 306**	129 053
Starptautiskais Valūtas fonds	14	116 012	122 014
Ārvalstu banku noguldījumi latos		454	158
Nekonvertējamās valūtas		41	42
Pārējās ārzemju saistības	15	5 799	6 839
LATI APGROZĪBĀ	16	**556 003**	482 314
VIETĒJĀS SAISTĪBAS		**226 374**	140 723
Kredītiestāžu noguldījumi		82 433	80 453
Valdības noguldījumi		119 587	45 926
Citu finanšu institūciju noguldījumi		3 441	3 950
Pārējās vietējās saistības	17	20 913	10 394
KAPITĀLS UN REZERVES		**74 927**	61 320
Pamatkapitāls	18	10 100	4 750
Rezerves kapitāls	18	5 512	3 297
Rīcības kapitāls	18	38 224	32 497
Pārvērtēšanas konts	19	20 567	20 254[2]
Eiropas Savienības dāvinājums		524	522
KOPĀ PASĪVI		**979 610**	813 410
ĀRPUSBILANCES POSTEŅI	24, 25		

Latvijas Bankas valde 2002. gada 25. februārī apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 44. lappuses līdz 71. lappusei.

LATVIJAS BANKAS VALDE

M. Raubiško

H. Ancāns

R. L. Grava

R. Jakovļevs

M. Kālis

LATVIJAS BANKAS PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

(tūkst. latu)

	Skaidrojumi	**2001**	2000
PROCENTU IENĀKUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par noguldījumiem ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās		3 056	5 001
Ienākumi par parāda vērtspapīriem		32 805	22 949[1]
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes		124	125
KOPĀ par ārzemju operācijām		**35 985**	28 075
Vietējās operācijas			
Procenti par kredītiem kredītiestādēm		3 275	1 721
Ienākumi par tranzītkredītiem		58	93
Ienākumi par valdības vērtspapīriem		3 007	3 659
Pārējie ienākumi		–	23
KOPĀ par vietējām operācijām		**6 340**	5 496
PROCENTU IZDEVUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par noguldījumiem		44	55
KOPĀ par ārzemju operācijām		**44**	55
Vietējās operācijas			
Procenti par kredītiestāžu noguldījumiem		32	214
Procenti par valdības noguldījumiem		2 709	3 530
Procenti par citu finanšu institūciju noguldījumiem		56	10
KOPĀ par vietējām operācijām		**2 797**	3 754
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI		**39 484**	29 762

[1] Postenis "Ienākumi par parāda vērtspapīriem" samazināts (par 384 tūkst. latu), ietverot ārvalstu parāda vērtspapīru darījumu veikšanas izdevumus, kas 2000. gada finanšu pārskatos uzrādīti procentu izdevumu postenī "Pārējie izdevumi".

(turpinājums) (tūkst. latu)

	Skaidrojumi	**2001**	2000
SPECIĀLIE UZKRĀJUMI		**–**	290
ZAUDĒJUMI NO IEGULDĪJUMA SAISTĪTAJĀ UZŅĒMUMĀ ATSAVINĀŠANAS		**–**	2 030
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	20	**520**	527
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI			
Darba algas un pārējie maksājumi personālam		8 794	7 744
Sociālās apdrošināšanas izdevumi		1 910	1 815
Finansu un kapitāla tirgus komisijas darbības finansēšana	21	1 288	–
Pamatlīdzekļu nolietojums	12	1 244	1 223
Renovācijas un remonta izdevumi		568	566
Banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumi		79	1 468
Pārējie bankas darbības izdevumi	22	3 967	3 993
KOPĀ citi bankas darbības izdevumi		**17 850**	16 809
PEĻŅA PIRMS SADALES		**22 154**	11 160
PEĻŅAS SADALE			
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa		8 862	2 790
Pamatkapitāls		5 350	–
Rezerves kapitāls		2 215	1 116
Rīcības kapitāls		5 727	7 254

LATVIJAS BANKAS ATZĪTĀS PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU PĀRSKATS

(tūkst. latu)

	Skaidrojumi	**2001**	2000
PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTS			
Zelta un Starptautisko norēķinu bankas akciju tirgus vērtības pieaugums/samazinājums (–)	19	2 606	–212
Finanšu instrumentu tirgus vērtības pieaugums/samazinājums (–)	19	–1 176	8 983[1]
Aktīvu un saistību ārvalstu valūtās pārvērtēšanas rezultāts	19	–1 117	–2 149
TĪRAIS PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTS		**313**	6 622
PEĻŅA PIRMS SADALES		**22 154**	11 160
KOPĀ		**22 467**	17 782

[1] Papildus ietverts Latvijas valdības vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts (929 tūkst. latu) saskaņā ar Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politikas maiņu (sk. 3. un 11. skaidrojumu).

LATVIJAS BANKAS NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

(tūkst. latu)

	Skaidrojumi	**2001**	2000
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā	23 (1)	**92 112**	2 373[1]
Ieguldījuma saistītajā uzņēmumā atsavināšana		**–**	2 696
Pamatlīdzekļu iegāde		**–11 455**	–8 785
Nemateriālie ieguldījumi		**–463**	–1 433
Starptautiskā Valūtas fonda kredīta daļas samaksa		**–6 098**	–6 098
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde/aizplūde (–)	23 (2)	**74 096**	–11 247[1]

[1] 2000. gada rādītāji mainīti saskaņā ar naudas un tās ekvivalentu noteikšanas politikas maiņu (sk. 3. un 23. skaidrojumu).

LATVIJAS BANKAS FINANŠU PĀRSKATU SKAIDROJUMI

1. IZVEIDE UN PAMATDARBĪBA

Latvijas Banka dibināta 1990. gada 31. jūlijā. Latvijas Banka darbojas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku", un tai ir šādi pamatuzdevumi:

– īstenot monetāro politiku;
– emitēt nacionālo valūtu – banknotes un monētas;
– organizēt un nodrošināt starpbanku maksājumu sistēmas darbību un veicināt maksājumu sistēmas raitu darbību Latvijā;
– apkopot un publicēt finanšu statistikas datus un Latvijas maksājumu bilanci.

2. RISKU PĀRVALDĪŠANA

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un pamatdarbības risks, kas rodas, veicot Latvijas Bankas funkcijas. Tāpēc Latvijas Bankas valde izveidojusi Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem un vadlīnijām atbilstošu risku pārvaldības sistēmu, kas nepārtraukti tiek pilnveidota, ievērojot finanšu tirgus un Latvijas Bankas darbības attīstību. Latvijas Bankas risku analīzes procesu koordinē Latvijas Bankas informācijas sistēmu drošības vadītājs. Risku pārvaldības sistēmu regulāri pārbauda Iekšējās revīzijas pārvaldes darbinieki. Revidentu atziņas un ieteikumus, kā arī Latvijas Bankas veiktos risku pārvaldības sistēmas uzlabojumus vismaz reizi ceturksnī caurlūko Latvijas Bankas revīzijas komiteja, kurā darbojas trīs Latvijas Bankas padomes locekļi un Iekšējās revīzijas pārvaldes vadītājs.

FINANŠU RISKI

Nozīmīgākie finanšu riski ietver cenas risku (procentu likmju un valūtas risku), kredītrisku un likviditātes risku. Latvijas Banka šos riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajiem "Latvijas Bankas ārvalstu valūtas un zelta rezervju ieguldīšanas pamatprincipiem un vadlīnijām" (tālāk tekstā – vadlīnijas).

Finanšu risku pārvaldīšanas nolūkā Latvijas Bankā izveidota Investīciju komiteja, kas vadlīniju ietvaros izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus. Investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem ārvalstu rezervju portfeļa vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās prognozes, kā arī apstiprina ieguldījumu pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai.

CENAS RISKS
Cenas risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu rezultātā. Procentu likmju risku, kas rodas galvenokārt no procentu likmju maiņai pakļautajiem ārzemju aktīviem, Latvijas Banka pārvalda, izmantojot modificētu procentu riska indeksu *(modified duration)*. Lai izvairītos no zaudējumiem negatīvu valūtas kursu pārmaiņu rezultātā, Latvijas Banka kontrolē valūtas risku, izmantojot atklāto ārvalstu valūtu pozīciju limitus. Valūtas operāciju pārvaldes Riska kontroles daļa katru dienu pārbauda modificētā procentu likmju indeksa un atklāto ārvalstu valūtu pozīciju atbilstību vadlīnijām un attiecīgajiem Investīciju komitejas lēmumiem.

Latvijas Bankas cenas riska analīze (stāvoklis 2001. gada beigās) atspoguļota 26. un 27. skaidrojumā.

KREDĪTRISKS
Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu parāda vērtspapīros un naudas un zelta īstermiņa noguldījumos, kā arī izsniedzot īstermiņa kredītus iekšzemes kredītiestādēm.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu parāda vērtspapīros un naudas un zelta īstermiņa noguldījumos saistīto kredītrisku, nosakot limitus ieguldījumiem ar dažādu kredītkvalitāti. Kredītkvalitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service* un *Standard & Poor's* noteiktajiem kredītreitingiem. Lai mazinātu kredītrisku, kas saistīts ar Latvijas Bankas ārzemju operācijām, Valūtas operāciju pārvaldes Riska kontroles daļa katru dienu uzrauga esošā kredītriska atbilstību vadlīnijām.

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegtie īstermiņa kredīti nodrošināti ar Latvijas valdības vērtspapīriem un tādiem privātā sektora vērtspapīriem, kuru emitentiem Latvijas Bankas apstiprinātu starptautisko kredītreitingu aģentūru piešķirtais reitings nav zemāks par Latvijas valsts reitingu ilgtermiņa saistībām latos. Monetārās politikas pārvaldes Tirgus operāciju daļa regulāri kontrolē šo kredītu nodrošinājuma pietiekamību.

Latvijas Bankas kredītriska analīze (stāvoklis 2001. gada beigās) atspoguļota 28.–30. skaidrojumā.

LIKVIDITĀTES RISKS
Likviditātes risks raksturo iespēju, ka saistības netiks izpildītas laikus un efektīvi. Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, savas ārvalstu valūtas rezerves ieguldot likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību, kredītiestāžu un uzņēmumu emitētajos parāda vērtspapīros un citos finanšu instrumentos un zelta rezerves – īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās.

PAMATDARBĪBAS RISKS

Pamatdarbības risks raksturo iespēju ciest zaudējumus no darbības neparedzētas pārtraukšanas, informācijas nesankcionētas izmantošanas, drošības prasību neievērošanas, aktīvu zādzības, krāpšanas un citiem ar nepilnīgu iekšējās kontroles sistēmu saistītiem vai ārējiem apstākļiem. Lai ierobežotu ar drošību un informācijas sistēmām saistīto pamatdarbības risku, Latvijas Bankā darbojas Latvijas Bankas kompleksās drošības stratēģijas izstrādes vadības komiteja un Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja, kas regulāri revidē šā riska vadības sistēmu. Latvijas Bankas vadība regulāri novērtē bankas darbības turpināšanai ārkārtas situācijā nepieciešamo resursu pietiekamību un pieejamību.

Lai pilnveidotu Latvijas Bankas darba organizāciju un mazinātu pamatdarbības risku, Latvijas Banka izveidojusi un nepārtraukti attīsta kvalitātes vadības sistēmu, kas atbilst kvalitātes vadības sistēmas standartam ISO 9002:1994. Kopējā pamatdarbības riska ierobežošanas ietvaros Latvijas Banka ir apdrošinājusi noteiktus pamatdarbības riskus.

3. NOZĪMĪGĀKIE GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Šajā skaidrojumā sniegts finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoto nozīmīgāko Latvijas Bankas grāmatvedības principu īss apraksts. Izņemot Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas un naudas un tās ekvivalentu noteikšanas politikas maiņu, kas aprakstīta šajā un attiecīgi 11. un 23. skaidrojumā, pieņemtie grāmatvedības principi konsekventi lietoti 2001. gada un 2000. gada finanšu pārskatu sagatavošanā.

Šajos pārskatos uzrādītie iepriekšējā gada attiecīgie rādītāji, izņemot ienākumus par valdības vērtspapīriem (sk. šā skaidrojuma sadaļu "Latvijas valdības vērtspapīri"), koriģēti saskaņā ar retrospektīvi lietoto mainīto politiku.

FINANŠU PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējās pašizmaksas grāmatvedības principu, kas lietots, ietverot finanšu pārskatu skaidrojumos norādīto atsevišķu aktīvu un saistību pārvērtēšanas rezultātu.

ĀRVALSTU VALŪTU NOVĒRTĒJUMS

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa gada beigās. Peļņa vai zaudējumi, kas radušies, monetāros aktīvus un saistības ārvalstu valūtās pārrēķinot latos, ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas konts".

Nozīmīgākie bilances sagatavošanā izmantotie Latvijas Bankas noteiktie ārvalstu valūtu kursi latos ir šādi.

(gada beigās)

	2001	2000
XDR	**0.7997**	0.7997
USD	**0.638**	0.613
EUR	**0.560856**	0.570042
GBP	**0.924**	0.917
JPY	**0.00485**	0.00536

FINANŠU AKTĪVU UN SAISTĪBU PATIESĀ VĒRTĪBA

Patiesā vērtība ir naudas summa, par kādu finanšu aktīvus iespējams apmainīt vai finanšu saistības iespējams dzēst darījumā starp labi informētām, ieinteresētām un finansiāli nesaistītām personām. Ja finanšu aktīvu vai saistību patiesā vērtība būtiski atšķiras no bilancē uzrādītās vērtības, šo aktīvu un saistību patiesā vērtība atsevišķi parādīta finanšu pārskatu skaidrojumos.

Latvijas Bankas finanšu aktīvu un saistību patiesā vērtība 2001. gada un 2000. gada beigās būtiski neatšķīrās no 2001. gada 31. decembra un 2000. gada 31. decembra bilancē uzrādītās vērtības.

FINANŠU AKTĪVU UN SAISTĪBU MIJIESKAITE

Finanšu aktīvu un saistību mijieskaite veikta un finanšu pārskatos tīrais atlikums uzrādīts tikai tad, ja iepriekš noslēgts līgums par finanšu aktīvu un saistību mijieskaiti un paredzēta vienlaicīga attiecīgo aktīvu atsavināšana un saistību dzēšana.

ZELTS

Zelta rezerves bilancē parādītas to tirgus vērtībā. Zelta rezervju pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātā peļņa vai zaudējumi ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas konts".

FINANŠU INSTRUMENTI ĀRVALSTU VALŪTĀS

Finanšu instrumenti ārvalstu valūtās novērtēti to tirgus vērtībā. Pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātā peļņa vai zaudējumi ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas konts". Bilances postenī "Pārvērtēšanas konts" ietvertā finanšu instrumentu tirgus vērtības korekcija attiecināta uz peļņas un zaudējumu aprēķinu pēc šo instrumentu atsavināšanas.

Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju nākotnes līgumiem, kuru līgumvērtība vai nosacītā vērtība uzrādīta ārpusbilances kontos. Pēc šo atvasināto finanšu instrumentu atzīšanas attiecīgos finanšu aktīvus un saistības regulāri pārvērtē un uzrāda bilancē to patiesajā vērtībā. Šo finanšu aktīvu un saistību patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz tirgus cenām vai diskontētajām naudas plūsmām.

Biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātā aprēķinātā peļņa vai zaudējumi ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas konts". Biržā tirgoto procentu likmju nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātā gūtā peļņa vai radušies zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā attiecīgo norēķinu veikšanas brīdī.

Lai ierobežotu līgumsaistību valūtas risku, Latvijas Banka veic šo risku ierobežojošus finanšu darījumus, kuru rezultātā radušos peļņu vai zaudējumus sākotnēji ietver bilances postenī "Pārvērtēšanas konts". Šo risku ierobežojošo darījumu peļņas vai zaudējumu efektīvo daļu izslēdz no bilances posteņa "Pārvērtēšanas konts" un ietver attiecīgā aktīva vērtībā pēc attiecīgo līgumsaistību izpildes.

KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM UN UZKRĀJUMI KREDĪTU VĒRTĪBAS SAMAZINĀJUMAM

Kredītiestādēm izsniegtie kredīti uzrādīti bilancē, no to pamatsummas atskaitot speciālos uzkrājumus kredīta vērtības samazinājumam.

Latvijas Bankas vadība regulāri novērtē izsniegto kredītu kvalitāti. Tiklīdz kāda kredīta vai tā daļas atgūšana atzīta par apšaubāmu, attiecīgajam aktīvam tiek izveidoti atbilstoši speciālie uzkrājumi. Kredīta vērtības samazinājumam izveidotie uzkrājumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā speciālie uzkrājumi. Kredītiestādēm izsniegtie kredīti uzrādīti bilancē līdz to atgūšanas vai norakstīšanas brīdim. Kredītu atlikumus noraksta tikai tad, kad veikti visi nepieciešamie likumīgie pasākumi, lai tos atgūtu, un noteikts galīgais zaudējumu apjoms.

LATVIJAS VALDĪBAS VĒRTSPAPĪRI

Ievērojot starptautisko pieredzi un ņemot vērā Latvijas valdības vērtspapīru tirgus izaugsmi, Latvijas Banka 2001. gadā mainījusi Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politiku. Līdz šim Latvijas valdības vērtspapīri uzrādīti amortizētajā iegādes vērtībā, bet tagad – to patiesajā vērtībā.

Saskaņā ar minēto politikas maiņu Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes un obligācijas atspoguļotas bilancē to patiesajā vērtībā. Latvijas valdības vērtspapīru pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātās patiesās vērtības korekcijas līdz šo vērtspapīru atsavināšanai uzrādītas bilances postenī "Pārvērtēšanas konts". Pēc attiecīgo vērtspapīru atsavināšanas patiesās vērtības korekcijas grāmatotas no bilances posteņa "Pārvērtēšanas konts" peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Ienākumi par valdības vērtspapīriem".

Šī politikas maiņa piemērota retrospektīvi. Latvijas valdības vērtspapīru 2000. gada 31. decembra uzskaites vērtība parādīta saskaņā ar mainīto Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politiku. Salīdzinošie 2000. gada ienākumi par valdības vērtspapīriem nav koriģēti veicamās korekcijas nebūtiskuma dēļ.

LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PIRKŠANU AR ATPĀRDOŠANU

Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas nopirkti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīru pirkšanas rezultātā samaksātie naudas līdzekļi uzrādīti Latvijas Bankas bilancē attiecīgi kā prasības pret iekšzemes kredītiestādēm un pret ārvalstu kredītiestādēm un citām ārvalstu finanšu institūcijām.

Starpība starp vērtspapīru pirkšanas un atpārdošanas cenu uzrādīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi attiecīgā līguma darbības laikā.

LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PĀRDOŠANU AR ATPIRKŠANU

Līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas pārdoti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu, uzrādīti attiecīgajā Latvijas Bankas bilances postenī kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Vērtspapīru pārdošanas rezultātā saņemtie naudas līdzekļi atspoguļoti bilancē kā saistības pret vērtspapīru pircēju.

Starpība starp vērtspapīru pārdošanas un atpirkšanas cenu uzrādīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļi uzrādīti to iegādes vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums. Ja pamatlīdzekļa tīrā pārdošanas vai aprēķinātā lietošanas vērtība kļuvusi mazāka par bilancē uzrādīto vērtību, bilancē uzrādītā pamatlīdzekļa vērtība attiecīgi samazināta līdz lielākajai no tā tīrās pārdošanas vai aprēķinātās lietošanas vērtības.

Nolietojumu aprēķina novērtētajā pamatlīdzekļa lietderīgās izmantošanas laikā pēc lineārās metodes. Būvniecības vai sagatavošanas stadijā esošajiem pamatlīdzekļiem, zemei un mākslas darbiem nolietojums netiek rēķināts.

Pamatlīdzekļu nolietojums aprēķināts atbilstoši šādām gada likmēm.

	(%)
Ēkas	1–3
Transportlīdzekļi	20
Biroja mēbeles	10
Datortehnika	25–33
Pārējā biroja elektrotehnika	20
Naudas apstrādes iekārtas	20
Darbarīki	50
Pārējie pamatlīdzekļi	14–20

Saskaņā ar vispārpieņemtajiem risku ierobežojošo darījumu uzskaites principiem būvniecības izmaksas ietver ar tiem būvdarbiem, par kuriem veikta samaksa, saistīto valūtas risku ierobežojošo finanšu darījumu efektīvo rezultātu.

Pamatlīdzekļu uzturēšanas un remonta izdevumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

Pamatlīdzekļu atsavināšanas zaudējumi noteikti, pamatojoties uz pamatlīdzekļu uzskaites vērtību to atsavināšanas brīdī, un ietverti peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Pārējie bankas darbības izdevumi".

NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI

Nemateriālie ieguldījumi ietver banku informācijas sistēmu programmatūru lietošanas tiesību iegādes izmaksas, no kurām atskaitīta uzkrātā amortizācija un vērtības samazinājums. Lietojumā esošo programmatūru iegādes izmaksu amortizāciju aprēķina līgumos noteiktajā programmatūras lietošanas tiesību laikā, bet ne ilgāk par desmit gadiem.

Pārējo informācijas sistēmu programmatūru lietošanas tiesību iegādes izmaksas un ar Latvijas Bankas veikto programmatūru izstrādi saistītās izmaksas atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā kā informācijas sistēmu uzturēšanas izdevumus to rašanās brīdī. Informācijas sistēmu programmatūru uzturēšanas izdevumus atzīst attiecīgā perioda peļņas un zaudējumu aprēķinā.

LATI APGROZĪBĀ

Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās latu banknotes un monētas, izņemot zelta apgrozības monētas, uzrādītas bilances postenī "Lati apgrozībā" to nominālvērtībā. Bilances postenis "Lati apgrozībā" atspoguļo Latvijas Bankas saistības pret šo banknošu un monētu turētājiem.

ZELTA APGROZĪBAS MONĒTAS

Latvijas Bankas naudas glabātavās esošās 999. raudzes zelta apgrozības monētas uzrādītas bilances postenī "Pārējie vietējie aktīvi", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts. Bilancē šīs monētas atspoguļotas tajās esošā zelta tirgus vērtībā.

Emitētās zelta apgrozības monētas tiek izslēgtas no bilances posteņa "Pārējie vietējie aktīvi" to emisijas brīdī. Apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts.

NAUDA UN TĀS EKVIVALENTI

Lai precīzāk atspoguļotu Latvijas Bankas likviditāti un tās naudas plūsmu, Latvijas Banka 2001. gadā mainīja naudas un tās ekvivalentu sastāvu, izslēdzot no naudas un tās ekvivalentu aprēķina termiņnoguldījumus ārvalstu finanšu institūcijās un iekšzemes kredītiestāžu termiņnoguldījumus, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 90 dienu, tajā papildus iekļaujot ārvalstu finanšu institūciju, Latvijas valdības un citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumus, kā arī ārvalstu parāda vērtspapīrus, kurus iespējams atsavināt diennakts laikā bez ievērojamiem zaudējumiem.

Saskaņā ar minēto politikas maiņu naudas plūsmas pārskatā nauda un tās ekvivalenti ietver ārvalstu konvertējamo valūtu kasē, pieprasījuma noguldījumus ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās, ārvalstu parāda vērtspapīrus, kurus iespējams atsavināt diennakts laikā bez ievērojamiem zaudējumiem, bet neietver ārvalstu finanšu institūciju, iekšzemes kredītiestāžu, Latvijas valdības un citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumus.

Minētā politikas maiņa piemērota retrospektīvi, tāpēc Latvijas Bankas naudas un

tās ekvivalentu atlikums 2000. gada beigās par 33 678 tūkst. latu pārsniedz attiecīgo 2000. gada finanšu pārskatos uzrādīto atlikumu.

PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Procentu ienākumi ietver procentus par iegādātajām obligācijām, izsniegtajiem kredītiem un veiktajiem noguldījumiem, kā arī parāda vērtspapīru atsavināšanas rezultātu.

Procentu izdevumi ietver procentus par piesaistītajiem kredītiestāžu termiņnoguldījumiem, kā arī valdības un citu finanšu institūciju noguldījumiem un ārvalstu finanšu institūciju aizdevumiem.

MAKSĀJUMI PAR PAKALPOJUMIEM

Maksājumi par pakalpojumiem atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

BANKNOŠU DRUKĀŠANAS UN MONĒTU KALŠANAS IZDEVUMI

Banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

4. ZELTS

2001. gada un 2000. gada beigās Latvijas Bankas zelta rezerves bija izvietotas zelta īstermiņa noguldījumos.

Zelta rezervju pārmaiņas 2001. gadā bija šādas.

	Trojas unces	Tūkst. latu
2000. gada 31. decembrī	248 664	41 917
Tīrās pārmaiņas zelta noguldīšanas un noguldījumu izņemšanas rezultātā	–17	–3
Zelta pārvērtēšanas rezultāts	–	2 529
2001. gada 31. decembrī	**248 647**	**44 443**

5. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvi ārvalstu konvertējamās valūtās galvenokārt ieguldīti, veicot īstermiņa naudas noguldījumus un iegādājoties augsti likvīdus parāda vērtspapīrus.

Ienākumus nesošo parāda vērtspapīru vērtībā ietverti vērtspapīru iegādes brīdī uzkrātie procenti un pēc šo vērtspapīru iegādes uzkrātie procentu ienākumi (9 768 tūkst. latu 2001. gada beigās un 9 435 tūkst. latu 2000. gada beigās).

Latvijas Bankas bilances posteņa "Ārvalstu konvertējamās valūtas" sadalījums gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Ārvalstu valdību parāda vērtspapīri	**293 139**	238 028
Ārvalstu kredītiestāžu parāda vērtspapīri	**111 926**	76 818
Ārvalstu uzņēmumu parāda vērtspapīri	**174 148**	126 312
Pārējie parāda vērtspapīri	**46 591**	30 524
Īstermiņa noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	**106 438**	49 218
Ārvalstu valūta kasē	**557**	612
Kopā	**732 799**	521 512

6. STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Latvijas Republikas kvota Starptautiskajā Valūtas fondā, kas nodrošināta ar tam izsniegtajām Latvijas valdības parādzīmēm, izteikta XDR un atspoguļota bilances aktīvos. Bilances pasīvos uzrādīti Starptautiskā Valūtas fonda turējumi latos un tā piešķirtais Sistēmiskās pārveides fonda kredīts (sk. 14. skaidrojumu).

Latvijas Republikas kvota Starptautiskajā Valūtas fondā 2001. gada un 2000. gada beigās bija 126 478 tūkst. XDR (101 144 tūkst. latu).

2001. gada un 2000. gada beigās Latvijas Republikas kopējā kvota Starptautiskajā Valūtas fondā bija 126 800 tūkst. XDR.

7. STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS AKCIJAS

Latvijas Bankai pieder 1 000 Starptautisko norēķinu bankas akciju. Akcijas izteiktas zelta ekvivalentā (5 834 Trojas unces).

Zelta tirgus vērtības pārmaiņu rezultātā Latvijas Bankai piederošo Starptautisko norēķinu bankas akciju vērtība 2001. gadā palielinājās par 60 tūkst. latu. 2001. gada beigās Latvijas Bankai piederošo Starptautisko norēķinu bankas akciju vērtība bija 1 043 tūkst. latu (2000. gada beigās – 983 tūkst. latu).

8. PĀRĒJIE ĀRZEMJU AKTĪVI

Pārējo ārzemju aktīvu sadalījums gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi un procentu likmju mijmaiņas līgumi	**1 554**	3 452
Uzkrātie procentu ienākumi par noguldījumiem ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	**420**	509
Pārējie ārzemju aktīvi	**32**	31
Kopā	**2 006**	3 992

9. KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegto kredītu sadalījums gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Repo kredīti	**18 700**	24 395
Refinansēšanas kredīti	**–**	18 000
Eiropas Savienības dāvinājuma ietvaros izsniegtie kredīti	**133**	135
Kopā	**18 833**	42 530

10. TRANZĪTKREDĪTI

Latvijas Banka darbojas kā Latvijas Republikas valdības aģents no dažādām starptautiskajām institūcijām saņemto līdzekļu sadalē. Šie līdzekļi tiek izmantoti valsts ieguldījumu programmu atbalstam. Tranzītkredīti un attiecīgie resursi ietverti bilancē, jo Latvijas Banka pakļauta ar šiem līdzekļiem saistītajam valūtas riskam. Latvijas Banka nav pakļauta ar tranzītkredītiem saistītajam kredītriskam.

11. VALDĪBAS VĒRTSPAPĪRI

Latvijas Bankai gada beigās piederēja šādi Latvijas valdības vērtspapīri.

(tūkst. latu)

Atlikušais dzēšanas termiņš	**2001**	2000
Līdz 3 mēnešiem	**640**	8 945
No 3 līdz 6 mēnešiem	**490**	10 572
No 6 līdz 12 mēnešiem	**1 450**	661
No 1 līdz 3 gadiem	**13 677**	12 478
Ilgāks par 3 gadiem	**8 458**	19 069
Kopā	**24 715**	51 725

Latvijas Bankai piederošās Latvijas valdības parādzīmes un obligācijas novērtētas to patiesajā vērtībā saskaņā ar 2001. gadā mainīto Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politiku. Tā kā šīs politikas maiņa piemērota retrospektīvi, Latvijas Bankai 2000. gada beigās piederošo Latvijas valdības vērtspapīru uzskaites vērtība par 929 tūkst. latu pārsniedz šo vērtspapīru 2000. gada finanšu pārskatos uzrādīto kopējo uzskaites vērtību, ietverot uzkrātos procentu ienākumus par Latvijas valdības obligācijām, kas 2000. gada finanšu pārskatos atspoguļoti bilances postenī "Pārējie vietējie aktīvi".

12. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļu pārmaiņas 2001. gadā bija šādas.

(tūkst. latu)

	Būvniecība	Ēkas un zeme	Mēbeles un biroja iekārtas	Naudas apstrādes iekārtas	Transport-līdzekļi	Pārējie pamat-līdzekļi	Kopā
2000. gada 31. decembrī							
Pašizmaksa	16 579	3 615	4 597	1 784	1 009	2 018	29 602
Uzkrātais nolietojums	–	–405	–2 671	–1 511	–754	–1 604	–6 945
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	16 579	3 210	1 926	273	255	414	22 657
2001. gadā							
Pieaugums	9 006	95	1 318	181	53	802	11 455
Nodots ekspluatācijā	–25 585	25 585	–	–	–	–	–
Atsavinātie pamatlīdzekļi	–	–	–457	–	–31	–14	–502
Pašizmaksas tīrās pārmaiņas	–16 579	25 680	861	181	22	788	10 953
Nolietojums	–	–128	–738	–95	–90	–193	–1 244
Atsavināto pamatlīdzekļu nolietojums	–	–	422	–	18	13	453
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	–	–128	–316	–95	–72	–180	–791
2001. gada 31. decembrī							
Pašizmaksa	–	29 295	5 458	1 965	1 031	2 806	40 555
Uzkrātais nolietojums	–	–533	–2 987	–1 606	–826	–1 784	–7 736
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	**–**	**28 762**	**2 471**	**359**	**205**	**1 022**	**32 819**

13. PĀRĒJIE VIETĒJIE AKTĪVI

Pārējo vietējo aktīvu sadalījums gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Nemateriālie ieguldījumi	**2 214**	1 893
Zelta apgrozības monētas glabātavā	**179**	406
Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgtie biržā netirgotie valūtas mijmaiņas līgumi	**43**	168
Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgtie biržā netirgotie valūtas maiņas tagadnes līgumi	**15**	59
Uzkrātie procentu ienākumi par kredītiem iekšzemes kredītiestādēm	**20**	84
Pārējie vietējie aktīvi	**671**	502
Kopā	**3 142**	3 112

Nemateriālie ieguldījumi atspoguļo Latvijas Bankas iegūtās banku informācijas sistēmu programmatūru lietošanas tiesības.

Šo ieguldījumu pārmaiņas 2001. gadā bija šādas.

(tūkst. latu)

2000. gada 31. decembrī	
Pašizmaksa	2 015
Uzkrātā amortizācija	–122
Atlikusī nemateriālo ieguldījumu vērtība	1 893
2001. gadā	
Pieaugums	463
Norakstītie nemateriālie ieguldījumi	–143
Pašizmaksas tīrās pārmaiņas	320
Amortizācija	–142
Norakstīto nemateriālo ieguldījumu amortizācija	143
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	1
2001. gada 31. decembrī	
Pašizmaksa	2 335
Uzkrātā amortizācija	–121
Atlikusī nemateriālo ieguldījumu vērtība	**2 214**

14. STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

2001. gada beigās saistības pret Starptautisko Valūtas fondu veidoja Sistēmiskās pārveides fonda kredīts un Starptautiskā Valūtas fonda turējumi latos (sk. 6. skaidrojumu).

Sistēmiskās pārveides fonda kredīts izsniegts Latvijas Republikai, lai veicinātu valdības tautsaimniecības un finanšu programmas īstenošanu. Tas samaksājams pa daļām līdz 2004. gada jūlijam.

2001. gadā saistības pret Starptautisko Valūtas fondu mainījās šādi.

(tūkst. latu)

	Sistēmiskās pārveides fonda kredīts	Turējumi latos	Kopā
2000. gada 31. decembrī	21 342	100 672	122 014
Turējumu latos pieaugums	–	96	96
Kredīta daļas samaksa	–6 098	–	–6 098
2001. gada 31. decembrī	**15 244**	**100 768**	**116 012**

15. PĀRĒJĀS ĀRZEMJU SAISTĪBAS

Pārējo ārzemju saistību sadalījums gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi	**4 585**	6 117
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie biržā netirgotie valūtas maiņas tagadnes līgumi	**–**	4
Uzkrātie izdevumi	**736**	95
Pārējās ārzemju saistības	**478**	623
Kopā	**5 799**	6 839

16. LATI APGROZĪBĀ

Gada beigās apgrozībā bija šādas latu (Ls) un santīmu (s) naudas zīmes.

Nominālvērtība	Summa (tūkst. latu)		Skaits (tūkst.)		Īpatsvars (%)	
	2001	2000	**2001**	2000	**2001**	2000
Banknotes						
Ls 500	**54 175**	34 370	**108**	69	**9.8**	7.1
Ls 100	**99 691**	79 480	**997**	795	**17.9**	16.5
Ls 50	**58 647**	56 233	**1 173**	1 125	**10.6**	11.7
Ls 20	**183 947**	157 694	**9 197**	7 885	**33.1**	32.7
Ls 10	**81 354**	82 069	**8 135**	8 207	**14.6**	17.0
Ls 5	**51 931**	48 142	**10 386**	9 628	**9.3**	10.0
Pavisam banknotes	**529 745**	457 988	**–**	–	**95.3**	95.0
Monētas						
Ls 100	**301**	303	**3**	3	**0.1**	0.1
Ls 10	**137**	136	**14**	14	**0**	0
Ls 2	**6 547**	6 712	**3 274**	3 356	**1.2**	1.4
Ls 1	**8 880**	7 892	**8 880**	7 892	**1.6**	1.6
50 s	**4 295**	3 797	**8 590**	7 594	**0.8**	0.8
20 s	**2 173**	1 925	**10 865**	9 625	**0.4**	0.4
10 s	**1 365**	1 245	**13 650**	12 450	**0.2**	0.3
5 s	**1 020**	938	**20 400**	18 760	**0.2**	0.2
2 s	**827**	733	**41 350**	36 650	**0.1**	0.1
1 s	**713**	645	**71 300**	64 500	**0.1**	0.1
Pavisam monētas	**26 258**	24 326	**–**	–	**4.7**	5.0
Pavisam lati apgrozībā	**556 003**	482 314	**–**	–	**100.0**	100.0

2001. gadā Latvijas Banka turpināja emitēt 999. raudzes zelta apgrozības monētas ar 100 latu nominālvērtību. Apgrozībā esošo monētu kopējā nominālvērtība pieauga no 1 542 tūkst. latu 2000. gada beigās līdz 1 813 tūkst. latu 2001. gada beigās. Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts.

17. PĀRĒJĀS VIETĒJĀS SAISTĪBAS

Pārējo vietējo saistību sadalījums gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa	**8 862**	2 790
Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgtie biržā netirgotie valūtas mijmaiņas līgumi	**7 093**	2 512
Uzkrātās izmaksas par veiktajiem būvdarbiem	**1 559**	2 278
Atliktās saistības pret būvuzņēmējiem	**778**	449
Uzkrātie procentu izdevumi par valdības noguldījumiem	**395**	158
Pārējie uzkrātie izdevumi	**977**	939
Atliktie ienākumi	**429**	400
Nodokļu saistības	**21**	31
Pārējās vietējās saistības	**799**	837
Kopā	**20 913**	10 394

18. PAMATKAPITĀLS, REZERVES KAPITĀLS UN RĪCĪBAS KAPITĀLS

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Bankas pamatkapitālam jāsasniedz 25 milj. latu.

Pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi.

Rezerves kapitālu veido iespējamo zaudējumu segšanai, katru gadu atskaitot 10% no bankas peļņas, līdz tas sasniedz ceturto daļu no pamatkapitāla.

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Banka ieskaita valsts ieņēmumos pārskata gadā iegūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" rezidentiem noteikto nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 15% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. 2001. gada beigās spēkā esošā Latvijas Republikas rezidentiem noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme bija 25%. Tādējādi valsts ieņēmumos ieskaitāmi 40% no Latvijas Bankas 2001. gadā gūtās peļņas.

Rīcības kapitālu veido Latvijas Bankas peļņas atlikuma ieskaitījumi pēc minēto atskaitījumu veikšanas pamatkapitālā, rezerves kapitālā un valsts ieņēmumos.

19. PĀRVĒRTĒŠANAS KONTS

Pārvērtēšanas konta pārmaiņas 2001. gadā bija šādas.

(tūkst. latu)

	Zelta un Starptautisko norēķinu bankas akciju pārvērtēšanas rezultāts	Finanšu instrumentu tirgus vērtības pārmaiņu rezultāts	Aktīvu un pasīvu ārvalstu valūtās pārvērtēšanas rezultāts	Kopā
2000. gada 31. decembrī (pirms korekcijas)	48 271	4 091	–33 037	19 325
Grāmatvedības politikas maiņas rezultāts (sk. 11. skaidrojumu)	–	929	–	929
2000. gada 31. decembrī (pēc korekcijas)	48 271	5 020	–33 037	20 254
Pieaugums/samazinājums (–)	2 606	–1 176	–1 117	313
2001. gada 31. decembrī	**50 877**	**3 844**	**–34 154**	**20 567**

20. CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI

Citu bankas darbības ienākumu sadalījums bija šāds.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Ienākumi par naudas un vērtspapīru norēķinu pakalpojumiem	**278**	240
Ienākumi par jubilejas un piemiņas monētu pārdošanu	**105**	128
Pārējie bankas darbības ienākumi	**137**	159
Kopā	**520**	527

21. FINANSU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJAS DARBĪBAS FINANSĒŠANA

Saskaņā ar "Finansu un kapitāla tirgus komisijas likuma" pārejas noteikumu 4. punktu Finansu un kapitāla tirgus komisijas izveidošanas un darbības uzsākšanas izdevumi segti proporcionāli no Latvijas Bankas, Vērtspapīru tirgus komisijas un Apdrošināšanas uzraudzības inspekcijas līdzekļiem. Latvijas Banka 2001. gadā šādu izdevumu segšanai samaksāja 688 tūkst. latu.

Saskaņā ar minētā likuma pārejas noteikumu 5. punktu Finansu un kapitāla tirgus komisijas darbību finansē no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku, valsts budžeta un Latvijas Bankas maksājumiem. Ar kredītiestāžu uzraudzību saistītos izdevumus 600 tūkst. latu apjomā 2001. gadā sedza Latvijas Banka. Latvijas Bankai šādi maksājumi jāveic arī 2002.–2006. gadā šādā apjomā: 2002. un 2003. gadā – 1 200 tūkst. latu, 2004. gadā – 960 tūkst. latu, 2005. gadā – 600 tūkst. latu un 2006. gadā – 240 tūkst. latu.

22. PĀRĒJIE BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI

Pārējie bankas darbības izdevumi bija šādi.

(tūkst. latu)

	2001	2000
Informācijas sistēmu uzturēšana	**573**	474
Mazvērtīgā inventāra iegāde	**433**	354
Dienesta komandējumi	**312**	342
Telekomunikāciju pakalpojumi	**309**	397
Komunālie pakalpojumi un telpu noma	**284**	282
Latvijas Bankas izdevumi un publikācijas plašsaziņas līdzekļos	**237**	189
Apdrošināšana	**235**	365
Personāla profesionālā pilnveide	**200**	187
Materiālo vērtību transportēšana	**167**	96
Nemateriālo ieguldījumu amortizācija	**142**	58
Juridiskie un citi profesionālie pakalpojumi	**140**	358
Autotransporta uzturēšana	**123**	144
Pārējie bankas darbības izdevumi	**812**	747
Kopā	**3 967**	3 993

23. NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

(1) Peļņas pirms sadales saskaņošana ar tīro naudas un tās ekvivalentu ieplūdi vai aizplūdi (–) pamatdarbības rezultātā

(tūkst. latu)

	2001	2000
Peļņa pirms sadales	**22 154**	11 160
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo ieguldījumu amortizācija	**1 386**	1 281
Zaudējumi no pamatlīdzekļu atsavināšanas	**49**	22
Speciālo uzkrājumu pieaugums	**–**	290
Zaudējumi no ieguldījuma saistītajā uzņēmumā atsavināšanas	**–**	2 030
Pārvērtēšanas un finanšu instrumentu tirgus vērtības pārmaiņu tīrais pieaugums/samazinājums (–)	**–2 293**	6 820
Zelta tīrais samazinājums	**3**	99
Speciālo aizņēmuma tiesību tīrais pieaugums (–)/samazinājums	**–51**	1 785
Ārvalstu parāda vērtspapīru un citu ārvalstu ieguldījumu tīrais pieaugums (–)	**–163 816**	–55 053
Pārējo ārzemju aktīvu tīrais pieaugums (–)/samazinājums	**1 986**	–681
Kredītu iekšzemes kredītiestādēm tīrais samazinājums	**23 697**	20 792
Tranzītkredītu samazinājums	**5 223**	26 275
Valdības vērtspapīru tīrais pieaugums (–)/samazinājums	**27 010**	–21 415
Pārējo vietējo aktīvu tīrais pieaugums (–)/samazinājums	**307**	–226
Latos veikto ārvalstu banku noguldījumu tīrais samazinājums (–)	**–26**	–
Starptautiskā Valūtas fonda turējumu latos pieaugums/ samazinājums (–)	**56**	–558
Pārējo ārzemju saistību tīrais pieaugums/samazinājums (–)	**–1 040**	1 248
Apgrozībā esošo latu apjoma tīrais pieaugums	**73 689**	56 213
Iekšzemes kredītiestāžu termiņnoguldījumu tīrais pieaugums/samazinājums (–)	**22 000**	–1 000
Valdības termiņnoguldījumu tīrais pieaugums/samazinājums (–)	**79 915**	–50 421
Citu finanšu institūciju termiņnoguldījumu tīrais pieaugums/samazinājums (–)	**–200**	50
Pārējo vietējo saistību tīrais pieaugums	**2 061**	3 655
Eiropas Savienības dāvinājuma pieaugums	**2**	7
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā	**92 112**	2 373

(2) Naudas un tās ekvivalentu atlikumu analīze

Lai precīzāk atspoguļotu Latvijas Bankas likviditāti un tās naudas plūsmu, 2001. gadā Latvijas Banka mainīja naudas un tās ekvivalentu sastāvu, naudas un tās ekvivalentu aprēķinā neietverot termiņnoguldījumus ārvalstu finanšu institūcijās un iekšzemes kredītiestāžu termiņnoguldījumus, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 90 dienu, tajā papildus iekļaujot ārvalstu finanšu institūciju, Latvijas valdības

un citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumus, kā arī ārvalstu parāda vērtspapīrus, kurus iespējams atsavināt diennakts laikā bez ievērojamiem zaudējumiem.

Minētā naudas un tās ekvivalentu noteikšanas politikas maiņa piemērota retrospektīvi, tāpēc Latvijas Bankas naudas un tās ekvivalentu atlikums 2000. gada beigās par 33 678 tūkst. latu pārsniedz attiecīgo 2000. gada finanšu pārskatos uzrādīto atlikumu.

(gada beigās; tūkst. latu)

	2001	Pārmaiņas	2000
Aktīvi			
Ārvalstu konvertējamā valūta kasē	**557**	–55	612
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	**35 565**	25 341	10 224
Ārvalstu parāda vērtspapīri, kurus iespējams atsavināt diennakts laikā	**115 091**	22 185	92 906
Saistības			
Ārvalstu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumi	**–344**	42	–386
Iekšzemes kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumi	**–60 433**	20 020	–80 453
Latvijas valdības pieprasījuma noguldījumi	**–14 867**	6 254	–21 121
Citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumi	**–641**	309	–950
Kopā nauda un tās ekvivalenti	**74 928**	74 096	832

24. AR PAMATLĪDZEKĻU IEGĀDI SAISTĪTĀS ĀRPUSBILANCES SAISTĪBAS

2001. gada beigās Latvijas Bankai nebija ar pamatlīdzekļu iegādi saistītu ārpusbilancē uzrādāmu līgumsaistību (2000. gada beigās – 9 048 tūkst. latu).

25. FINANŠU INSTRUMENTU ĀRPUSBILANCES POSTEŅI

Lai pārvaldītu procentu likmju un valūtas risku, kas saistīts ar Latvijas Bankas ārējām rezervēm, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju nākotnes līgumiem. Īstenojot monetāro politiku, Latvijas Banka veic arī valūtas mijmaiņas darījumus.

Gada beigās Latvijas Bankas ārpusbilances posteņos bija ietverti šādi valūtas maiņas tagadnes līgumi un atvasinātie finanšu instrumenti.

(tūkst. latu)

	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Patiesā vērtība			
			Aktīvi		Saistības	
	2001	2000	**2001**	2000	**2001**	2000
Biržā netirgotie valūtas maiņas tagadnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	**85**	1 299	**–**	–	**–**	4
noslēgti ar iekšzemes kredītiestādēm	**1 512**	5 116	**15**	59	**–**	–
Atvasinātie biržā netirgotie valūtas maiņas līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	**220 547**	246 752	**1 375**	3 452	**4 585**	6 117
Valūtas mijmaiņas līgumi						
noslēgti ar iekšzemes kredītiestādēm	**127 471**	109 636	**43**	168	**7 093**	2 512
Atvasinātie biržā netirgotie zelta procentu likmju mijmaiņas līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	**22 879**	10 788	**179**	1	**–**	–
Kopā atvasinātie biržā netirgotie līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	**x**	x	**1 554**	3 453	**4 585**	6 121
noslēgti ar iekšzemes kredītiestādēm	**x**	x	**58**	227	**7 093**	2 512
Atvasinātie biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	**66 542**	33 127	**62**	46	**43**	28

26. VALŪTU STRUKTŪRA

Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu valūtu struktūra gada beigās bija šāda.

(tūkst. latu)

	LVL	XDR	USD	EUR	GBP	JPY	Zelts	Pārējie	Kopā
2001. gada 31. decembrī									
Ārzemju aktīvi									
Zelts	–	–	–	–	–	–	44 443	–	44 443
Speciālās aizņēmuma tiesības	–	54	–	–	–	–	–	–	54
Ārvalstu konvertējamās valūtas	–	–	399 821	246 478	56 079	15 445	–	14 976	732 799
Starptautiskais Valūtas fonds	–	101 144	–	–	–	–	–	–	101 144
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	–	–	–	–	–	–	1 043	–	1 043
Pārējie ārzemju aktīvi	1 554	–	260	166	–	–	–	26	2 006
Vietējie aktīvi									
Kredīti kredītiestādēm	18 700	–	–	133	–	–	–	–	18 833
Tranzītkredīti	–	–	18 612	–	–	–	–	–	18 612
Valdības vērtspapīri	24 715	–	–	–	–	–	–	–	24 715
Pamatlīdzekļi	32 819	–	–	–	–	–	–	–	32 819
Pārējie vietējie aktīvi	2 953	–	10	–	–	–	179	–	3 142
KOPĀ AKTĪVI	**80 741**	**101 198**	**418 703**	**246 777**	**56 079**	**15 445**	**45 665**	**15 002**	**979 610**
Ārzemju saistības									
Starptautiskais Valūtas fonds	100 768	15 244	–	–	–	–	–	–	116 012
Ārvalstu banku noguldījumi latos	454	–	–	–	–	–	–	–	454
Nekonvertējamās valūtas	–	–	–	–	–	–	–	41	41
Pārējās ārzemju saistības	4 585	–	524	690	–	–	–	–	5 799
Lati apgrozībā	556 003	–	–	–	–	–	–	–	556 003
Vietējās saistības									
Kredītiestāžu noguldījumi	82 433	–	–	–	–	–	–	–	82 433
Valdības noguldījumi	59 125	54	4 375	56 033	–	–	–	–	119 587
Citu finanšu institūciju noguldījumi	3 405	–	32	3	1	–	–	–	3 441
Pārējās vietējās saistības	18 720	–	27	2 166	–	–	–	–	20 913
KOPĀ SAISTĪBAS	**825 493**	**15 298**	**4 958**	**58 892**	**1**	**–**	**–**	**41**	**904 683**
Bilances tīrā pozīcija	–744 752	85 900	413 745	187 885	56 078	15 445	45 665	14 961	74 927
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	128 196	–	–130 181	–7 083	5 214	43 779	–44 571	–5 420	–10 066
2000. gada 31. decembrī									
KOPĀ AKTĪVI	122 923	101 147	304 544	169 897	38 175	25 027	43 306	8 391	813 410
KOPĀ SAISTĪBAS	706 194	21 345	8 818	15 683	2	–	–	48	752 090
Bilances tīrā pozīcija	–583 271	79 802	295 726	154 214	38 173	25 027	43 306	8 343	61 320
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	114 909	–	–96 550	–27 390	8 637	40 150	–41 961	–2 749	–4 954
Ar pamatlīdzekļu iegādi saistīto saistību tīrā pozīcija	1 513	–	–	7 535	–	–	–	–	9 048

27. AKTĪVU UN SAISTĪBU DALĪJUMS PĒC PROCENTU LIKMJU MAIŅAS TERMIŅA

(tūkst. latu)

	Procentu likmju maiņai pakļauti					Procentu likmju maiņai nepakļauti	Kopā
	Līdz 3 mēn.	3–6 mēn.	6–12 mēn.	1–3 gadi	Ilgāk par 3 gadiem		
2001. gada 31. decembrī							
Ārzemju aktīvi							
Zelts	38 748	5 695	–	–	–	–	44 443
Speciālās aizņēmuma tiesības	54	–	–	–	–	–	54
Ārvalstu konvertējamās valūtas	162 541	50 014	54 558	280 232	174 558	10 896	732 799
Starptautiskais Valūtas fonds	–	–	–	–	–	101 144	101 144
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	–	–	–	–	–	1 043	1 043
Pārējie ārzemju aktīvi	–	–	–	–	–	2 006	2 006
Vietējie aktīvi							
Kredīti kredītiestādēm	18 700	–	–	133	–	–	18 833
Tranzītkredīti	–	–	–	–	–	18 612	18 612
Valdības vērtspapīri	640	490	1 450	13 677	8 458	–	24 715
Pamatlīdzekļi	–	–	–	–	–	32 819	32 819
Pārējie vietējie aktīvi	–	–	–	–	–	3 142	3 142
KOPĀ AKTĪVI	**220 683**	**56 199**	**56 008**	**294 042**	**183 016**	**169 662**	**979 610**
Ārzemju saistības							
Starptautiskais Valūtas fonds	–	–	–	–	–	116 012	116 012
Ārvalstu banku noguldījumi latos	367	–	–	–	–	87	454
Nekonvertējamās valūtas	–	–	–	–	–	41	41
Pārējās ārzemju saistības	–	–	–	–	–	5 799	5 799
Lati apgrozībā	–	–	–	–	–	556 003	556 003
Vietējās saistības							
Kredītiestāžu noguldījumi	22 000	–	–	–	–	60 433	82 433
Valdības noguldījumi	81 074	25 105	9 214	–	–	4 194	119 587
Citu finanšu institūciju noguldījumi	2 800	–	–	–	–	641	3 441
Pārējās vietējās saistības	–	–	–	–	–	20 913	20 913
KOPĀ SAISTĪBAS	**106 241**	**25 105**	**9 214**	**–**	**–**	**764 123**	**904 683**
Bilances tīrā pozīcija	114 442	31 094	46 794	294 042	183 016	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	–3 368	–495	–3 413	–2 771	–	x	x
2000. gada 31. decembrī							
KOPĀ AKTĪVI	169 286	64 877	69 124	216 593	136 902	156 628	813 410
KOPĀ SAISTĪBAS	49 671	912	–	–	–	701 507	752 090
Bilances tīrā pozīcija	119 615	63 965	69 124	216 593	136 902	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	–3 408	–487	–	–1 041	–	x	x

Tabulā atspoguļots Latvijas Bankas finansiālā stāvokļa jutīgums pret procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie aktīvi un saistības uzrādītas to bilances vērtībā, klasificējot pēc pārskata datumam tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

Lai nodrošinātu atvasināto biržā tirgoto procentu likmju maiņas nākotnes darījumu veikšanu, apgrūtināti vērtspapīri 3 330 tūkst. latu apjomā (2000. gada beigās – 2 930 tūkst. latu), kas iekļauti bilances postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas". Pārējie bilances postenī iekļautie aktīvi ir augsti likvīdi, un Latvijas Banka tos var atsavināt pēc saviem ieskatiem.

28. AKTĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

Latvijas Bankas aktīvi sektoru dalījumā gada beigās

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2001	2000	**2001**	2000
Ārvalstu centrālās valdības	**293 139**	238 028	**29.9**	29.3
Ārvalstu vietējās valdības	**14 256**	9 430	**1.5**	1.2
Ārvalstu kredītiestādes	**257 997**	169 684	**26.3**	20.9
Ārvalstu uzņēmumi	**174 148**	126 311	**17.8**	15.5
Starptautiskās institūcijas	**141 917**	126 073	**14.5**	15.5
Latvijas valdība	**62 057**	100 033	**6.3**	12.2
Iekšzemes kredītiestādes	**133**	18 141	**0**	2.2
Pārējie	**35 963**	25 710	**3.7**	3.2
Kopā	**979 610**	813 410	**100.0**	100.0

Lai analizētu kredītrisku, vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu rezultātā radušās prasības tabulā uzrādītas saskaņā ar šo vērtspapīru emitenta piederību attiecīgajam sektoram. Tāpēc ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgto Latvijas valdības vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu darījumu rezultātā radušās prasības 18 700 tūkst. latu apjomā (2000. gada beigās – 24 395 tūkst. latu) un ar tām saistītie uzkrātie procentu ienākumi 20 tūkst. latu apjomā (2000. gada beigās – 60 tūkst. latu) atspoguļoti sektorā "Latvijas valdība".

29. ĀRZEMJU AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO ATRAŠANĀS VAI DARĪJUMA PARTNERU REZIDENCES VIETAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc šo aktīvu atrašanās vai darījuma partneru rezidences vietas gada beigās bija šāds.

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2001	2000	**2001**	2000
Eiropas Savienība	**408 031**	280 533	**46.3**	41.9
Amerikas Savienotās Valstis	**214 349**	173 111	**24.3**	25.8
Japāna	**44 640**	49 979	**5.1**	7.5
Pārējās valstis	**72 552**	39 855	**8.2**	6.0
Starptautiskās institūcijas	**141 917**	126 073	**16.1**	18.8
Kopā	**881 489**	669 551	**100.0**	100.0

30. AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO DARĪJUMA PARTNERU KREDĪTREITINGIEM

Latvijas Bankas aktīvu dalījums pēc to darījuma partneru kredītreitingiem gada beigās bija šāds.

	Kredīt-reitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2001	2000	**2001**	2000
ĀRZEMJU AKTĪVI					
Zelts	AAA	**9 740**	9 281	**1.0**	1.1
	AA+	**17 475**	16 367	**1.8**	2.0
	AA	**11 530**	16 269	**1.2**	2.0
	AA–	**5 698**	–	**0.6**	–
Speciālās aizņēmuma tiesības	AAA	**54**	3	**0**	0
Ārvalstu parāda vērtspapīri	AAA	**362 163**	284 878	**37.0**	35.0
	AA+	**54 792**	56 744	**5.6**	7.0
	AA	**54 628**	50 523	**5.6**	6.2
	AA–	**93 560**	42 517	**9.5**	5.2
	A+	**37 200**	23 812	**3.8**	2.9
	A	**14 495**	13 208	**1.5**	1.6
	A–	**8 966**	–	**0.9**	–
Noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	AAA	**11 121**	3 132	**1.1**	0.4
	AA+	**7 628**	10 319	**0.8**	1.3
	AA	**14 599**	22 308	**1.5**	2.7
	AA–	**52 749**	7 784	**5.4**	1.0
	A+	**5 101**	5 194	**0.5**	0.6
	A	**15 240**	481	**1.6**	0.1
Ārvalstu valūta kasē	AAA	**557**	602	**0.1**	0.1
	Dažādi	**0**	10	**0**	0
Starptautiskais Valūtas fonds	AAA	**101 144**	101 144	**10.3**	12.4
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	AAA	**1 043**	983	**0.1**	0.1
Atvasinātie finanšu instrumenti	AAA	**–**	1	**–**	0
	AA+	**270**	1 315	**0**	0.2
	AA	**1 009**	1 192	**0.1**	0.2
	AA–	**–**	67	**–**	0
	A+	**275**	877	**0**	0.1
Uzkrātie procentu ienākumi	Dažādi	**420**	509	**0**	0.1
Pārējie ārzemju aktīvi	Dažādi	**32**	31	**0**	0
VIETĒJIE AKTĪVI					
Kredīti kredītiestādēm	Dažādi	**18 833**	42 530	**1.9**	5.2
Tranzītkredīti	BBB[1]	**18 612**	23 835	**1.9**	2.9
Valdības vērtspapīri	A–	**24 715**	51 725	**2.5**	6.4
Pārējie	–	**35 961**	25 769	**3.7**	3.2
KOPĀ		**979 610**	813 410	**100.0**	100.0

[1] Latvijas Banka nav pakļauta ar tranzītkredītiem saistītajam kredītriskam (sk. 10. skaidrojumu).

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc to darījuma partneru kredītreitingu pamatkategorijām gada beigās bija šāds.

	Kredīt-reitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2001	2000	**2001**	2000
Ārzemju aktīvi	AAA	**485 822**	400 024	**55.1**	59.7
	AA	**313 938**	225 405	**35.6**	33.7
	A	**81 277**	43 572	**9.2**	6.5
	Dažādi	**452**	550	**0.1**	0.1
Kopā		**881 489**	669 551	**100.0**	100.0

Tabulās atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu dalījums gada beigās pēc to darījuma partneru kredītreitingiem, pamatojoties uz *Standard & Poor's* vai līdzvērtīgu citas starptautiskas kredītreitingu aģentūras piešķirtu novērtējumu. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredītspējas novērtējums, kas apliecina, ka darījuma partnera finansiālais stāvoklis ir izcils un tas pārliecinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredītspēju kā ļoti labu, bet "A" – kā labu. Ilgtermiņa kredītspējas novērtējumiem, kas mazāki par "AAA", pievienotās atzīmes "+" un "–" norāda attiecīgā novērtējuma vietu kredītreitingu aģentūras novērtējuma pamatkategorijā.

REVĪZIJAS KOMISIJAS ZIŅOJUMS LATVIJAS BANKAS PADOMEI

Mēs esam veikuši Latvijas Bankas 2001. gada 31. decembra bilances, kā arī 2001. gada pelņas un zaudējumu aprēķina, atzītās peļņas un zaudējumu pārskata un naudas plūsmas pārskata un attiecīgo skaidrojumu (tālāk tekstā – finanšu pārskati) revīziju. Par šiem finanšu pārskatiem, kas atspoguļoti no 44. lappuses līdz 71. lappusei, ir atbildīga Latvijas Bankas vadība. Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko, pamatojoties uz veikto revīziju, mēs izsakām par šiem finanšu pārskatiem.

Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas izdotajiem Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums ir jāplāno un jāveic revīzija tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, ka finanšu pārskatos nav būtisku kļūdu. Revīzija ietver summu un citas finanšu pārskatos minētās informācijas pamatojuma pārbaudi izvēles veidā. Revīzija arī ietver lietoto grāmatvedības principu un būtisku vadības pieņēmumu novērtēšanu, kā arī vispārēju finanšu pārskatu satura novērtējumu. Mēs uzskatām, ka veiktais revīzijas darbs mums dod pietiekamu pamatojumu atzinuma izteikšanai.

Pēc mūsu domām, iepriekš minētie finanšu pārskati visos būtiskos aspektos patiesi atspoguļo Latvijas Bankas finansiālo stāvokli 2001. gada 31. decembrī, kā arī tās 2001. gada darbības rezultātus un naudas plūsmu saskaņā ar Latvijas Bankas pieņemtajiem grāmatvedības principiem un likumu "Par Latvijas Banku".

ANDERSEN

LATVIJAS REPUBLIKAS
VALSTS KONTROLE

Rīgā
2002. gada 25. februārī

LATVIJAS BANKAS PADOMES LĒMUMS

Latvijas Bankas padome 2002. gada 25. martā pieņēma lēmumu Nr. 93/1 "Par Latvijas Bankas 2001. gada pārskatu".

Pēc Latvijas Bankas 2001. gada saimnieciskās darbības revīzijas rezultātu izskatīšanas

Latvijas Bankas padome nolemj:

1. Apstiprināt Latvijas Bankas 2001. gada pārskatu.

2. Latvijas Bankas 2001. gada peļņu sadalīt šādi:
2.1. 8 862 tūkst. latu ieskaitīt valsts ieņēmumos;
2.2. 5 350 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas pamatkapitālā;
2.3. 2 215 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas rezerves kapitālā;
2.4. 5 727 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas rīcības kapitālā.

I. RIMŠĒVIČS
LATVIJAS BANKAS PREZIDENTS

PIELIKUMI

1. pielikums

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 2001. GADĀ

(perioda beigās; milj. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	**XII**
LATVIJAS BANKA												
Naudas bāze M0	524.3	604.1	541.9	547.2	568.9	586.7	561.7	576.1	581.9	596.5	633.6	**617.1**
Skaidrā nauda apgrozībā	466.2	470.7	476.4	483.6	483.7	500.4	498.7	505.5	515.8	512.1	520.1	**556.0**
Noguldījumi Latvijas Bankā	58.1	133.4	65.5	63.6	85.2	86.3	63.0	70.6	66.1	84.3	113.5	**61.1**
Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)	88.9	77.9	87.9	88.4	85.0	85.3	88.8	87.7	88.6	85.9	82.1	**90.1**
Tīrie ārējie aktīvi	526.0	548.3	558.9	563.0	559.2	576.8	606.5	594.8	591.7	622.0	731.1	**759.2**
Tīrie iekšējie aktīvi	–1.7	55.8	–17.0	–15.9	9.6	9.9	–44.8	–18.7	–9.8	–25.5	–97.5	**–142.1**
Kredīti	48.4	107.4	42.7	36.0	62.4	64.3	17.3	36.6	48.7	37.7	–35.3	**–57.4**
Bankām	56.4	106.9	35.0	39.4	60.1	102.0	30.4	40.2	60.8	59.9	79.9	**18.8**
Valdībai (neto)	–8.0	0.5	7.7	–3.4	2.2	–37.7	–13.1	–3.6	–12.1	–22.2	–115.3	**–76.3**
Pārējie aktīvi (neto)	–50.1	–51.5	–59.6	–51.9	–52.7	–54.5	–62.1	–55.3	–58.4	–63.3	–62.1	**–84.7**
BANKU SISTĒMA												
Plašā nauda M2X	1 258.3	1 283.2	1 329.5	1 362.5	1 373.3	1 413.1	1 433.6	1 469.4	1 461.7	1 482.1	1 491.3	**1 541.4**
Skaidrā nauda apgrozībā[1]	414.1	419.6	426.1	426.9	432.3	443.3	441.6	447.8	458.0	456.2	464.8	**485.2**
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	844.2	863.6	903.3	935.7	941.0	969.8	992.0	1 021.6	1 003.6	1 025.8	1 026.6	**1 056.3**
Ārvalstu valūtās	410.6	412.8	419.3	432.3	439.5	455.2	455.7	481.4	464.6	475.1	480.8	**475.6**
Iekšzemes naudas piedāvājums M2D[2]	847.7	870.4	910.2	930.3	933.8	958.0	977.9	988.0	997.1	1 007.0	1 010.5	**1 065.9**
Tīrie ārējie aktīvi	532.1	507.8	507.6	547.0	565.4	554.5	541.5	548.6	524.6	550.3	658.7	**517.9**
Tīrie iekšējie aktīvi	726.2	775.4	821.8	815.5	808.0	858.6	892.1	920.8	937.0	931.8	832.6	**1 023.6**
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegtie kredīti	929.9	961.1	991.2	1 009.3	1 046.3	1 072.9	1 096.1	1 137.9	1 163.8	1 185.0	1 216.9	**1 354.7**
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	**3.5**
Latos veikto darījumu vidējās svērtās procentu likmes (%)												
Starpbanku tirgū izsniegtie kredīti	4.8	6.1	3.9	3.2	5.0	7.1	6.5	4.5	5.3	6.1	5.7	**5.4**
Uzņēmumiem un privātpersonām izsniegtie ilgtermiņa kredīti	9.9	10.2	9.6	10.5	10.5	10.6	11.4	11.0	10.8	10.6	10.7	**9.8**
Uzņēmumu un privātpersonu termiņnoguldījumi	4.4	5.3	4.6	4.3	5.4	6.1	5.9	5.3	5.5	5.8	5.9	**5.9**
LVL pret USD (perioda beigās)	0.619	0.620	0.631	0.628	0.636	0.639	0.635	0.624	0.619	0.626	0.632	**0.638**
LVL pret EUR (perioda beigās)	0.568	0.566	0.559	0.567	0.545	0.550	0.556	0.567	0.570	0.566	0.560	**0.561**

[1] Bez atlikumiem banku kasēs.
[2] Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi nacionālajā valūtā.

2. pielikums

LATVIJAS BANKAS 2001. GADA MĒNEŠU BILANCES

(mēneša beigās; tūkst. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	**XII**
ĀRZEMJU AKTĪVI	649 277	670 715	682 585	690 639	683 774	700 894	727 660	715 458	714 331	742 764	850 995	**881 489**
Zelts	40 577	41 285	40 803	41 320	43 456	43 066	42 195	42 432	44 973	43 670	43 093	**44 443**
Speciālās aizņēmuma tiesības	398	93	111	281	46	64	299	95	95	295	139	**54**
Ārvalstu konvertējamās valūtas	502 644	526 062	537 878	546 003	536 179	554 142	581 393	569 277	565 675	593 402	702 933	**732 799**
Starptautiskais Valūtas fonds	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	**101 144**
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	952	969	957	969	1 020	1 010	990	996	1 055	1 025	1 011	**1 043**
Pārējie ārzemju aktīvi	3 562	1 162	1 692	922	1 929	1 468	1 639	1 514	1 389	3 228	2 675	**2 006**
VIETĒJIE AKTĪVI	155 595	198 546	126 921	120 853	142 400	184 518	112 702	127 415	155 753	142 028	161 935	**98 121**
Kredīti kredītiestādēm	56 419	106 853	34 983	39 427	60 128	101 999	30 432	40 195	60 756	59 934	79 945	**18 833**
Tranzītkredīti	22 526	22 562	22 955	22 843	23 123	21 707	20 062	19 722	19 567	19 777	19 963	**18 612**
Valdības vērtspapīri[1, 2]	51 127	43 296	42 734	32 273	32 556	32 644	32 232	36 368	40 119	26 787	26 542	**24 715**
Pamatlīdzekļi	22 639	22 682	22 954	22 952	22 919	24 705	26 650	27 432	31 652	32 140	32 247	**32 819**
Pārējie vietējie aktīvi[2]	2 884	3 153	3 295	3 358	3 674	3 463	3 326	3 698	3 659	3 390	3 238	**3 142**
KOPĀ AKTĪVI	804 872	869 261	809 506	811 492	826 174	885 412	840 362	842 873	870 084	884 792	1 012 930	**979 610**
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	123 263	122 413	123 733	127 602	124 551	124 082	121 197	120 657	122 613	120 785	119 899	**122 306**
Starptautiskais Valūtas fonds	120 490	120 490	120 490	120 490	120 586	119 061	117 537	117 537	117 537	117 537	117 537	**116 012**
Ārvalstu banku noguldījumi latos	308	87	95	93	485	455	460	456	451	452	452	**454**
Nekonvertējamās valūtas	43	42	43	42	43	43	42	41	41	41	41	**41**
Pārējās ārzemju saistības	2 422	1 794	3 105	6 977	3 437	4 523	3 158	2 623	4 584	2 755	1 869	**5 799**
LATI APGROZĪBĀ	466 208	470 713	476 414	483 606	483 677	500 393	498 667	505 539	515 802	512 139	520 110	**556 003**
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	153 989	215 369	147 177	140 306	159 385	202 572	160 511	155 016	168 833	186 680	309 963	**226 374**
Kredītiestāžu noguldījumi	57 528	132 523	71 601	59 139	80 756	85 366	61 404	65 479	61 291	82 960	112 378	**82 433**
Valdības noguldījumi	80 110	63 454	56 589	57 435	52 045	90 513	64 287	58 205	70 726	67 958	160 832	**119 587**
Citu finanšu institūciju noguldījumi	3 904	3 861	3 868	7 436	7 400	3 875	4 574	8 029	7 668	4 307	3 932	**3 441**
Pārējās vietējās saistības	12 447	15 531	15 119	16 296	19 184	22 818	30 246	23 303	29 148	31 455	32 821	**20 913**
KAPITĀLS UN REZERVES	61 412	60 766	62 182	59 978	58 561	58 365	59 987	61 661	62 836	65 188	62 958	**74 927**
Pamatkapitāls	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	**10 100**
Rezerves kapitāls	3 297	3 297	3 297	3 297	3 297	3 297	3 297	3 297	3 297	3 297	3 297	**5 512**
Rīcības kapitāls	32 497	32 497	32 497	32 497	32 497	32 497	32 497	32 497	32 497	32 497	32 497	**38 224**
Pārvērtēšanas konts[1]	20 345	19 699	21 115	18 911	17 494	17 298	18 920	20 594	21 769	24 120	21 890	**20 567**
Eiropas Savienības dāvinājums	523	523	523	523	523	523	523	523	523	524	524	**524**
KOPĀ PASĪVI	804 872	869 261	809 506	811 492	826 174	885 412	840 362	842 873	870 084	884 792	1 012 930	**979 610**

[1] Papildus ietverts Latvijas valdības vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts saskaņā ar Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politikas maiņu 2001. gada decembrī.
[2] Uzkrātie procentu ienākumi par Latvijas valdības obligācijām, kas iepriekš publicētajās 2001. gada janvāra–novembra bilancēs uzrādīti postenī "Pārējie vietējie aktīvi", ietverti postenī "Valdības vērtspapīri" saskaņā ar Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politikas maiņu 2001. gada decembrī.

3. pielikums

LATVIJAS BANKAS 1997.–2001. GADA BILANCES

(gada beigās; tūkst. latu)

	1997	1998	1999	2000	**2001**
ĀRZEMJU AKTĪVI	572 038	576 205	656 304	669 551	**881 489**
Zelts	43 147[1]	40 651	42 215	41 917	**44 443**
Speciālās aizņēmuma tiesības	1 201	165	1 788	3	**54**
Ārvalstu konvertējamās valūtas	447 318[2]	455 729	506 582	521 512	**732 799**
Starptautiskais Valūtas fonds	72 929	72 929	101 144	101 144	**101 144**
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	1 010[3]	951	988	983	**1 043**
Nekonvertējamās valūtas	1 364	346	276	–	**–**
Pārējie ārzemju aktīvi	5 069[4, 5]	5 434[5]	3 311	3 992	**2 006**
VIETĒJIE AKTĪVI	115 074	166 112	165 181	143 859	**98 121**
Kredīti kredītiestādēm	7 551	52 040	63 322	42 530	**18 833**
Tranzītkredīti	59 394	54 344	50 110	23 835	**18 612**
Valdības vērtspapīri	40 998	49 416	30 387[6, 7]	51 725[6, 7]	**24 715**
Ieguldījums saistītajā uzņēmumā	–	–	4 726	–	**–**
Pamatlīdzekļi	6 274	9 243	15 117	22 657	**32 819**
Pārējie vietējie aktīvi	857	1 069[5]	1 519[7, 8]	3 112[7]	**3 142**
KOPĀ AKTĪVI	687 112	742 317	821 485	813 410	**979 610**
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	127 015	110 784	134 653	129 053	**122 306**
Starptautiskais Valūtas fonds	124 134	109 418	128 699	122 014	**116 012**
Ārvalstu banku noguldījumi latos	251	250	321	158	**454**
Nekonvertējamās valūtas	231	53	42	42	**41**
Pārējās ārzemju saistības	2 399[5]	1 063[5]	5 591	6 839	**5 799**
LATI APGROZĪBĀ	359 353	374 448	426 101	482 314	**556 003**
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	155 153	202 601	214 333	140 723	**226 374**
Kredītiestāžu noguldījumi	80 531	95 669	95 765	80 453	**82 433**
Valdības noguldījumi	69 689[9]	101 639	110 278	45 926	**119 587**
Citu finanšu institūciju noguldījumi	1 857	1 336	4 341	3 950	**3 441**
Pārējās vietējās saistības	3 076	3 957[5]	3 949	10 394	**20 913**
KAPITĀLS UN REZERVES	45 591	54 484	46 398	61 320	**74 927**
Pamatkapitāls	4 455	4 750	4 750	4 750	**10 100**
Rezerves kapitāls	1 407	2 181	2 181	3 297	**5 512**
Rīcības kapitāls	18 577	25 243	25 243	32 497	**38 224**
Pārvērtēšanas konts	20 713[10, 11]	21 864	13 709[12]	20 254[12]	**20 567**
Eiropas Savienības dāvinājums	439	446	515	522	**524**
KOPĀ PASĪVI	687 112	742 317	821 485	813 410	**979 610**

[1] Zelta rezerves, kas 1997. gada finanšu pārskatos bija novērtētas pēc latos noteiktas zelta vērtības (175.50 latu par Trojas unci), uzrādītas to tirgus vērtībā, retrospektīvi lietojot pašreizējo zelta novērtēšanas politiku.
[2] Papildus ietverti uzkrātie procentu ienākumi par ārvalstu vērtspapīriem un valdījumā esošie valdības naudas līdzekļi, kas 1997. gada finanšu pārskatos uzrādīti attiecīgi postenī "Citi aktīvi" un "Pārējie ārzemju aktīvi".
[3] Akciju vērtība, kas 1997. gada finanšu pārskatos bija noteikta, pamatojoties uz latos noteikto zelta vērtību (175.50 latu par Trojas unci), noteikta pēc zelta tirgus vērtības, retrospektīvi lietojot pašreizējo akciju novērtēšanas politiku.
[4] Papildus ietverti uzkrātie procentu ienākumi par noguldījumiem ārvalstu bankās un citās ārvalstu finanšu institūcijās, kas 1997. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Citi aktīvi".
[5] Ietverta biržā netirgoto nākotnes līgumu un mijmaiņas līgumu patiesā vērtība, retrospektīvi lietojot pašreizējo atvasināto finanšu instrumentu grāmatvedības politiku.
[6] Latvijas valdības vērtspapīri, kas 1999. gada un 2000. gada finanšu pārskatos bija uzrādīti amortizētajā iegādes vērtībā, novērtēti patiesajā vērtībā, retrospektīvi lietojot pašreizējo Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politiku.
[7] Papildus ietverti uzkrātie procentu ienākumi par Latvijas valdības obligācijām, kas 1999. un 2000. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Pārējie vietējie aktīvi".
[8] Papildus ietverti nemateriālie ieguldījumi, kas 1999. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Pamatlīdzekļi".
[9] 1997. gada finanšu pārskatos valdības ārzemju aizņēmumu noguldījumi un humānās palīdzības konti uzrādīti atsevišķos bilances posteņos.
[10] Papildus ietverts zelta rezervju un Starptautisko norēķinu bankas akciju vērtības pārmaiņu rezultāts pēc zelta novērtēšanas tirgus vērtībā, retrospektīvi lietojot pašreizējo zelta novērtēšanas politiku.
[11] Papildus ietverts biržā netirgoto nākotnes līgumu un mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts, retrospektīvi lietojot pašreizējo atvasināto finanšu instrumentu grāmatvedības politiku.
[12] Papildus ietverts Latvijas valdības vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts, retrospektīvi lietojot pašreizējo Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politiku.

4. pielikums

LATVIJAS BANKAS 1997.–2001. GADA PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINI

(tūkst. latu)

	1997	1998	1999	2000	**2001**
PROCENTU IENĀKUMI					
Ārzemju operācijas[1]	23 063	25 473	21 771	28 075	**35 985**
Vietējās operācijas	3 558	5 588	6 096	5 496	**6 340**
PROCENTU IZDEVUMI					
Ārzemju operācijas[1]	1 198	363	33	55	**44**
Vietējās operācijas	2 750	5 113	4 870	3 754	**2 797**
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI	22 673	25 585	22 964	29 762	**39 484**
SPECIĀLIE UZKRĀJUMI	2 658	3 000	10 748	290	**–**
ZAUDĒJUMI NO IEGULDĪJUMA SAISTĪTAJĀ UZŅĒMUMĀ ATSAVINĀŠANAS	–	–	–	2 030	**–**
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	622	482	3 884	527	**520**
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI	12 817	15 332	16 100	16 809	**17 850**
PEĻŅA PIRMS SADALES	7 820	7 735	–	11 160	**22 154**

5. pielikums

LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE EIRO, LIELBRITĀNIJAS STERLIŅU MĀRCIŅAS, JAPĀNAS JENAS UN ASV DOLĀRA KURSI

(Ls pret ārvalstu valūtu)

2001	Eiro (EUR)			Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)			100 Japānas jenu (JPY)			ASV dolārs (USD)		
	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais
I	0.5840	0.5765	0.5679	0.9170	0.9090	0.9010	0.5390	0.5261	0.5160	0.6190	0.6138	0.6090
II	0.5781	0.5702	0.5632	0.9060	0.8993	0.8950	0.5370	0.5319	0.5240	0.6220	0.6180	0.6130
III	0.5772	0.5691	0.5593	0.9090	0.9022	0.8930	0.5340	0.5165	0.5090	0.6310	0.6240	0.6170
IV	0.5695	0.5631	0.5578	0.9110	0.9046	0.9000	0.5170	0.5091	0.5010	0.6370	0.6305	0.6260
V	0.5630	0.5554	0.5449	0.9120	0.9036	0.8970	0.5310	0.5189	0.5090	0.6370	0.6329	0.6280
VI	0.5508	0.5460	0.5396	0.9070	0.8970	0.8800	0.5370	0.5241	0.5120	0.6430	0.6391	0.6360
VII	0.5578	0.5492	0.5402	0.9080	0.9037	0.8970	0.5180	0.5134	0.5100	0.6460	0.6395	0.6330
VIII	0.5718	0.5644	0.5562	0.9080	0.9012	0.8950	0.5200	0.5153	0.5080	0.6350	0.6280	0.6220
IX	0.5725	0.5667	0.5577	0.9170	0.9094	0.9030	0.5330	0.5234	0.5150	0.6290	0.6220	0.6180
X	0.5722	0.5668	0.5618	0.9190	0.9082	0.8980	0.5200	0.5159	0.5120	0.6310	0.6248	0.6200
XI	0.5673	0.5602	0.5565	0.9170	0.9068	0.8960	0.5220	0.5152	0.5100	0.6350	0.6302	0.6250
XII	0.5693	0.5651	0.5609	0.9240	0.9087	0.8960	0.5100	0.4997	0.4850	0.6380	0.6319	0.6300

[1] Procentu ienākumu posteņa "Ārzemju operācijas" 1997.–2000. gada rādītāji samazināti, ietverot ārvalstu parāda vērtspapīru darījumu veikšanas izdevumus, kas 1997.–2000. gada pārskatos attiecīgi uzrādīti procentu izdevumu postenī "Ārzemju operācijas".

6. pielikums

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENĪBAS 2001. GADA BEIGĀS

1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE
(vadītājs Aldis Liekniņš; vadītāja vietnieks Andis Bērziņš; štāba priekšnieks Igors Fleitmanis)
1.1. Daugavpils nodaļa (vadītājs Ilmārs Suhockis)
1.2. Liepājas nodaļa (vadītājs Gints Liepiņš)
1.3. Rīgas nodaļa (vadītājs Kristaps Liepiņš)
1.4. Rēzeknes nodaļa (vadītājs Arnis Stirna)
1.5. Valmieras nodaļa (vadītājs Aldis Zemmers)

2. ĀRĒJO SAKARU PĀRVALDE
(vadītājs Guntis Valujevs; vadītāja vietnieks Juris Kravalis)

3. BŪVNIECĪBAS PĀRVALDE
(vadītājs Juris Kozlovskis)

4. GRĀMATVEDĪBAS PĀRVALDE
(vadītājs, galvenais grāmatvedis Māris Kālis; galvenā grāmatveža vietnieces Maija Kurpniece, Antonija Sileniece)
4.1. Bankas iekšējo operāciju daļa (vadītāja Anita Jakāne)
4.2. Centrālās grāmatvedības daļa (vadītājs Jānis Caune)

5. IEKŠĒJĀS REVĪZIJAS PĀRVALDE
(vadītājs Modris Briedis)
5.1. Bankas audita daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Anita Hāznere)
5.2. Informācijas sistēmu audita daļa (vadītājs Juris Ziediņš)

6. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE
(vadītājs Harijs Ozols; vadītāja vietnieks Ivo Odītis)
6.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa (vadītājs Ilgvars Apinis)
6.2. Sistēmu uzturēšanas daļa (vadītājs Edvīns Mauriņš)
6.3. Sistēmu drošības un kvalitātes kontroles daļa (vadītāja Ilona Etmane)
6.4. Datortīklu un serveru sistēmas daļa (vadītājs Egons Bušs)

7. JURIDISKĀ PĀRVALDE
(vadītājs Reinis Jakovļevs; vadītāja vietnieks Bruno Mačs)

8. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE
(vadītājs Uldis M. Klauss; vadītāja vietniece Veneranda Kausa)
8.1. Kases operāciju daļa (vadītājs Oskars Zaltans)
8.2. Naudas apgrozības daļa (vadītāja Alite Grobiņa)
8.3. Monētu daļa (vadītāja Maruta Brūkle)

9. LIETU PĀRVALDE
(vadītāja Elvīra Kulberga)
9.1. Tulkošanas un darījuma braucienu pakalpojumu daļa (vadītāja Gundega Vizule)
9.2. Kanceleja (vadītāja Dace Mūrniece)
9.3. Bibliotēka (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Dace Gasiņa)

10. MAKSĀJUMU SISTĒMU PĀRVALDE
(vadītājs Egons Gailītis; vadītāja vietniece Agnija Hāzenfuss)
10.1. Maksājumu sistēmu politikas daļa (vadītāja Anda Zalmane)
10.2. Maksājumu sistēmu operāciju daļa (vadītājs Aigars Tatarčuks)
10.3. Kontu apkalpošanas un uzskaites daļa (vadītāja Natālija Popova)

11. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE
(vadītājs Helmūts Ancāns; vadītāja vietnieki Zoja Medvedevskiha, Ēriks Āboliņš)
11.1. Makroekonomikas analīzes daļa (vadītājs Vilnis Purviņš)
11.2. Tirgus operāciju daļa (vadītāja Anda Kalniņa)
11.3. Finanšu tirgus analīzes daļa (vadītāja Jeļena Zubkova)
11.4. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa (vadītājs Mārtiņš Bitāns)

12. PERSONĀLA PĀRVALDE
(vadītāja Inta Lovnika; vadītāja vietniece Vineta Veikmane)

13. PUBLIKĀCIJU PĀRVALDE
(vadītāja Aina Raņķe; vadītāja vietniece Aija Grīnfelde)

14. SABIEDRISKO ATTIECĪBU PĀRVALDE
(vadītājs, preses sekretārs Edžus Vējiņš; vadītāja vietnieks Kristaps Otersons)

15. SAIMNIECĪBAS PĀRVALDE
(vadītājs Einārs Cišs)
15.1. Sakaru un servisa daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Juris Liepa)
15.2. Ēku uzturēšanas daļa (vadītājs Arnis Bērziņš)
15.3. Transporta daļa (vadītājs Imants Vācietis)
15.4. Rīgas filiāles daļa (vadītājs Jānis Komisars)

16. STATISTIKAS PĀRVALDE
(vadītājs Agris Caune; vadītāja vietnieks Ilmārs Skarbnieks)
16.1. Banku un monetārās statistikas daļa (vadītāja Zigrīda Aušta)
16.2. Maksājumu bilances statistikas daļa (vadītāja Daiga Gaigala-Ližbovska)
16.3. Statistikas matemātiskās analīzes daļa (vadītāja Inta Gaile)

17. VALŪTAS OPERĀCIJU PĀRVALDE
(vadītājs Roberts L. Grava)
17.1. Maksājumu daļa (vadītāja Una Ruka)
17.2. Darījumu un investīciju daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Toms Siliņš)
17.3. Ārējā parāda vadības daļa (vadītāja Agita Birka)
17.4. Analīzes daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Aigars Egle)
17.5. Riska kontroles daļa (vadītāja Daira Brunere)

18. RĪGAS FILIĀLE
(vadītājs Jānis Strēlnieks)

19. DAUGAVPILS FILIĀLE
(vadītāja Jolanda Mateša)

20. LIEPĀJAS FILIĀLE
(vadītājs Gundars Lazdāns)

6. pielikums (turpinājums)

21. RĒZEKNES FILIĀLE
(vadītāja Vilhelmīne Landsberga)

22. VALMIERAS FILIĀLE
(vadītāja Sarmīte Kleimane)

23. MĀCĪBU UN ATPŪTAS CENTRS
(direktore Zaiga Blūma)

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA 2001. GADA BEIGĀS

PADOME
Prezidents
Ilmārs Rimšēvičs

Prezidenta vietnieks[1]

Iekšējās revīzijas pārvalde
Modris Briedis

VALDE
Valdes priekšsēdētājs
Ilmārs Rimšēvičs[2]

Valdes priekšsēdētāja vietniece[3]
Māra Raubiško

Informācijas sistēmu pārvalde
Harijs Ozols

Maksājumu sistēmu pārvalde
Egons Gailītis

Statistikas pārvalde
Agris Caune

Publikāciju pārvalde
Aina Raņķe

Lietu pārvalde
Elvīra Kulberga

Saimniecības pārvalde
Einārs Cišs

Mācību un atpūtas centrs
Zaiga Blūma

Monetārās politikas pārvalde
Helmūts Ancāns

Valūtas operāciju pārvalde
Roberts L. Grava

Grāmatvedības pārvalde
Māris Kālis

Būvniecības pārvalde
Juris Kozlovskis

Kases un naudas apgrozības pārvalde
Uldis M. Klauss

Rīgas filiāle
Jānis Strēlnieks

Rēzeknes filiāle
Vilhelmīne Landsberga

Sabiedrisko attiecību pārvalde
Edžus Vējiņš
Preses sekretārs

Juridiskā pārvalde
Reinis Jakovļevs

Ārējo sakaru pārvalde
Guntis Valujevs

Aizsardzības pārvalde
Aldis Liekniņš

Personāla pārvalde
Inta Lovnika

Daugavpils filiāle
Jolanda Mateša

Liepājas filiāle
Gundars Lazdāns

Valmieras filiāle
Sarmīte Kleimane

[1] Vakance ar 21.12.2001. Kopš 14.02.2002. – Andris Ruselis.
[2] Kopš 21.01.2002. – Māra Raubiško.
[3] Amata vieta slēgta ar 21.12.2001.

Latvijas Bankas 2001. gada pārskats

K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
http://www.bank.lv
Iespiests "Premo"